

Tampereen yliopisto
Johtamiskorkeakoulu
Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma

Historiallista epäoikeudenmukaisuutta korjaamassa?

Sisällönanalyysi Venäjän roolikäsityksistä Ukrainan kriisissä

Jesse Oikarinen
Pro gradu -tutkielma
Ohjaaja: Anni Kangas
Marraskuu 2017

Tampereen yliopisto
Johtamiskorkeakoulu
Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma

OIKARINEN, JESSE: Historiallista epäoikeudenmukaisuutta korjaamassa? Sisällönanalyysi Venäjän roolikäsityksistä Ukrainan kriisissä

Pro gradu -tutkielma, 74 s., + 1 liites.

Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma / Kansainvälisen politiikan opintosuunta
Marraskuu 2017

Tutkielma käsittelee Venäjän ulkopoliittisen johdon kansallisia roolikäsityksiä vuonna 2013 alkaneen Ukrainan kriisin kontekstissa. Sen tavoitteena on roolikäsitysten tarkastelun kautta lisätä ymmärrystä Ukrainan kriisiin johtaneista syistä. Tutkielman teoreettisena viitekehyksenä toimii alun perin sosiologiasta ja sosiaalipsykologiasta lähtöisin oleva rooliteoria, jonka mukaan kansalliset roolikäsitykset auttavat ymmärtämään valtioiden käyttäytymistä. Käsitteet tarjoavat valtioiden toiminnalle tavoitteita ja sisältävät pohdintaa siitä, millaisia toimintatapoja ne voivat pitää perusteltuina. Konfliktien syihin liittyvät kysymykset ovat kansainvälisen politiikan tieteenalan ydinkysymyksiä. Tutkimalla roolikäsitysten lähteitä, sisältöä ja muutosta, voidaan tutkia valtioiden välisiä yhteistyömahdollisuuksia kansainvälisen järjestyksen ylläpitämisessä, tai identifioida ristiriitaisten roolikäsitysten tuottamia konfliktiriskejä.

Tutkielman menetelmänä käytetään laadullista sisällönanalyysia, jonka avulla tutkimusaineistosta etsitään säännönmukaisia Venäjän ulkopoliittisen johdon roolikäsityksiä. Tutkimusaineistona käytetään presidentti Vladimir Putinin, YK-suurlähettiläs Vitali Tšurkinin ja YK-apulaissuurlähettiläs Alexander Pankinin Ukrainan kriisiä käsitteleviä julkisia puheita kriisin ensimmäisen vuoden ajalta. Analyysin deduktiivisena runkona käytetään aiempaa tutkimuskirjallisuutta Venäjän ulkopoliitikasta ja maan johdon roolikäsityksistä. Aiemman tutkimuskirjallisuuden mukaan Venäjän ulkopoliittikkaan on perinteisesti kuulunut olennaisesti käsitys pyrkimyksestä vanhan Neuvostoliiton aikaisen suurvaltaroolin palauttamiseen. Tätä pyrkimystä ovat ilmentäneet Venäjän johdon käsitykset omien kansallisten intressien tavoittelusta, vaikka ne olisivat voimakkaasti ristiriidassa muiden toimijoiden odotusten tai intressien kanssa. Venäjän johto näkee maansa alueellisenä suurvaltana, joka dominoi lähialueitaan sekä taloudellisesti että sotilaallisesti. Samanaikaisesti he ovat korostaneet lähialueen maiden yhteisiä perinteitä ja historiallisia kytköksiä Venäjään. Venäjän kansalaisten suojeleminen ympäri maailmaa on niin ikään ollut yksi perinteisten roolikäsitysten kulmakivistä. Kansainvälisissä kiistatilanteissa Venäjän johto on puolestaan usein painottanut kansainvälisen oikeuden periaatteiden merkitystä.

Tutkimustulokseni osoittavat, kuinka nämä Venäjän ulkopoliittikan perinteiset painopisteet tulevat esiin järjestelmällisesti myös Ukrainan kriisin kontekstissa. Roolikäsitysten tarkastelusta on pääteltävissä, ettei Ukrainan kriisi ollut seurausta niinkään Venäjän kansallisten roolikäsitysten tai intressien muutoksista, vaan pikemminkin mukautumisesta uuteen tilanteeseen, jonka koettiin uhkaavan Venäjän intressejä. Yhtäältä Venäjän roolikäsitykset toiminnan oikeuttamisesta ovat osa loogista ulkopoliittikan jatkumoa eikä Venäjän pyrkimys intressiensä puolustamiseen lähialueillaan ei ole uutta. Toisaalta Ukrainan suuntautuminen länteen, ja lännen vaikutusvallan kasvu alueella kuitenkin saivat Venäjän ulkopoliittisen johdon mukauttamaan toimiaan suhteessa Ukrainaankin, mikä näyttäytyi ulospäin entistä aggressiivisempänä ulkopoliittikkana. Venäjän ulkopoliittinen johto oli myös valmis tarkoituksenmukaisiksi katsomiinsa strategisiin toimiin huolimatta siitä, että toimet olivat ristiriidassa lännen Venäjään kohdistamien rooliodotusten kanssa.

Asiasanat: rooliteoria, roolikäsitys, Venäjä, Ukrainan kriisi

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO	1
2. Ukrainan kriisin eteneminen	2
2.1. Assosiaatiosopimuksen peruuntuminen johtaa mielenosoituksiin	3
2.2. Valta vaihtuu ja Krim liitetään Venäjään	5
2.3. Levottomuudet laajenevat taisteluiksi Itä-Ukrainassa	7
3. Konstruktivistinen sosiaalinen ontologia ja rooliteoria	9
3.1. Rooliteorian käsitteet: rooli, roolikäsitys ja rooliodotus	11
3.2. Roolien muutoksesta	13
3.3. Rooliteorian haasteista ja tutkimusongelman kohdistamisesta	14
3.4. Rooliteorian merkityksestä	17
4. Venäjän perinteiset roolikäsitykset	18
4.1. Käsitys etuoikeutetuista intresseistä ja geopoliittisesta järjestyksestä	19
4.2. Käsitys moninapaisesta maailmasta	22
4.3. Käsitys pragmaattisesta yhteistyöstä	24
4.4. Käsitys kansainvälisen oikeuden periaatteista	25
4.5. Käsitys kansalaisten suojelemisesta ympäri maailmaa	28
5. Aineisto ja sisällönanalyysin toteutus	29
6. Analyysi Venäjän roolikäsityksistä Ukrainan kriisissä	32
6.1. Venäjä alueellisen geopoliittisen järjestyksen takaajana	34
6.2. Venäjä moninapaisen maailman edistäjänä ja hegemonian vastustajana	37
6.3. Venäjän pyrkimys rauhaan ja yhteistyöhön	40
6.4. Venäjä kansainvälisen oikeuden periaatteiden puolustajana	44
6.5. Venäjä kansalaistensa suojelijana	49
7. Analyysin johtopäätökset	56
8. JOHTOPÄÄTÖKSET	61
LÄHTEET	64
LIITTEET	75

1. JOHDANTO

Tutkielmassani tutkin Venäjän ulkopoliittisen johdon kansallisia roolikäsityksiä vuoden 2013 lopulla alkaneen Ukrainan kriisin kontekstissa. Kriisi sai alkunsa EU:n ja Ukrainan välisen assosiaatiosopimuksen yllätyksellisestä peruuntumisesta, mikä johti laajoihin hallinnonvastaisiin mielenosoituksiin Kiovassa ja lopulta ympäri maata levinneisiin levottomuuksiin, Krimin niemimaan liittämiseen Venäjään ja tästä seuranneeseen Itä-Ukrainan sotaan sekä Venäjän vastaisiin talouspakotteisiin. Keskityn analyysissäni kriisin ensimmäisen vuoden aikaisiin tapahtumiin. Tarkasteluni kohteena olevilla kansallisilla roolikäsityksillä tarkoitan päätöksentekijöiden määritelmiä valtion ulkopoliittisista toimista, jotka he tietyssä tilanteessa katsovat valtiolleen sopiviksi. Nämä käsitykset perustuvat päätöksentekijöiden arvioihin valtionsa omasta identiteetistä, kapasiteeteista ja paikasta kansainvälisessä järjestelmässä. Konfliktien syihin liittyvät kysymykset ovat yksi kansainvälisen politiikan tieteenalan ydinkysymyksiä ja tutkielman tavoitteena on lisätä ymmärrystä Ukrainan kriisiin johtaneista syistä. Yhtäältä tarkastelen kriisissä ilmeneviä roolikäsityksiä käyttäen apunani rooliteorian, Venäjän roolikäsityksiä käsittelevän aiemman tutkimuksen, oman aineistoni ja sisällönanalyysimenetelmän avulla luotua analyttistä viitekehystä. Analyysia ohjaa tutkimuskysymys, *kuinka Venäjän ulkopoliittisen johdon kansalliset roolikäsitykset ilmenevät Ukrainan kriisissä*. Tämän tarkastelun avulla pyrin toisaalta tarjoamaan näkökulman myös laajempaan kysymykseen, *miksi Ukrainan kriisi tapahtui*.

Venäjä on merkittävä toimija¹ kansainvälisessä politiikassa. Tutkimalla ulkopoliittisen käytöksen taustalla vaikuttavia mekanismeja, voidaan analysoida päätöksentekijöiden toiminnalleen asettamia syitä ja oikeutuksia. Tätä kautta roolikäsitysten määrittäminen yhtäältä edesauttaa hahmottamaan Venäjän ulkopoliitiikan yleistä suuntaa ja toisaalta antaa lisäksi mahdollisuuden sen ulkopoliitiikan muutoksen tai jatkuvuuden tutkimiseen. Tutkimalla roolikäsitysten lähteitä, sisältöä ja muutosta, voidaan havainnoida Venäjän ja muiden valtioiden välisiä yhteistyömahdollisuuksia kansainvälisen järjestyksen ylläpitämisessä tai identifioida ristiriitaisten roolikäsitysten tuottamia konfliktiriskejä. Tutkielmani koostuu kahdeksasta kappaleesta. Johdannon jälkeisessä toisessa kappaleessa tuon esille Ukrainan kriisin ensimmäisen vuoden vaiheita muodostaakseni lukijalle selkeän kuvan tutkimuskohteen

---

¹ Kirjoittaessani Venäjästä toimijana, viittaan Venäjän ulkopoliittisiin päätöksentekijöihin ja muuhun valtiokoneistoon.

kontekstista. Kolmannessa kappaleessa käsittelen tutkielman teoreettisena viitekehyksenä käyttämäni rooliteoriaa. Rooliteoria käsityksineen tarjoaa mahdollisuuden tutkia analyttisesti Venäjän ulkopolitiikan taustalla vaikuttavia mekanismeja sekä päätöksentekijöiden toiminnalle asettamia tavoitteita ja oikeutuksia. Kerron kappaleessa myös lyhyesti tutkielman ontologisista taustaoletuksista. Teoreettisen viitekehyksen esittelyn jälkeen nostan esiin tekemäni katsauksen Venäjän perinteisistä roolikäsityksistä. Aiemman tutkimuksen mukaan Venäjän ulkopoliittisen johdon roolikäsitysten ytimenä on toiminut yli kaksi vuosikymmentä ajatus vanhan, Neuvostoliiton aikaisen suurvaltaroolin palauttamisesta. Tämä käsitys sisältää roolikäsityksiä Venäjästä yhtäältä kansainvälisenä yhteistyötoimijana, joka on sitoutunut kansainvälisen oikeuden periaatteisiin ja toisaalta käsityksiä lännen vaikutusvallan vastustamisesta, etuoikeutettujen intressien puolustamisesta ja Venäjän kansalaisten suojelemisesta kaikkialla maailmassa. Aiempi tutkimus Venäjän ulkopoliittisen johdon perinteisistä roolikäsityksistä toimii myös analyysin deduktiivisena runkona ja tarjoaa näin vertailukohdan suhteessa Ukrainan kriisin kontekstissa ilmenneisiin roolikäsityksiin.

Viidennessä kappaleessa esittelen tutkielmassa käyttämäni aineistoa ja analyysimenetelmää. Aineisto koostuu Venäjän presidentti Vladimir Putinin, YK-suurlähettiläs Vitali Tšurkinin ja YK-apulaissuurlähettiläs Alexander Pankinin Ukrainan kriisiä koskevista puheista. Analysoin aineistoa laadullisella sisällönanalyysillä, jonka avulla pyrin tutkimaan systemaattisesti puheissa esiintyviä ilmauksia ja tulkitsemaan niistä säännönmukaisia roolikäsityksiä. Roolikäsitysten analyysi muodostaa tutkielman kuudennen luvun. Se on jaettu temaattisesti viiteen alakappaleeseen, joista yhtä lukuun ottamatta kaikki sisältävät analyysin useammasta kuin yhdestä roolikäsityksestä. Analyysiluku ei sisällä kaikkia aineistosta tekemiäni havaintoja, vaan siinä tuodaan esiin esimerkkejä ilmauksista, joista roolikäsitykset on analysoitu. Olen koonnut analyysin havaintojen kokonaismäärät taulukkoon, jonka esittelen analyysin johtopäätösten yhteydessä seitsemännessä kappaleessa. Tässä kappaleessa pohdin myös mahdollisia jatkotutkimusmahdollisuuksia. Analyysin johtopäätösten käsittelyn jälkeen esittelen viimeisessä kappaleessa koko tutkielman johtopäätökset.

2. Ukrainan kriisin eteneminen

Käsittelen tässä kappaleessa Ukrainan kriisin taustaa ja etenemistä marraskuusta 2013 marraskuuhun 2014. Kuvaan kappaleessa tapahtumakulkuja, joiden myötä Venäjän ulkopoliittisen johdon jokseenkin

vakiintuneet roolikäsitykset tulivat osittain yhtäältä uudelleenartikuloituiksi ja toisaalta kokonaan haastetuiksi. Konfliktia ei tutkielman kirjoitushetkellä ole edelleenkään ratkaistu ja sotatoimet Itä-Ukrainassa jatkuvat, mutta olen rajannut kriisin taustoittamisen tutkielman tutkimusasetelman tapaan konfliktin ensimmäiseen vuoteen. Taustoitusta koostuu YK-lähteistä, uutisartikkeleista ja yksittäisistä muista asiakirjalähteistä. YK-lähteet koostuvat turvallisuusneuvostoistunnoissa kokousjärjestykseen sisältyneistä YK:n pääsihteerin edustajien alustuspuheenvuoroista, joissa tuotiin esiin YK:n omiin lähteisiin, kuten YK:n monitorointioperaatioihin, perustuvaa ajankohtaista tietoa konfliktin etenemisestä. Turvallisuusneuvoston kokouksissa pääsihteerää edustivat apulaispääsihteerit Jan Eliasson, alipääsihteerit Jeffrey Feltman sekä alemman tason apulaispääsihteerit Oscar Fernandez-Taranco, Ivan Šimonović, Jens Anders Toyberg-Frandzen ja Tayé-Brook Zerihoun. Pääsihteerin edustajien lisäksi alustuspuheenvuoroja pitivät YK:n humanitaaristen asioiden koordinoitumisto OCHA:n johtaja John Ging, Etyj:n tarkkailijoiden johtaja Ertuğrul Apakan ja Etyj:n Ukrainan erityisedustaja Heidi Tagliavini. Uutisartikkeleita käyttäessäni olen pyrkinyt etsimään saman tiedon useasta eri lähteestä.

2.1. Assosiaatiosopimuksen peruuntuminen johtaa mielenosoituksiin

Ukrainan kriisi sai alkunsa vuoden 2013 marraskuussa, kun maan presidentti Viktor Janukovyč ei yllättäen allekirjoittanutkaan EU:n ja Ukrainan välille pitkään valmisteltua assosiaatiosopimusta. Sopimus oli osa EU:n Itäisen kumppanuuden ohjelmaa, ja sen tavoitteena oli syventää EU:n ja Ukrainan poliittista sekä taloudellista yhteistyötä. Itäinen kumppanuus -ohjelma käynnistettiin vuonna 2009 EU:n itäisten lähialueiden demokratian, oikeusvaltioperiaatteiden ja ihmisoikeuksien vahvistamiseksi sekä markkinatalouden, kestävän kehityksen ja hyvän hallintotavan tukemiseksi (Euroopan ulkosuhdehallinto 2016a; Euroopan unionin neuvosto 2017a). Erityisesti vuoden 2008 Georgian kriisi vauhditti EU:ta johdonmukaisen toimintakehyksen luomisessa suhteessa itäisiin naapurimaihin (Euroopan unionin neuvosto 2017).

Päätös sopimuksen peruuntumisesta tuli julki jo ennen Liettussa pidettyä Itäisen kumppanuuden huippukokousta, mikä oli johtanut suuriin presidentin päätöstä vastustaneisiin mielenosoituksiin Kiovassa (BBC 2013a, The Guardian 2013b; The New York Times 2013). Presidentti Janukovyč perusteli päätöstään sillä, ettei Ukraina voinut uhrata Venäjän kauppaansa EU-suhteiden takia (BBC 2013c; BBC 2013g). EU ei myöskään Janukovyčsin mukaan ollut valmis tarjoamaan riittävää taloudellista apua

Ukrainalle (BBC 2013e, Telegraph 2013a). Lännessä sopimuksen peruuntuminen nähtiin johtuvan Venäjän painostuksesta. Aiemmin syksyllä Venäjä oli varoittanut Ukrainaa, että sopimuksen allekirjoittamisella olisi katastrofaaliset taloudelliset vaikutukset Ukrainalle ja valtio olisi jopa vaarassa romahtaa (The Guardian 2013a, The Telegraph 2013c). Venäjän presidentti Putinin mukaan EU:n ja Ukrainan sopimus olisi suuri uhka Venäjän taloudelle, koska jo voimassaolevasta Venäjän ja Ukrainan vapaakauppasopimuksesta johtuen EU:n hyödykkeillä olisi tällöin vapaa pääsy Venäjän markkinoille (BBC 2013b). Venäjän ulkopoliittisen johdon roolikäsitysten mukaan tällaisessa tilanteessa Venäjä olisi pakotettu protektionistisiin toimiin (Reuters 2013a). Myös Ukrainan pääministeri Mykola Azarov myönsi, että Venäjä oli ehdottanut Ukrainalle sopimuksen siirtämistä (BBC 2013a).

Jo ennen Liettuan huippukokousta EU-komission puheenjohtaja José Manuel Barroso ja Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Herman Van Rompuy katsoivat Venäjän painostaneen Ukrainaa olemaan allekirjoittamatta sopimusta ja tuomitsivat Venäjän toiminnan (Van Rompuy & Barroso 2013). Myös itse kokouksessa Van Rompuy ja Barroso toivat esiin EU:n näkemyksen, jonka mukaan se ei suvaitse Venäjän puuttumista EU:n ja Ukrainan kahdenvälisiin neuvotteluihin (BBC 2013c; BBC 2013d). Putin kielsi syytökset ja puolestaan syytti EU:ta Ukrainan kirittämisestä sopimuksen avulla (BBC 2013a; BBC 2013b).

Mielenosoitukset Janukovyčšin päätöstä vastaan jatkuivat Kiovassa myös huippukokouksen jälkeen. Marras-joulukuun vaihteessa mellakkapoliisit ryhtyivät hajottamaan mielenosoituksia voimakeinoin, jolloin protestit laajenivat entisestään koko hallinnon vastaisiksi (BBC 2013f; CNN 2013; Russia Today 2013; Šimonović 2014b). Kyse ei enää ollut vain EU-suhteessa tapahtuneesta muutoksesta, vaan myös kansalaisten yleisestä tyytymättömyydestä nykyhallintoon suurista elintasoeroista, korruptiosta ja peruspalvelujen heikkoudesta johtuen (Šimonović 2014b). Joulukuun alussa Kiovan itsenäisydenaukiolle muodostui mielenosoittajien telttakaupunki ja oppositiojohtajat vaativat jo presidentin eroa (Der Spiegel 2013; Deutsche Welle 2013b; Financial Times 2013). Myös korkearvoiset EU-johtajat, EU:n ulkoasiain ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja Catherine Ashton ja Saksan ulkoministeri Guido Westerwelle, vierailivat protestiaukiolla mielenosoittajien joukossa. Ashton vieraili aukiolla yhdessä oppositiojohtajien kanssa tavattuaan aiemmin presidentti Janukovyčšin (Euroopan komissio 2014). Westerwelle puolestaan vieraili aukiolla Etyj-kokousmatkansa aikana ja antoi tukensa eurooppamielisille mielenosoittajille (Deutsche Welle 2013a; EUobserver 2013; Reuters

2013b). Venäjän YK-suurlähettiläs Tšurkin syytti myöhemmin turvallisuusneuvostossa länttä Ukrainan sisäisiin asioihin puuttumisesta ja levottomuuksien lietsomisesta (Tšurkin 2014c).

Joulukuussa Janukovyč tapasi Putinin Venäjän Sotšissa ja presidentit keskustelivat maiden välisestä strategisesta kumppanuudesta Ukrainan talouden pelastamiseksi (Reuters 2013c). Myöhemmin maat ilmoittivat merkittävästä taloudellisesta yhteistyöstä ja Venäjän valtio osti 15 miljardin dollarin edestä Ukrainan velkakirjoja sekä myönsi tuntuvia alennuksia kaasutoimituksiin (BBC 2013h; The Guardian 2013d; The Telegraph 2013b). Kiovassa sekä presidenttien tapaaminen että ilmoitus Venäjän taloudellisesta avusta kiihdyttivät hallinnonvastaisia protesteja entisestään (Reuters 2013d; The Guardian 2013c).

Tammikuussa hallituksenvastaiset mielenosoitukset kiellettiin lailla (Independent 2014a; The Guardian 2014a), ja protestit muuttuivat väkivaltaisiksi vaatien ensimmäiset kuolonuhrit (Independent 2014b; The Telegraph 2014c; The Times 2014.). Hallituksen ja opposition väliset neuvottelut kariutuivat kerta toisensa jälkeen. Hallinnonvastaiset protestit alkoivat levitä Kiovasta paitsi länteen myös itään, joka oli perinteisesti ollut Janukovyčin vahvaa kannatusaluetta (BBC 2014a; The Atlantic 2014). Raportteja alueellisten hallintorakennusten valtaamisesta esiintyi ympäri maata (The Atlantic 2014). Janukovyč yritti liennyttää tilannetta tarjoamalla oppositiolle keskeisiä hallituspaikkoja, mutta oppositiojohtajat kieltäytyivät ja vaativat edelleen uusia vaaleja (BBC 2014a; The Atlantic 2014). Hallituksenvastaiset mielenosoitukset kieltäneet lait ehdivät olla lopulta voimassa alle kaksi viikkoa, kunnes Ukrainan parlamentti kumosi lait rauhoitellakseen tilannetta (BBC 2014b). Myös pääministeri Azarov erosi tehtävästään, ja Janukovyč tarjoutui armahtamaan laittomuuksiin syyllistyneet mielenosoittajat, jos hyökkäykset hallintorakennuksiin loppuvat (BBC 2014b).

2.2. Valta vaihtuu ja Krim liitetään Venäjään

Helmikuun puolivälin jälkeen mielenosoitukset eskaloituivat pahimmiksi sitten kriisin alkamisen jälkeen, ja uutistoimistot raportoivat kymmenistä kuolonuhreista (The Guardian 2014b; The Guardian 2014c; The New York Times 2014a). Oppositiojohtajat allekirjoittivat Janukovyčin kanssa EU:n ja Venäjän välittämän sopimuksen konfliktin lopettamiseksi 21. helmikuuta. Sopimuksessa osapuolet sopivat perustuslain uudistamisesta, uusista vaaleista, uuden väliaikaisen kansallisen yhtenäisyshallituksen perustamisesta sekä väkivallasta pidättäytymisestä (Helmikuun 21. sopimus

2014). Perustuslain uudistaminen sisälsi aikeen presidentin, hallituksen ja parlamentin valtaoikeuksien tasapainottamisesta (mt, 2014). Sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen presidentti ei lisääntyneistä vaatimuksista huolimatta suostunut eroamaan tehtävästään, ja seuraavana päivänä Ukrainan parlamentti syrjäytti äänestyksessään Janukovytsin ja määräsi uudet presidentinvaalit pidettäväksi toukokuussa (BBC 2014c). Janukovyts pakeni Kiovasta ja kuvasi tilannetta vallankaappaukseksi (BBC 2014c; BBC 2014d).

Kiovan protesteissa kuoli yli 120 ihmistä ja myös muualla Ukrainassa järjestetyistä mielenosoituksista raportoitiin ihmisoikeusloukkauksista, kuten liiallisesta voimankäytöstä, kidutuksesta, mielivaltaisista pidätyksistä ja katoamisista (Šimonović 2014a; Šimonović 2014b). Mielenosoitusten aikaan myös Ukrainan venäläisvähemmistöt joutuivat yksittäisten hyökkäyksien kohteeksi ja mielenosoituksissa ilmeni kansallismielistä, rasistista ja uskonnollista vihapuhetta (Šimonović 2014a; Šimonović 2014b).

Janukovytsin syrjäyttämisen jälkeen Ukrainaan nimitettiin helmikuun lopulla uusi väliaikaishallitus, johon kuului useita keskeisiä presidentin eroa vaatineita oppositiopoliitikkoja (BBC 2017e; The Telegraph 2014a). Pääministeriksi nousi EU-myönteinen Arseni Jatsenjuk, joka oli yksi keskeisimpiä oppositiopoliitikkoja koko mielenosoitusten ajan (The Telegraph 2014a). Vallan vaihtuminen haastoi Venäjän perinteiset roolikäsitykset suhteessa Ukrainaan ja Venäjän pääministeri Dmitri Medvedev tuomitsi uuden väliaikaishallituksen epälegitiimiksi ja perustuslainvastaiseksi ja lisäsi, että Venäjän intressit ja kansalaiset olisivat Ukrainassa todellisessa vaarassa (The Guardian 2014d). Vallan vaihtumisen jälkeen levottomuuksissa ei enää ollut kyse mielenosoituksista, vaan Ukrainan itä- ja eteläosissa separatistiset sotilasjoukot alkoivat ottaa aseellisesti hallintaansa alueellisia hallintorakennuksia useissa kaupungeissa (Eliasson 2014a; Fernandez-Taranco 2014a). Krimin niemimaalla tunnistamattomat sotajoukot valtasivat julkisten rakennusten lisäksi kaksi lentokenttää (Eliasson 2014a). Tilanne alkoi kiristyä myös kansainvälisesti ja Krimin tilanteen johdosta Ukrainan YK-suurlähettiläs Yuriy Sergejev pyysi YK:n turvallisuusneuvoston koollekutsumista (Sergejev 2014). Krimin alueen uusi pääministeri Sergei Aksenov puolestaan vetosi Venäjään avun antamiseksi Krimille rauhan säilyttämiseksi (Eliasson 2014a). Putin sai Venäjän parlamentilta valtuudet sotilasjoukkojen käyttämiseen Ukrainassa ja samaan aikaan myös Ukraina mobilisoi joukkojaan (BBC 2014f; Reuters 2014a; The Guardian 2014e). Itä-Ukrainan eri kaupungeissa järjestettiin myös lukuisia Venäjää tukevia

mielenosoituksia (BBC 2014f; Reuters 2014a). YK:n mukaan venäläisjoukot saartoivat samanaikaisesti Ukrainan sotilastukikohtia Krimillä (Fernandez-Taranco 2014a).

Tilanne kiristyi entisestään, kun Krimin venäläismielinen johto julisti Krimin tasavallan itsenäiseksi ja järjesti sittemmin voitokkaan kansanäänestyksen alueen liittämisestä Venäjään (Eliasson 2014b; Feltman 2014a). Kansanäänestyksessä 97 % äänestäjistä kannatti Krimin liittämistä Venäjään ja 18. maaliskuuta Putin allekirjoitti sopimuksen, jolla liittäminen toteutettiin (Eliasson 2014b). Venäjän johdon roolikäsitysten mukaan toimet olivat oikeutettuja myös historiallisista syistä ja Venäjän YK-suurlähettiläs Tšurkin kutsui päätöstä ”historiallisen epäoikeudenmukaisuuden korjaamiseksi” (Tšurkin 2014e). Ukraina puolestaan ilmoitti, ettei se tulisi koskaan hyväksymään Krimin itsenäisyyttä tai haltuunottoa (Eliasson 2014b). EU ja Yhdysvallat ilmoittivat samalla Venäjään ja Krimiin kohdistuvista talouspakotteista (Eliasson 2014b; Euroopan unionin neuvosto 2017b; Yhdysvaltain valtiovarainministeriö 2016). Maaliskuussa Ukrainan uusi hallitus allekirjoitti myös pikaisesti EU:n kanssa aiemmin kariutuneen assosiaatiosopimuksen poliittiset osat ja loppuosa sopimuksesta allekirjoitettiin kesäkuussa (Euroopan ulkosuhdehallinto 2016b).

Krimin kansanäänestys pyrittiin julistamaan Yhdysvaltain johdolla laittomaksi YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmalla, mutta Venäjä kaatoi lauselman veto-oikeudellaan (YK 2014a). Äänestys julistettiin lopulta ei-sitovalla päätöksellä laittomaksi määräenemmistöpäätöksellä YK:n yleiskokouksessa (YK 2014b). YK:n ihmisoikeusmonitorointimission mukaan Krimin kansanäänestyksen aikaan paikallinen media manipuloi alueella pelon ilmapiiriä, eivätkä niin kutsutut itsepuolustusjoukot ja tunnistamattomat joukot taanneet ilmapiiriä, jossa kansalaisilla olisi ollut vapaa oikeus mielipiteisiinsä kansanäänestyksen suhteen. Kansanäänestyksen aikaan joukkoja syytettiin ihmisten häirinnästä ja mielivaltaisista pidätyksistä, jotka kohdistuivat kansanäänestystä vastustaneisiin aktivisteihin ja toimittajiin. (Šimonović 2014b.)

2.3. Levottomuudet laajenevat taisteluiksi Itä-Ukrainassa

Krimin Venäjään liittämisen jälkeen levottomuudet Itä-Ukrainassa eskaloituivat aseellisiksi taisteluiksi. Krimin lisäksi myös Donetskin ja Luhanskin alueilla separatistiset joukot vaativat kyseisten alueiden liittämistä Venäjään ja ottivat haltuunsa hallintorakennuksia pitkin kevättä (Fernandez-Taranco 2014b; Šimonović 2014b; Feltman 2014c). Kiovan hallinto julisti huhtikuun puolivälissä aloittavansa Itä-

Ukrainassa terrorismin vastaisen operaation (Fernandez-Taranco 2014b) ja osapuolet alkoivat sotia Itä-Ukrainan alueiden hallinnasta. Huhtikuun 17. päivä EU:n, Ukrainan, Yhdysvaltain ja Venäjän ulkoministerit neuvottelivat Genevessä tilanteen ratkaisemiseksi. Neuvotteluiden tuloksena osapuolet vaativat väkivaltaisuuksien lopettamista ja laittomien sotilasjoukkojen aseistariisuntaa sekä laittomasti vallattujen rakennusten luovuttamista oikeille omistajilleen. Vastavuoroisesti protestoijat armahdettaisiin ja Kiovan hallinto aloittaisi prosessin vallan lisäämisestä alueille. (BBC 2014g; The Guardian 2014f; The New York Times 2014b.) Neuvottelutuloksesta huolimatta tilanne Ukrainan itä- ja eteläosissa kuitenkin huononi edelleen. Sopimuksen toimeenpanossa oli merkittäviä ongelmia toimijoiden tulkitsessa sopimiaan asioita eri tavalla ja kovan retoriikan kiristäessä tilannetta. (Feltman 2014b.)

Toukokuussa Ukrainassa pidettiin helmikuun 21. päivän sopimuksen mukaisesti uudet presidentinvaalit, jotka voitti puolueista riippumattomana ehdokkaana kampanjoinut Petro Poroshenko. Vaaleja pidettiin pääosin vapaina ja kansainvälisten standardien mukaisina, lukuun ottamatta Donetskin ja Luhanskin alueita, joissa YK:n valvontamission mukaan rikottiin vakavasti ihmisten oikeutta äänestämiseen muun muassa hyökkäämällä vaalitoimitsijoiden kimppuun. (Šimonović 2014c). Donetskin ja Luhanskin alueiden separatistit olivat järjestäneen kaksi viikkoa ennen presidentinvaaleja omat kansanäänestykset ja julistautuneet itsenäisiksi kansantasavalloiksi pyrkien samalla lähentymään Venäjän kanssa (BBC 2014h; Reuters 2014b; The Guardian 2014g; The New York Times 2014c). Myös alueiden hallintaan liittyvien taisteluiden raportoitiin kiihtyneen toukokuussa (Feltman 2014d).

Heinäkuun alussa Ukrainan hallinto teki perustuslakiehdotuksia koskien myös vallan hajauttamista, paikallishallinnon rakenteita ja venäjän kielen suojelua, mitkä olivat olleet venäjänkielisen väestön suurimpia huolenaiheita maan itäosissa (Šimonović 2014e). Myös tehdystä rauhansuunnitelmasta ja tulitaukoesityksestä huolimatta taistelut jatkuivat (Zerihoun 2014; Feltman 2014e). Elokuussa taistelut kiihtyivät entisestään, eikä poliittisia ratkaisuja onnistuttu löytämään (Ging 2014). Etenkin Donetskin ja Luhanskin alueilla taistelut olivat kiivaita, ja taistelujoukot olivat ammattimaistuneet nopeasti (Šimonović 2014e). Separatististen joukkojen poliittisessa ja sotilaallisessa johdossa oli myös Venäjän kansalaisia (mt). Myös raportteja Venäjän sotilaallisesta osallisuudesta konfliktin uudessa eskaloitumisessa esiintyi, mutta Venäjä kiisti osallisuutensa (Feltman 2014f). Elokuussa Venäjä lähetti

Ukrainan itäosiin yksipuolisella päätöksellään kaksi humanitaarista avustussuuntaa. Lännessä ja Ukrainassa saattueiden epäiltiin todellisuudessa olleen yritys peitellä Venäjän sotilaallista interventiota sekä apua separatisteille, ja ne tuomittiin kansainvälisen oikeuden vastaisina (BBC 2014i; Reuters 2014c; The Guardian 2014h; The Telegraph 2014b).

Syyskuun 5. päivänä Ukraina, Venäjä sekä Donetskin kansantasavallan ja Luhanskin kansantasavallan edustajat sopivat aselevosta Itä-Ukrainan alueella niin kutsutulla Minskin sopimuksella (Fernandez-Taranco 2014c). Sopimuksesta huolimatta taistelut jatkuivat etenkin Donetskin ja Luhanskin alueilla, eikä tulitauon todellisesta noudattamisesta ollut merkkejä vielä marraskuussakaan (Apakan 2014; Fernandez-Taranco 2014c; Šimonović 2014f; Tagliavini 2014; Toyberg-Frandzen 2014). Ukrainassa pidettiin ennen aikaiset parlamenttivaalit lokakuun lopulla. YK piti vaaleja positiivisena asiana, joka voisi johtaa olosuhteiden normalisoitumiseen, vaikka Krimin, Donetskin ja Luhanskin alueet eivät osallistuneetkaan vaaleihin (Apakan 2014). Marraskuun alussa Donetskin ja Luhanskin kansantasavallat järjestivät omat vaalit, jotka Ukrainan keskushallinto tuomitsi perustuslainvastaisina (Toyberg-Frandzen 2014). Myös Etyj ja suuri osa kansainvälisestä yhteisöstä tuomitsi vaalit (Tagliavini 2014). Vaalien jälkeen separatistit julistivat alueidensa itsenäisyyttä ja uhkasivat laajentaa hallitsemiaan alueita (Toyberg-Frandzen 2014).

Tutkielmaa kirjoittaessani konflikti oli edelleen käynnissä. Kriisin ensimmäisen vuoden aikana konfliktialueelta raportoitui säännöllisesti ihmisoikeusloukkauksista, jotka johtuivat alueen järjestyksen romuttumisesta (Feltman 2014b; Šimonović 2014c; Šimonović 2014d; Šimonović 2014f). Elokuuhun 2014 mennessä konflikti oli vaatinut jo yli 1500 kuolonuhria ja lähes 4400 ihmistä oli haavoittunut (Šimonović 2014e). Marraskuussa 2014 konfliktia paenneita, rekisteröityjä siviilejä oli jo yli miljoona, joista 430 000 olivat paenneet konfliktia Ukrainan sisällä (Apakan 2014; Toyberg-Frandzen 2014). Naapurimaista pelkästään Venäjälle konfliktia oli paennut satojatuhansia siviilejä (Ging 2014).

3. Konstruktivistinen sosiaalinen ontologia ja rooliteoria

Tutkielman teoreettisena viitekehyksenä toimii rooliteoria, minkä vuoksi tutkimuksen ontologisena taustaoletuksena on konstruktivistinen sosiaalinen ontologia. Tämä sosiaalinen ontologia eroaa esimerkiksi rationalististen, kuten kansainvälisen politiikan teorian uusrealististen ja uusliberalististen,

teorioiden individualistisista ontologioista merkittävästi. Individualistisessa ontologiassa analyysin perusyksikkönä toimii yksittäinen valtiotoimija ja kansainvälisen järjestyksen rakenne perustuu valtioiden materiaalistien kapasiteettien jakaumiin. Oletuksena on, että tämä rakenne rajoittaa yksipuolisesti toimijoiden käyttäytymistä, ja käytöstä ohjaavat toimijoiden omat intressit maksimoimaan pyrkivä rationaalinen pohdinta, jonka tavoitteena on toimijan selviytyminen. (Fierke 2013, 190.) Konstruktivististen teorioiden sosiaalinen ontologia puolestaan painottaa toimijan ja rakenteen välistä vuorovaikutteista suhdetta. Siinä missä rationalistiset teoriat olettavat toimijoiden tavoitteiden olevan ennalta määriteltäviä (kuten valtion selviytyminen) ja toimintamahdollisuuksien jakautuvan vain materialististen resurssien perusteella, sosiaalinen ontologia puolestaan katsoo valtioiden ja kansainvälisen järjestyksen rakenteen välisen suhteen määrittelevän millaisia intressejä ja mahdollisuuksia niillä on (mt, 190). Rakenne ei ainoastaan rajoita toimijoiden käyttäytymistä, vaan konstituoi myös toimijoiden identiteettejä. Siinä missä rationalistiset teoriat olettavat toimijoiden käytöksen perustuvan rationaalisesti omiin materiaaliin intresseihin ja selviytymisen maksimoimiseen, sosiaalisessa ontologiassa käytöksen rationaalisuus ei ole etukäteen määriteltä, vaan se määrittyy sosiaalisen rakenteen, kuten jaettujen arvojen pohjalta (mt, 190).

Konstruktivistiset teoriat painottavat lisäksi kansainvälisen politiikan sosiaalista ulottuvuutta ja erilaisten käsitteiden sekä ilmiöiden sosiaalista luonnetta. Sosiaalinen konstruktio tarkoittaa, ettei jokin käsite itsessään tarkoita mitään, vaan sen merkitys rakentuu sosiaalisten arvojen, normien ja oletusten kautta (Fierke 2013, 189). Esimerkiksi kansainvälisessä politiikassa valtioiden sisäiseen ja alueelliseen koskemattomuuteen viittaava suvereniteetin käsite perustuu toimijoiden jaettuun ymmärrykseen käsitteen merkityksestä. Myös koko kansainvälinen politiikka ilmiönä voidaan nähdä sosiaalisena konstruktiona, eikä ihmisten asettamien merkitysten tai toiminnan ulkopuolella olevana itsenäisenä kokonaisuutena (mt, 189). Sosiaalinen ontologia eroaa individualistisesta ontologiasta myös suhtautumisessa muutokseen. Siinä missä individualistiseen ontologiaan nojaavat rationalistiset teoriat olettavat valtioiden identiteettien olevan muuttumattomia ajasta ja paikasta riippumatta, konstruktivistiset teoriat nimenomaan pyrkivät tutkimaan toimijoiden ja rakenteiden historiallisista, kulttuurisista, poliittisista tai sosiaalisista konteksteista riippuvia muutoksia (Fierke 2013, 189; Hopf 1998, 176). Tässäkin tutkielmassa pyrkimyksenä on Venäjän roolikäsitysten muutoksen tai pysyvyyden tutkiminen. Konstruktivismi ei kuitenkaan hylkää materiaalistien tekijöiden selitysvoimaa

kansainvälisessä politiikassa, vaan korostaa että sekä materiaallinen että diskursiivinen valta ovat tärkeitä ymmärtääksemme kansainvälistä politiikkaa (Hopf 1998, 177).

Rooliteorian ymmärtäminen osaksi konstruktivistista tutkimusta on luontevaa, sillä kuten monet toimija-rakente -analyysia ja päätöksentekijöiden tulkintoja kansalaisten kollektiivisista minäkäsityksistä käsittelevät teoriat, myös rooliteorian tarkoituksena on ylittää pelkästään materiaaliset selitykset ulkopoliittikan päätöksenteossa (Breuning 2011, 20). Lisäksi monet konstruktivistiset käsitykset identiteetistä, kulttuurista ja normeista ovat yhteneväisiä kansallisen roolikäsityksen käsitteen kanssa (mt, 22). Rooliteoriassa valtion ulkopoliittiset päätöksentekijät ovat toimijoita, jotka navigoivat kansainvälisen järjestelmän rakenteessa. Rakente tarjoaa sekä mahdollisuuksia että rajoituksia niin rakenteen kuin omien roolien suorittamiseen ja muuttamiseen (mt, 16).

3.1. Rooliteorian käsitteet: rooli, roolikäsitys ja rooliodotus

Rooliteoria siis olettaa, että toimijat ottavat ja esittävät rooleja sosiaalisen rakenteen puitteissa. Esittelen seuraavaksi alun perin sosiologiasta ja sosiaalipsykologiasta lähtöisin olevan rooliteorian keskeisiä käsitteitä, joita ovat rooli, roolikäsitys ja rooliodotus. *Roolin* käsitteellä viitataan ”toimijan käyttäytymiseen tietyssä sosiaalisessa tilanteessa” (Holsti 1970, 239). Roolikäsitykset ja rooliodotukset ovat puolestaan roolin taustalla vaikuttavia mekanismeja, jotka määrittelevät toimijan lopullisen aseman ja tätä kautta roolin. Sosiaalisessa toimintaympäristössä *roolikäsityksellä* tarkoitetaan ”toimijan omia käsityksiä omasta asemasta, toiminnasta ja sopivasta käyttäytymisestä” (ma, 239). *Rooliodotukset* viittaavat puolestaan ”normeihin ja odotuksiin, joita kulttuurit, yhteisöt, instituutiot tai muut ryhmät liittävät tiettyihin positioihin” (ma, 239). Rooliteoria korostaa siis sekä toimijan omien käsitysten että muiden toimijoiden tai sosiaalisen järjestelmän rakenteen määrittämien odotusten merkitystä toimijan käytöksen määrittäjänä sosiaalisessa toimintaympäristössä.

Kansainvälisen politiikan tutkimuksessa rooliteorian juuret ovat 1970 ilmestyneessä K.J. Holstin artikkelissa ”National role conceptions in the study of foreign policy”, jossa ensimmäisiä kertoja tutkittiin valtioiden ulkopoliittikkaa rooliteorian avulla. Holsti kritisoi tuolloin valtavirrassa olleita voimatasapainoajatteluun perustuvia teorioita, sillä ne jättivät huomiotta pienempien valtioiden roolit järjestelmässä. Voimatasapainoteoreettiset käsitteet, kuten blokkijohtaja, satelliittivaltio, liittolainen

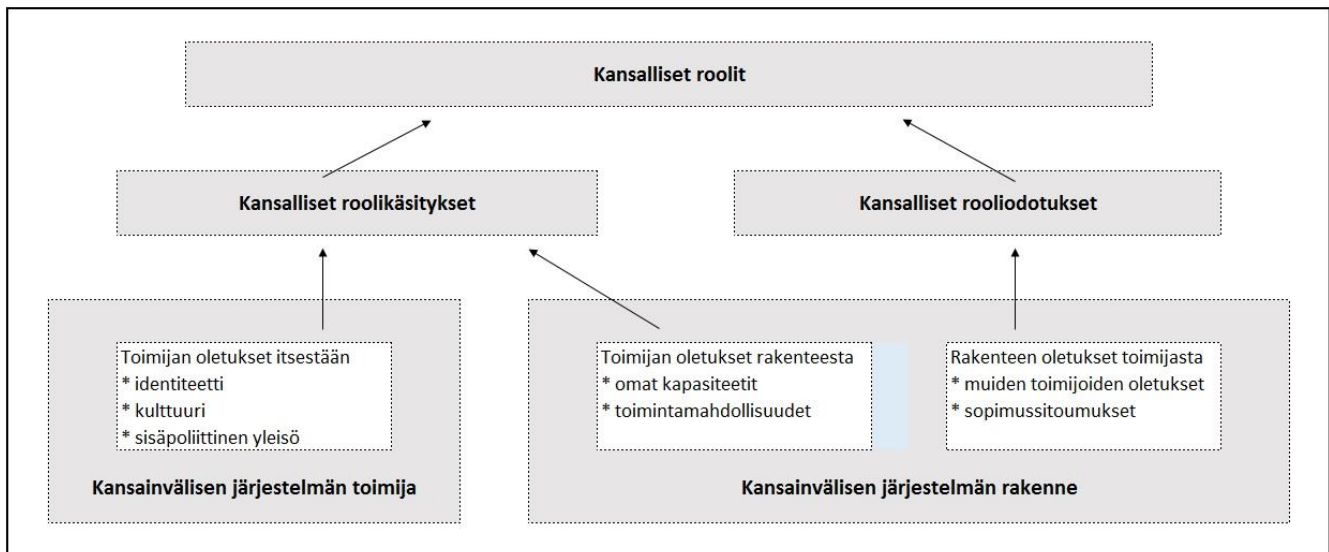
tai liittoutumaton eivät Holstin mukaan kyenneet kuvaamaan kaikkia havaittavissa olevia käyttäytymisen muotoja valtioiden välisissä suhteissa (Holsti 1970, 235).

Sovellettaessa rooliteoriaa kansainvälisen politiikan tutkimukseen aiemmin mainitsemani teoreettiset käsitteet tarkentuvat käsittämään valtioiden kansallisia rooleja kansainvälisessä järjestelmässä. *Kansallisella roolilla* voidaan tällöin viitata ”hallitusten yleiseen ulkopoliittiseen käytökseen, joka sisältää asenteita, päätöksiä, vastauksia, toimintoja ja sitoumuksia muita valtioita kohtaan” (ma, 245). Osa rooleista voi muodostua ryhmän kautta, kuten kansainvälisen yhteisön tunnustettu jäsen, ja osa rooleista voi olla toiminnallisesti spesifimpiä, kuten tasapainottaja tai aloitteentekijä (Harnisch 2011, 8). Esimerkiksi Venäjällä on institutionaalinen rooli YK:n turvallisuusneuvoston jäsenenä, mutta myös spesifimpiä rooleja esimerkiksi Ukrainan kriisin kontekstissa. Kansalliset roolit ovat sosiaalisia positioita, jotka muodostuvat kansallisten roolikäsitysten ja rooliodotusten välisessä vuorovaikutuksessa (mt, 8).

Kansallisella roolikäsityksellä tarkoitetaan tutkimuskirjallisuudessa toimijan itse itseensä kohdistamia normatiivisia odotuksia ja se pitää sisällään päätöksentekijöiden omat määritelmät päätöksistä, sitoumuksista, säännöistä ja toimista, jotka ovat heidän valtiolleen sopivia (Aggestam 2006, 19–20; Holsti 1970, 246). Kansallinen roolikäsitys voidaan ymmärtää ”kuvana” sopivista asenteista ja toimista ulkoista ympäristöä kohtaan ja se liittyy ulkopoliitiikan subjektiiviseen ulottuvuuteen (Aggestam 2006, 19–20; Holsti 1970, 246). Kansalliset roolikäsitykset perustuvat päätöksentekijöiden käsityksiin kansainvälisestä järjestelmästä ja valtion paikasta maailmassa. Ne juontuvat yhtäältä päätöksentekijän omista olettamuksista liittyen valtion identiteettiin eli arvoihin, historiaan, kulttuuriseen perintöön, valtiomuodon luonteeseen ja sisäpoliittiseen yleisöön sekä toisaalta päätöksentekijän olettamuksista valtion kapasiteetista, toimintamahdollisuuksista ja valtion kokemista uhkakuvista kansainvälisen järjestelmän rakenteessa (Breuning 2011, 26; Le Prestre 1997, 11–12). Tietynlainen ulkopoliittinen käytös vaatii taustalleen toimijan itsensä mielestä tilanteeseen sopivia roolikäsityksiä. Koska roolikäsitykset rajoittavat päätöksentekijöiden näkökulmasta käytettävissä olevia vaihtoehtoja, ne voidaankin ymmärtää erityisinä päätöksentekoregiimeinä, joiden sisällä kansainvälistä toimintaympäristöä tulkitaan ja valtion ulkopoliittikkaa muodostetaan vastauksina oletettuihin toimintaympäristön haasteisiin (Kegley 1987, 254).

Valtion rooliin vaikuttavat kansallisten roolikäsitysten lisäksi kansainvälisen järjestelmän rakenteen ja muiden toimijoiden toimijalle asettamat kansalliset rooliodotukset. Valtioiden roolit ovat jatkuvasti

yhteydessä muiden toimijoiden rooleihin ja tämä rakenteellinen ympäristö rajoittaa toimijoiden käyttäytymistä, omaisuuksia ja jopa olemassa oloa (Stryker 2006, 227). Käsitteellisesti *kansalliset rooli-odotukset* voidaan ymmärtää ”ulkoisen ympäristön, kuten muiden toimijoiden mielipiteiden, järjestelmän rakenteen, sopimussitoumusten, asettamina odotuksina valtion käytöksestä” (Holsti 1970, 245–246). Valtioiden kansalliset roolit muodostuvat siis toimijan ja rakenteen välisessä vuorovaikutuksessa. Kuvio 1 tiivistää tähän mennessä käsittelemäni teoreettiset oletukset roolien muodostumisesta.

Kuvio 1. Kansallisten roolien muodostuminen kansainvälisessä politiikassa (kuvio tekijän laatima, perustuu tutkimuskirjallisuuteen: Aggestam 2006, Breuning 2011; Harnisch 2011; Holsti 1970; Le Prestre 1997).

3.2. Roolien muutoksesta

Valtioiden ulkopoliittiset roolit, roolikäsitykset tai rooli-odotukset eivät välttämättä ole pysyviä, vaan sekä ajallisesta että paikallisesta kontekstista riippuvaisia. Muutokset rooleissa tapahtuvat kahtalaisesti: mukauttamalla (engl. *adaptation*) ja oppimalla (engl. *learning*). Roolin mukauttaminen viittaa muutokseen roolin suorittamisessa käytettävissä strategioissa ja instrumenteissa varsinaisen roolin pysyessä samana (Harnisch 2011, 10). Roolioppimisella viitataan puolestaan Jack Levyn määritelmän mukaan ”uskomuksien muutokseen tai uusien uskomusten, taitojen tai prosessien

kehittämiseen havainnoinnin tai kokemusten tulkin pohjalta.” (Levy 1994, 285). Konstruktivistisesti oppiminen näyttäytyy konstitutiivisena prosessina, jossa roolin haltija omaksuu uuden roolin sosiaalisessa joukossa. Roolien oppiminen ei ole rajoittunut ainoastaan sosiaalisesti hyväksytyihin rooleihin, vaan toimijat voivat omaksua myös rooleja, joita muut toimijat tai yhteisö eivät hyväksy (Harnisch 2011, 12).

Roolien muutos kertoo välttämättä myös roolin taustalla olevien käsitysten tai odotusten muutoksesta. Roolikäsitteiden ollessa yhteydessä valtion varsinaiseen rooliin ja ulkopoliittiseen päätöksentekoon, tulisi päätöksentekijän roolikäsitysten muuttuessa ulkopoliittikan itsessään heijastaa tätä muutosta (Grossman 2005, 338). Mikäli valtion rooli on muuttumassa tai sitä pyritään muuttamaan, asettavat myös sekä valtion sisäinen järjestelmä että kansainvälinen toimintaympäristö sille rajoitteita tai tekee roolin muutoksen mahdolliseksi. Esimerkiksi identiteetti voi tilanteesta riippuen tukea tai vastustaa uuden spesifin roolikäsityksen omaksumista. (Le Prestre 1997, 9.) Sosiaalisen konsensuksen puuttuminen kansallisen roolin tai sen muutoksen taustalla johtaa todennäköisesti konfliktuaalisiin normeihin, odotuksiin ja preferensseihin sekä lopulta ulkopoliittikan toimimattomuuteen ja jopa kansainvälisiin konflikteihin (mt, 9). Esimerkiksi 1990-luvun alkuvuosina Venäjän johto pyrki suuntaamaan maata voimakkaasti länteen, mutta sittemmin suuntautuminen muuttui sisäisen ja ulkoisen vastustuksen seurauksena. Tutkiessaan ulkopoliittisen käytöksen muutosta Gustavsson (1999) on määritellyt muutokselle kolme osatekijää, joiden täytyessä muutoksen todennäköisyys on suurimmillaan. Käytös muuttuu todennäköisimmin tilanteessa, jossa valtiota kohtaa muutos sen perustavanlaatuisissa rakenteissa, valtio on kriisitilanteessa ja päätöksentekijällä on mahdollisuus osoittaa strategista johtajuutta (Gustavsson 1999).

3.3. Rooliteorian haasteista ja tutkimusongelman kohdistamisesta

Valtioiden kansalliset roolikäsitykset ja rooliodotukset muodostavat siis perustan, jonka avulla valtioiden käyttäytymistä voidaan ymmärtää. Rooliteorian soveltamisessa kansainvälisen politiikan oppialaan ja valtioiden käytöksen tutkimiseen on kuitenkin haasteensa erityisesti aseman käsitteen sekä rooliodotuksille annettavien painoarvojen näkökulmasta, sillä kansainvälinen järjestelmä eroaa merkittävästi sosiaalitieteiden kohteena yleensä olevista integroiduista sosiaalisista yhteisöistä tai muodollisista organisaatioista (Holsti 1970, 241). Kansainvälisen järjestelmän anarkinen luonne estää rooliteorian käyttämisen sellaisenaan ja esimerkiksi se, vaikuttavatko toimijan kansalliset

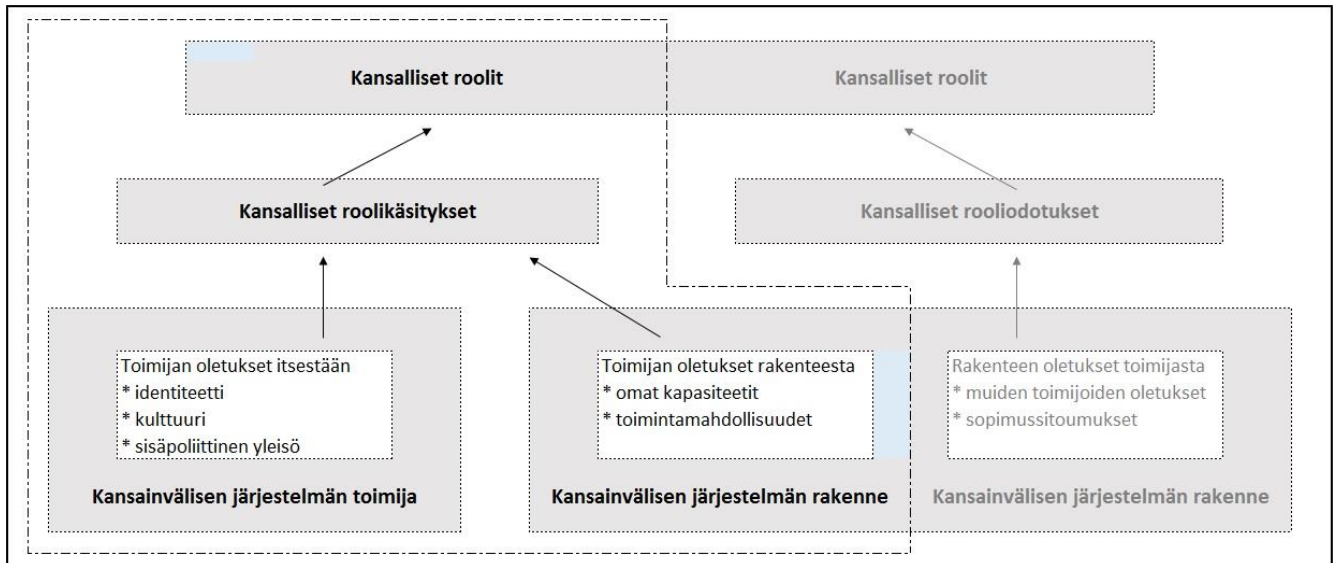
roolikäsitykset vaiko rakenteen asettamat rooliodotukset enemmän valtion rooliin, riippuu hyvin paljon olosuhteista (Breuning 2011, 19). Kuten aiemmin toin esiin, asema merkitsee roolin taustalla olevaa, toimijan roolikäsitysten ja ulkoisen toimintaympäristön rooliodotusten yhdistelmästä kumpuavaa käyttäytymiskoodistoa. Yksilöiden välisissä sosiaalisissa yhteisöissä tai organisaatioissa ulkoisen toimintaympäristön rooliodotuksilla on kriittinen merkitys käyttäytymisen mukautumisessa. Tällaisissa tilanteissa yksilöt voivat olla vahvasti asemansa edustajia. Ulkoinen toimintaympäristö sääntöineen määrittelee esimerkiksi hyvin paljon lainsäätäjälle, pankkiirille, ammattiliikejohtajalle tai sotilasjohtajalle sallitun käyttäytymisen (Holsti 1970, 241). Lukuun ottamatta joidenkin kansainvälisten järjestöjen, kuten Naton tai YK:n, muodostamia poikkeuksia, kansainvälisessä politiikassa valtioiden käytös ei ole tiukasti sidottu samankaltaiseen sosiaaliseen asemaan (ma, 241–242). Koska valtiot ovat itsessään moninaisia yhteisöjä, jotka toimivat lukuisissa kahdenkeskisissä ja monenkeskisissä suhteissa verrattain järjestäytymättömässä ympäristössä, on sosiaalisen aseman käsitteen käyttäminen hankalaa (ma, 242).

Aseman käsitteen sijaan esimerkiksi Holsti käyttää tutkimuksessaan statuksen käsitettä. Kansainvälinen järjestelmä voidaan nähdä hyvin kerrostuneena, jossa valtioiden osallisuus ja kapasiteetit vaihtelevat (Holsti 1970, 242). Tästä näkökulmasta johdettuna voidaan olettaa päätöksentekijöiden olevan tietoisia kansainvälisistä statuseroista ja päätöksentekijöiden käyttäytymisen heijastelevan tätä tietämystä. Toisaalta esimerkiksi Forsbergin (2014, 329) mukaan kansainvälisen politiikan statuskysymyksissä ei ole kyse ainoastaan toimijoiden välisistä objektiivisista kapasiteettieroista, vaan myös toimijoiden statuksiin liittämistä oletuksista ja tunnetiloista. Esimerkiksi statuksen kasvuun tai menettämiseen liittyvät tulkinnat ovat usein tunteellisesti latautuneita (ma, 329). Esimerkkinä tällaisesta tunteellisesti latautuneesta statuskiistasta hän käyttää Venäjän ulkopoliittisen johdon kohdalla Naton laajentumisen kaltaisia kysymyksiä (ma, 329). Toisaalta statuksen käsite kansainvälisessä kontekstissa on epämääräisempi kuin aseman käsite sosiaalisessa kontekstissa eikä se välttämättä vaikuta päätöksentekijöiden arvioihin sopivasta käytöksestä (Holsti 1970, 242–244).

Toinen rooliteorian haaste kansainvälisen politiikan tutkimuksessa on ulkoisen ympäristön rooliodotusten vaikutusten erot sosiaalisessa yhteisössä ja kansainvälispoliittisessa ympäristössä. Tämä antaa toimijalle hyvin suuren merkityksen toimijan ja rakenteen välisessä suhteessa. Verrattaessa valtion sisäiseen yhteisöön on kansainvälinen yhteisö heikko ja heterogeeninen, eivätkä kaikki valtiot

tulkitse soveliasta käytöstä tai reagoi ulkoiseen ärsykkeeseen samalla tavalla. Siinä missä yksilöiden välisessä sosiaalisessa kontekstissa asemaan liittyvät ulkoiset rooli-odotukset muokkaavat yksilön käyttäytymistä voimakkaasti, muiden valtioiden mielipiteet tai kansainväliset normit selittävät harvoja valtioiden käyttäytymisen muotoja etenkin konfliktitilanteissa (ma, 243). Tämä vähentää rakenteen merkitystä ja Holstin mukaan kansainvälisessä politiikassa valtioiden roolit juontuvat pääasiassa päätöksentekijöiden roolikäsityksistä. Rooli-odotukset voivat vaikuttaa vahvimmin kriittisissä tapahtumissa tai trendeissä, mutta yleensä muiden valtioiden odotukset, kansainväliset normit, sopimukset ja sanktiot ovat epämääräisiä, joustavia sekä heikkoja verrattuna sosiaalisen kontekstin muodollisiin organisaatioihin (ma, 243). Kun hyvin suuret kansalliset intressit ja ulkoa päin annettu sovelias käyttäytymismalli ovat ristiriidassa, jälkimmäinen antaa yleensä periksi (ma, 243). Myös Le Prestren (1997, 8) mukaan roolikäsityksillä on suuri painoarvo roolien lähteenä. Toisaalta Holsti tuo esiin, kuinka rooli-odotusten merkitys kansainvälisessä järjestelmässä ei kuitenkaan ole olematon, ja jokainen oikeudellinen normi on aktiivinen tai potentiaalinen rajoite päätöksentekojärjestelmässä, mikä rajoittaa jollakin tapaa täyttä valinnanvapautta (Holsti 1970, 244).

Tutkielmassani lähestyn analyttisesti vain kansallisia roolikäsityksiä Venäjän ulkopolitiikan ymmärtämisessä. Esille tuomieni rooli-odotusten tutkimisen haasteiden lisäksi myös menetelmälliset syyt rajoittavat tarkastelua käsittämään vain kansallisia roolikäsityksiä. Mikäli analyysiin haluttaisiin sisällyttää myös kansainvälisen rakenteen ja muiden toimijoiden asettamat rooli-odotukset, tulisi analyysia huomattavasti laajentaa sekä menetelmällisesti että aineistollisesti, mikä ei tämän tutkielman kohdalla ole mahdollista. Valitsemani aineisto ja sisällönanalyysimenetelmä soveltuvat parhaiten toimijan omista käsityksistä kumpuavien roolikäsitysten tutkimiseen. Tutkielman näkökulman kohdentaminen on linjassa myös aiempien, vain kansallisiin roolikäsityksiin kohdistuvien, tutkimusten kanssa (esim. Holsti 1970, Thibault & Lévesque 1997, Grossman 2005). Käsittelen tämän valinnan tuomia tutkimuksellisia rajoitteita lisää analyysin johtopäätöskappaleessa. Kuvio 2 tiivistää näkökulmani rooliteorian soveltamisesta tässä tutkielmassa.

Kuvio 2. Rooliteorian kohdennettu soveltaminen tutkielman analyysissä (kuvio tekijän laatima, perustuu tutkimuskirjallisuuteen: Aggestam 2006, Breuning 2011; Harnisch 2011; Holsti 1970; Le Prestre 1997).

3.4. Rooliteorian merkityksestä

Rooliteorian soveltaminen Venäjän ulkopoliitiikan ja Ukrainan kriisin tutkimukseen on perusteltua useista syistä. Kansalliset roolikäsitykset ovat olennainen mekanismi valtion ulkopoliitiikan taustalla. Ne tarjoavat valtioiden toiminnalle tavoitteita ja sisältävät pohdintaa siitä, millaisia toimintatapoja voidaan pitää perusteltuina. Roolien voidaan nähdä edeltävän kansallisia intressejä, sillä kansalliset roolikäsitykset sisältävät oletuksia valtion kansallisista resursseista, vauraudesta, territoriosta ja kansainvälisestä vaikutusvallasta (Grossman 2005, 337) ja yhdessä rooli-odotusten kanssa operationalisoivat toimijan maailmakuva määrittämällä, kuka toimija on ja kuinka toimijan tulee toimia tietyssä sosiaalisessa joukossa tai tilanteessa (Beneš & Harnisch 2015, 148; Le Prestre 1997, 5). Tutkimalla roolien taustalla olevia mekanismeja, voidaan analysoida päätöksentekijöiden toiminnalleen asettamia syitä ja oikeutuksia. Tätä kautta roolien määrittäminen yhtäältä edesauttaa hahmottamaan päätöksentekijöiden ulkopoliittisten valintojen yleistä suuntaa, mutta antaa lisäksi mahdollisuuden ulkopoliitiikan muutoksen tai jatkuvuuden tutkimiseen, mikä on yksi tutkielman keskeisistä tavoitteista. Roolin määrittäminen ja sen hyväksyminen muiden toimijoiden toimesta voidaan lukea valtioiden perustehtäväksi (Le Prestre 1997, 5). Mikäli valtion ulkopoliitiikka muuttuu, muutoksen taustalla täytyy

olla myös oman roolikäsityksen uudelleen määrittely ja roolin yhteensopivuus harjoitettavan politiikan kanssa (mt, 5). Tutkimalla roolien muutosta, lähteitä ja sisältöä, voidaan tutkia valtioiden välisiä yhteistyömahdollisuuksia kansainvälisen järjestyksen ylläpitämisessä, tai identifioida ristiriitaisten roolikäsitysten tuottamia konfliktiriskejä (mt, 6).

Lisäksi roolin eri käsitteisiin keskittymällä voidaan ylittää perinteiset turvallisuuteen ja kansalliseen intressiin sekä valtaan perustuvat selitysmallit ulkopoliitikasta. Vaikka geopolittisia analyyseja ei tule hylätä, rooliteoria laajentaa kansallisen intressin määrittystä pois ainoastaan geopolittisista tekijöistä, jotka linkittyvät vain kansalliseen selviytymiseen. Ulkopoliitiikan ja roolikäsitysten suhdetta analysoitaessa on kuitenkin otettava huomioon, että kansalliset roolit ovat harvoin ainoa selittävä tekijä. Roolikäsitykset ovat kuitenkin väliin tulevia muuttujia, jotka välittävät taustatekijöiden, kuten esimerkiksi kapasiteettien, poliittisen järjestelmän, sosio-ekonomisen järjestelmän, kansainvälisen voimatasapainon ja päätöksentekijän luonteen kaltaisten tekijöiden vaikutuksen ulkopoliitiikkaan (Grossman 2005, 337).

4. Venäjän perinteiset roolikäsitykset

Tutkiakseni Venäjän roolikäsitysten muutosta tai jatkuvuutta Ukrainan kriisissä, tuon seuraavaksi esiin aiempaa tutkimusta Venäjän ulkopoliittisesta roolista ja roolikäsityksistä. Tämä läpikäymäni aiempi tutkimus muodostaa tutkielman analyysin deduktiivisen rungon. Osa käsittelemistäni tutkimuksista keskittyy suoraan päätöksentekijöiden roolikäsityksiin (esim. Holsti 1970, Thibault & Lévesque 1997, Grossman 2005) ja loput yleisesti Venäjän ulkopoliitiikkaan. Koska kansalliset roolikäsitykset ovat roolien taustalla toimiva mekanismi, voidaan olettaa myös toimijan ulkopoliittisen käytöksen antavan vihjeitä taustalla olevista roolikäsityksistä eli ulkopoliitiikkaa yleisesti koskeva tutkimus on täten relevanttia tutkielman kannalta.

Neuvostoliiton romahdettua ja geopolittisten sekä ideologisten itsestäänselvyyksien kadotessa Venäjän ulkopoliittinen johto joutui määrittelemään uudestaan perustavanlaatuisia vastauksia kysymyksiin valtion identiteetistä ja roolista kansainvälisessä järjestyksessä. Itä-Euroopan kommunististen regimien luhistuminen ja lopulta koko Neuvostoliiton hajoaminen sai aikaan merkittävän status- ja identiteetikriisin (Thibault & Lévesque 1997, 38). Lukuun ottamatta

roolikäsitysten kannalta ristiriitaisia nyky-Venäjän alkuvuosia 1990-alussa, on Venäjän roolikäsitysten ytimenä toiminut yli kaksi vuosikymmentä ajatus vanhan, Neuvostoliiton aikaisen suurvaltaroolin palauttamisesta. Suurvaltakäsitys sisältää roolikäsityksiä Venäjästä yhtäältä kansainvälisenä yhteistyötoimijana, joka on sitoutunut kansainvälisen oikeuden periaatteisiin ja toisaalta käsityksiä lännen vaikutusvallan vastustamisesta, etuoikeutettujen intressien puolustamisesta sen vaikutusalueella ja Venäjän kansalaisten suojelemisesta kaikkialla maailmassa.

Edellä mainitut Venäjän ulkopoliittiset roolikäsitykset tiivistyivät selkeästi myös presidentti Medvedevin Georgian sodan jälkeen esille tuomissa viidessä Venäjän ulkopoliittikan kulmakivessä. Tämä Medvedevin doktriininakin tunnettu tiivistys tunnusti kansainvälisen oikeuden perusperiaatteiden määräysvallan ja korosti, ettei Venäjä halua selkkauksia minkään maan kanssa. Toisaalta doktriini piti sisällään käsitykset maailmasta moninapaisena, Venäjän oikeudesta suojella kansalaisiaan ympäri maailmaa ja Venäjän etuoikeutetuista intresseistä tietyillä alueilla. (Mankoff 2012, 44–45.) Mankoffin mukaan doktriini ei sinällään sisältänyt mitään uutta, mutta sen esille tuominen heti sodan jälkeen sai sen näyttämään jonkinlaiselta linjanmuutokselta (mt, 45). Esimerkiksi moninapainen järjestys oli jo 1990-luvulla Venäjän tavoitteena, ja ajatus venäläisten suojelemisesta missä tahansa olisi voinut tulla julki myös Boris Jeltsinin tai Putinin aikakaudella (Mankoff 2012, 45; Trenin 2002, 306–308). Käsittelen seuraavaksi laajemmin Venäjän aiempia roolikäsityksiä Medvedevin doktriinin jaottelua osittain mukaillen.

4.1. Käsitys etuoikeutetuista intresseistä ja geopoliittisesta järjestyksestä

Medvedevin doktriinin käsitys Venäjän etuoikeutetuista intresseistä tietyillä alueilla on ollut osa Venäjän ulkopoliittisen johdon roolikäsityksiä jo 1990-luvulta lähtien. Huolimatta siitä, että uuden Venäjän valtion alkuvuosina lännessä tulkittiin presidentti Jeltsinin tehneen perustavanlaatuisen päätöksen länteen hakeutumisesta (Mankoff 2012, 30), ei Venäjällä kuitenkaan voinut samantyyppistä perustavanlaatuista konsensusta uuden valtion suunnasta. Yhtäältä sekä Jeltsinin että ulkoministeri Andrei Kozyrevin puheissa vuosina 1992–1993 tuotiin esiin käsityksiä Venäjän integroimisesta läntiseen maailmaan ja Venäjästä kansainvälisen yhteistyön tukijana, mutta toisaalta puheissa painottuivat myös käsitykset Venäjästä alueellisen geopoliittisen järjestyksen tukijana sekä pyrkimys Venäjän valtion suojelemiseen ja itsenäisyyden takaamiseen (Thibault & Lévesque 1997, 26). Roolikäsitysten sisäinen ristiriita alkoi kuitenkin purkautua verraten nopeasti. Verrattaessa vuoteen 1992, jo seuraavana vuonna

roolikäsitykset Venäjän integroimisesta kansainväliseen yhteisöön laskivat Venäjän ulkopoliittisen johdon puheissa, kun viittaukset alueellisen geopoliittisen järjestyksen tukemisesta lisääntyivät (mt, 28). 1990-luvun puoliväliin tultaessa Venäjän johdon roolikäsitys länteen suuntautumisesta oli jo selkeästi vaihtunut käsitykseen, joka perustui ennen kaikkea Venäjän omien kansallisten, jossakin tapauksissa muiden maiden tavoitteiden kanssa ristiriidassa olevien, intressien tavoitteluun (Simonia, 1997, 38).

Mankoff (2012, 21) kuvailee Venäjän 1990-luvun jälkipuoliskon roolikäsityksiä ajatuksina Venäjästä itsenäisenä suurvaltana, jolla on paikkansa globaalin järjestyksen muotoilijana ja ylläpitäjänä sekä oman alueensa dominoivana suurvaltana, jonka intressit poikkeavat liberaalin ja kapitalistisen lännen intresseistä. 1990-luvun roolikäsitysten muutos on havaittavissa myös Venäjän harjoittamassa YK-politiikassa. Kun roolikäsitys läntisen maailman jäsenenä korvautui käsityksillä enemmän itsenäisestä, omat intressit huomioon ottavasta, moninapaisuutta korostavasta ja Yhdysvaltojen vaikutusvaltaa rajoittamaan pyrkivästä toimijasta, lisääntyi samanaikaisesti Venäjän Yhdysvaltoihin nähden päinvastainen äänestyskäyttäytyminen YK:ssa (Grossman 2005, 348). Vastakkainasettelu turvallisuusneuvostossa on näkynyt myös nykyisen Ukrainan kriisin aikana.

Syitä Venäjän johdon roolikäsitysten muutokseen ja maan läntisen integraation katkeamiseen on haettu sekä sisäisestä että ulkoisesta toimintaympäristöstä. Venäjän suurvaltaidentiteetillä on syvät historialliset juuret, jotka eivät kadonneet Neuvostoliiton romahdettua (Mankoff 2012, 21). Toisaalta roolikäsitysten muutoksen tulkittiin olevan tulosta kansalaisten turhautumisesta 1990-luvun alun uudistusten suuntaan, lännen epäonnistumisesta Venäjän talouden pelastamisessa ja integroimisessa läntisiin turvallisuusrakenteisiin sekä oletuksesta siitä, että Venäjä nöyristeli länttä saavuttamatta mitään arvostettavaa takaisin (mt, 42). Integroituminen länteen ja Venäjän talouden avaaminen ulkopuoliselle kilpailulle uhkasi myös uudelleen muodostuneen venäläisen eliitin asemaa ja toisaalta Venäjän valtion alkuvuosien taloudellisesta ja poliittisesta kaaoksesta johtuen kansalaiset assosioivat demokratian kaltaisen instituution lähinnä köyhyyteen ja epävakauteen (mt, 42–43). Lisäksi Venäjän ulkoinen toimintaympäristö ei näyttänyt muuttuneen kylmän sodan ajasta, sillä Naton kaltaiset instituutiot eivät olleet muuttuneet (mt, 42). Käsitys Venäjän kyvyttömyydestä vaikuttaa Naton laajenemiseen vaikutti myös Venäjän roolikäsitysten muutokseen (mt, 42).

Käsitykset Venäjän etuoikeutetuista intresseistä ja geopoliittisen järjestyksen korostamisesta näkyvät myös 2000-luvun ulkopoliitikassa. Medvedevin aikana ulkopoliitikassa pyrittiin ylläpitämään kansainvälisten suhteiden järjestelmää, jossa suuret valtiot vahtivat kansainvälistä järjestystä ja olisivat vapaita tavoittelemaan kansallisia intressejä parhaaksi katsomallaan tavalla. Käsitykseen kuuluu toisten etusijan kunnioittaminen toisen vaikutuspiiriin kuuluvalla alueella. Tällaisesta näkökulmasta kansainvälinen politiikka on voimatasapainopolitiikkaa, jossa valtioiden suvereniteetti menee universaalien normien edelle. Tällaisessa suurvaltojen maailmassa pienemmät valtiot jätetään huolehtimaan itse itsestään, kun suurvallat kilpailevat vaikutusvaltapireistään. Kansainväliset normit ovat vain työkalu, jolla valtiot manipuloivat muita pyrkiessään toteuttamaan kansallisia intressejään. (mt, 24, 29.)

Kun Venäjän käsitykset läntisestä yhteistyöstä ja kumppanuudesta heikentyivät 1990-luvulla eivätkä enää toimineet ulkopoliittisen ajattelun selkärankana, syntyi myös uusi prioriteetti, jonka mukaan oli välttämätöntä luoda poliittisesti uudelleen Neuvostoliiton aikaiseen vaikutuspiiriin sisältyneet alueet (Thibault & Lévesque 1997, 28). Pyrkimyksenä oli luoda uudelleen lähiulkomaat kattava yhteinen tila, jota Venäjä dominoisi sotilaallisesti ja strategisesti (mt, 26–27). Keskeisenä työkaluna tällaisen yhteisen tilan luomiseen toimi 1991 perustettu Itsenäisten valtioiden yhteisö (IVY), joka oli Venäjän kannalta pääasiallinen kansainvälinen organisaatio YK:n ja Etyjin ohessa etenkin alueen turvallisuuskysymyksissä (mt, 27). Vuonna 1995 Kreml korosti, kuinka Venäjällä on johtava asema yhteisön sisällä ja Venäjän on taattava, että Neuvostoliittoon aiemmin kuuluneet naapurimaat omaksuvat toimintatapoja, jotka ovat yhteneväisiä Venäjän intressien kanssa (Mankoff 2012, 43).

Neuvostoliiton aikaan keskeisiä roolikäsityksiä olivat ajatukset alueellisesta suojelusta ja yhteistyöstä kommunistisessa järjestelmässä (Holsti 1970, 265). Venäjän intressien, geopolitiikan ja uuden yhteisen tilan luomisen korostaminen heijastelevat pyrkimyksiä palauttaa Neuvostoliiton aikainen rooli alueellisesti merkittävänä toimijana. Esimerkiksi sotilasliitto Naton laajeneminen entisten neuvostotasavaltojen alueelle näyttäytyy Venäjällä vakavana turvallisuusuhkana (Oldberg 2011, 32). Entisten neuvostotasavaltojen riippuvuus Venäjästä on nykyäänkin yksi sen tärkeimmistä keinoista tukea suurvalta-asemaansa (mt, 37). Venäjän virallisessa vuoden 2008 ulkopoliittisessa konseptiasiakirjassa painotetaan yhteisten perinteiden suojelemista ja turvallisuusyhteistyötä erilaisten kansainvälisten turvallisuusuhkien torjunnassa (mt, 37). Georgian ruusuvallankumouksessa

2003 ja Ukrainan oranssissa vallankumouksessa 2004 länsisuuntauksien vastustamisesta tuli yhteisön tärkeä tehtävä. Esimerkiksi vastapainona läntisille vaalitarkkailutoimijoille IVY muodosti oman toimistonsa, joka on säännöllisesti julistanut kaikki jäsenvaltioidensa vaalit vapaiksi ja rehellisiksi (Hedenskog & Larsson 2007, 19–27). IVY ei ole kuitenkaan onnistunut näyttämään tarpeeksi vetovoimaiselta esimerkiksi Ukrainan silmissä, sillä maa ei ole allekirjoittanut yhteisön peruskirjaa (Oldberg 2011, 37). Lisäksi Georgia erosi järjestöstä 2008 sodan jälkeen (mt, 37).

Venäjä käyttää huomattavaa taloudellista ja sotilaallista valtaa entisten neuvostomaiden alueella edistääkseen alueellista valta-asemaansa. Se on säilyttänyt lähialueen maissa useita sotilastukikohtiaan tukeakseen paikallisia hallituksia tai osoittaakseen alueellista läsnäoloaan (mt, 44–45). Yksi tärkeimmistä sotilastukikohdista on Krimin niemimaan eteläkärjessä sijaitseva Sevastopolin laivastotukikohta, jossa toimii myös Mustanmeren laivaston päämaja. Vuonna 1997 Venäjä vuokrasi tukikohdan 20 vuodeksi sisältäen mahdollisuuden sopimuksen jatkamiseksi viideksi vuodeksi (mt, 45). Tukikohdan säilyttäminen on ollut keino estää Ukrainan Nato-jäsenyys. Kun Nato keskusteli Ukrainan Nato-jäsenyydestä 2008, Sevastopolin kaupungin venäjänkielinen väestö protestoi ja sai aktiivista tukea Venäjältä (Hedenskog 2008, 15). Jännitteet lieventyivät Venäjä-mielisen presidentti Janukovytsin noustessa valtaan 2010 ja hänen allekirjoittaessaan uuden sopimuksen, joka jatkoi tukikohdan vuokra-aikaa 25 vuodella (Oldberg 2011, 46). Vastavuoroisesti Ukraina sai sopimuksella 10 vuoden alennukset Venäjän maakaasutoimituksiin (mt, 46). Sotilaallisen läsnäolon lisäksi Venäjä käyttääkin hyväkseen myös alueen taloudellista valta-asemaansa. Tuontirajoitusten ja pakotteiden lisäksi vaikutusvalta näkyy ennen kaikkea energiapolitiikassa. Energia on ulkopolitiikan väline, jonka arvo tunnustetaan Venäjän virallisissa ulkopolitiikan ja turvallisuuspolitiikan strategioissa (mt, 50). Ukraina on ollut Venäjän energiapolitiikan kohteena myös ennen vuoden 2010 sopimusta. Vuonna 2007 Venäjän Ukrainan suurlähettiläs totesi avoimesti, että kaasunhinta määrittyy Ukrainaan valittavan hallinnon mukaan (Hedenskog & Larsson 2007, 46). Vuonna 2009 maiden välinen kaasukiista vaikutti voimakkaasti myös Eurooppaan (Oldberg 2011, 51).

4.2. Käsitys moninapaisesta maailmasta

Käsitys alueellisista etuoikeutetuista intresseistä ja geopoliittisesta järjestyksestä liittyy kiinteästi pyrkimykseen vastustaa länsimaiden ja etenkin Yhdysvaltojen hegemoniaa. Venäjän ulkopolitiikkaan on 1990-luvun jälkipuoliskolta lähtien viitattu käsitteellä monivektorinen ulkopolitiikka, millä viitataan

Venäjän integroitumattomuuteen läntisiin instituutioihin ja pyrkimykseen moninapaiseen politiikkaan lännen ja idän välillä (Mankoff 2012, 30). Moninapaisuus on myös osa Medvedevin doktriinia sekä nykyistä Venäjän ulkopoliittikkaa. Kun Neuvostoliiton aikana maan johto näki valtionsa pääasiassa imperialismiin vastaisena toimijana ja alueellisenä yhteistyötoimijana, esimerkkinä ja suojelijana (Holsti 1970, 276), kumpuaa nykyisen Venäjän hegemoniavastaisuus enemmän geopolitiikasta kuin ideologisista tekijöistä.

2000-luvulle tultaessa Venäjän suhteellinen taloudellinen, sotilaallinen ja pehmeä valta² suhteessa länteen oli kasvanut. Ennen vuonna 2008 alkanutta talouskriisiä Venäjä oli huomattavasti vauraampi, yhtenäisempi ja itsevarmempi valtio kuin 1990-luvulla (Mankoff 2012, 43). Myös Kremlin dominoiva asema ulkopoliittikan prosesseissa oli kasvanut (mt, 43). Kehitys on nähtävissä myös entistä aggressiivisempänä ulkopoliittisena käyttäytymisenä. 2000-luvulla Putinin Venäjä pyrki palauttamaan asemansa suurvaltana. Tosin vielä 2000-luvun alussakaan Venäjän heikkous ei sallinut sen suurvaltaintressien puolustamista ja maa pyrki välttämään kamppailuja, joita se ei olisi kyennyt voittamaan. Tällaisia olivat esimerkiksi Yhdysvaltojen yksipuolinen vetäytyminen ABM-ohjussopimuksesta vuonna 2002, Yhdysvaltojen Irakin miehitys 2003 ja Naton seitsemän maan itälaajeneminen 2004 (Berryman 2011, 230–231). Lisäksi Venäjä evakuoiti joukkonsa Bosniasta ja Kosovosta jättäen sen lännen vaikutusvallan alle (mt, 230–231).

Huolimatta siitä, ettei Venäjä kyennyt vastaamaan Yhdysvaltojen hegemoniseen asemaan, tapahtumat vahvistivat Venäjän roolikäsitystä moninapaisesta maailmasta. Vasta 2000-luvun puolivälin jälkeen korkeat öljyn ja kaasun maailmanmarkkinahinnat sekä kasvava talous avittivat Venäjän aseman nousua tavalla, joka loi perustan aktiivisemmalle ja itsevarmemmalle, alueellisen suurvalta-aseman puolustamiseen tähtäävälle ulkopoliittikalle (Berryman 2011, 231; Mankoff 2012, 23; Oldberg, 2011, 30). Aseman vahvistuminen näyttöä esimerkiksi Venäjän päättävyytenä vastustaa Yhdysvaltojen johtamia väri vallankumouksia Georgiassa 2003–2004 ja Ukrainassa 2004–2005 sekä pyrkimyksenä vastustaa Naton tulevia laajentumisia (Berryman 2005, Kobrinskaya 2005; Trenin 2009, 9–12).

---

² Pehmeällä vallalla viitataan toimijan kykyyn vaikuttaa muihin toimijoihin pakottamisen sijaan houkuttelun avulla. Valtion pehmeä valta ja vetovalta perustuvat sen kulttuuriin, arvoihin ja toimintatapoihin. (Nye 2008, 94.)

4.3. Käsitys pragmaattisesta yhteistyöstä

Lännen vaikutusvallan vastustaminen ei kuitenkaan tarkoittanut kaikesta yhteistyöstä kieltäytymistä, vaan Venäjä on pragmaattisesti käyttänyt kansainvälistä yhteistyötä intressiensä saavuttamiseksi. Siinä missä 1990-luvun alussa presidentti Jeltsin näyttäytyi lännestä katsottuna Venäjää ja länttä lähentävänä presidenttinä, ylistettiin lännessä myös Putinia 2000-luvun alussa läntisen integraation palauttamisesta raiteilleen (Mankoff 2012, 30). Erityisesti Venäjän yhteistyö Yhdysvaltain johtamassa terrorisminvastaisessa sodassa näyttäytyi länsivaltioille varmistuksena Venäjän identifioitumisesta länteen globaalin tai euraasialaisen vallan sijaan (mt, 31). Länsimaiden käsitykset Venäjästä eivät kuitenkaan täysin vastanneet Venäjän omia roolikäsityksiä. Putinin presidenttikausia leimasivat uskomukset, että Venäjän asemaa uhkaa uudenlaisen, Venäjän eristämään pyrkivän, maailmanjärjestyksen luominen (mt, 27). Kun lännessä Yhdysvaltain ja Venäjän välinen yhteistyö esimerkiksi terrorisminvastaisessa sodassa nähtiin Venäjän orientoitumisena länteen, Venäjälle yhteistyö oli pragmaattinen mahdollisuus pitkäaikaisten strategisten tavoitteiden edistämiseksi asemoimalla tietoisesti Venäjä korvaamattomana toimijana terrorisminvastaisessa sodassa. Kumppanuus ei tarkoittanut Venäjän geopoliittisten intressien hylkäämistä tai asemoimista länteen, vaan tarkoitus oli edistää Venäjän voimasuhteita suhteessa Yhdysvaltoihin kasvattamalla valtaa ja autonomiaa kansainvälisellä tasolla (mt, 33–34). Muutos Venäjän käyttäytymisessä oli osa laajempaa strategiaa, jossa Venäjä pyrki palauttamaan globaalin suurvaltaroolinsa. Kansainvälinen yhteistyö olisi tehokkain tapa palauttaa Venäjän kadonnut globaali vaikutusvalta. Kun ulkoinen ja sisäinen ympäristö muuttuivat jo aiemmin mainitsemieni energianhintojen nousun, Irakin sodan ja väri vallankumousten myötä, myös Venäjän strategia geopoliittisten tavoitteiden suhteen muuttui. (mt, 37.)

Vuonna 2008 alkanut maailmanlaajuinen talouskriisi vaikutti myös Venäjän talouteen. Vaikka kriisi oli Venäjällä suhteellisen lyhyt, korosti se Venäjän haavoittuvuutta. Tämä haavoittuvuus johti Venäjän ulkopoliittikan uudelleenarviointiin Medvedevin presidenttikauden alkaessa. Venäjän roolia globaalina toimijana jarruttivat talouden epädynaamisuus verrattaessa Kiinaan ja sotilaallisen voiman ja globaalin vaikutusvallan heikkous suhteessa Yhdysvaltoihin. Lisäksi Venäjältä puuttui elinvoimaisia instituutioita, joita esimerkiksi Brasilialla, Etelä-Korealla ja muilla kehittyvillä valtioilla oli. (mt, 23–24.) Medvedevin aikana Venäjää pyrittiinkin modernisoimaan kunnostamalla taloutta, rohkaisemalla kilpailua,

hajottamalla monopoleja ja edistämällä korkean teknologian kehittämistä. Tämä kaikki vaati hyviä suhteita ja pragmaattista yhteistyötä lännen ja Aasian maiden kanssa (mt, 24).

Siinä missä 2000-luvun alussa Venäjän suhteet länteen paranivat hetkeksi, myös 2008 yhteistyö lännen kanssa kasvoi. Muutoksen taustalla oli etenkin Yhdysvaltain vastavalitun presidentti Obaman yritykset aloittaa suhteet uudelleen puhtaalta pöydältä (mt, 31). Tämä ei kuitenkaan muuttanut Venäjän ulkopoliittista linjaa, vaan suhteiden lähentymisen keskeinen tekijä oli Yhdysvaltojen lisääntynyt kunnioitus Venäjän intressejä kohtaan entisten neuvostotasavaltojen alueella, sillä Obama ei pyrkinyt viemään demokratiaa alueelle. Lisäksi Georgian sota pysäytti Naton laajentumisen, mikä poisti yhden kiistan agendalta. Hyväksymällä Medvedevin doktriinin ja Venäjän johtavan roolin neuvostotasavaltojen alueella länsi sai aikaan enemmän alueellista ja globaalia yhteistyötä (mt, 45).

Pragmaattiseen yhteistyökäsitykseen sisältyy keskeisesti myös bilateraalin diplomatian korostaminen varsinkin suurten maiden kanssa toimittaessa. Tätä kautta Venäjällä on mahdollisuus välttää luomasta pakottavia multilateraaleja käyttäytymisnormeja ja pitää kiinni ainakin suurvaltojen suvereniteetista. Venäjä työskentelee sellaisissa multilateraaleissa elimissä, joissa sen sisäiseen suvereniteettiin ei puututa ja joissa Yhdysvalloilla ei ole dominanttia asemaa. (mt, 27–28.) Esimerkiksi YK:n turvallisuusneuvoston jäsenyys veto-oikeuksineen on Venäjälle tärkeä työkalu suurvaltastatuksen ja moninapaisen maailman edistämässä (Oldberg 2011, 32).

4.4. Käsitys kansainvälisen oikeuden periaatteista

Medvedevin doktriinin mukaan Venäjä tunnustaa kansainvälisen oikeuden peruseriaatteiden etusijan kansainvälisessä politiikassa (Mankoff 2012, 44–45). Näistä etenkin valtioiden suvereniteetin ja alueellisen koskemattomuuden periaatteet ovat Venäjän ulkopoliitiikan avainkäsitteitä. Sitoutuminen valtiosuvereniteettiin on esiintynyt toistuvasti poliittisista dokumenteissa ja lausunnoissa, ja sen taustalla on käsitys kansainvälisestä oikeudesta kansainvälisen järjestyksen määrittäjänä (Deyermond 2016, 964). Suvereniteetin korostaminen on ollut Venäjän ulkopoliitiikan keskiössä Neuvostoliiton romahtamisesta lähtien (ma, 962). Deyermondin mukaan Venäjän tapa käyttää suvereniteettia suhteessa entisiin neuvostotasavaltoihin ja muuhun maailmaan eroavat kuitenkin merkittävästi toisistaan. Toimiessaan kansainvälisessä politiikassa entisten neuvostotasavaltojen ulkopuolella, Venäjän ulkopoliittinen johto vetoaa usein perinteiseen westfalienilaiseen suvereniteettikäsitteeseen.

Tämän käsityksen mukaan suvereniteetti merkitsee toisten valtioiden tasa-arvoista tunnustamista, puuttumattomuutta niiden sisäisiin asioihin sekä alueellisen koskemattomuuden kunnioittamista (Krassner 1999). Tästä näkökulmasta suvereniteetti näyttäytyy valtioiden välisten suhteiden perustana. Alueellisen koskemattomuuden ja sisäisiin asioihin puuttumattomuuden periaatteiden haastaminen eivät ole vain uhka yksittäisille kulloinkin kyseessä oleville valtioille, vaan koko kansainväliselle järjestykselle (Deyermond 2016, 962).

Deyermondin mukaan kansainvälisen yhteisön kykenemättömyys puuttua 1990-luvulla lukuisiin vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin johti keskusteluun perinteisen suvereniteettikäsityksen uudelleenmäärittelystä (ma, 959). Lopulta vuonna 2005 YK:n yleiskokouksessa hyväksyttiin sitoumus suojeluvastuun periaatteesta. Suojeluvastuun periaatteen mukaan kansainvälisellä yhteisöllä on velvoite puolustaa ihmisiä siellä, missä laillisesti vallassa oleva hallitus ei kykene turvaamaan heidän oikeuksiaan (YK 2005). Suvereniteetti ei enää tämän näkemyksen mukaan ole suoraan yhteydessä valtion olemassa oloon, vaan valtion asukkaisiin. Nämä perinteisen westfalenilaisen suvereniteetin haastavat, uudenlaiset suvereniteettia koskevat näkemykset linkittyvät kansainvälisessä politiikassa kylmän sodan jälkeiseen liberaalien poliittisten toimijoiden hegemoniaan (Deyermond 2016, 960). Samanaikaisesti Venäjän pyrkimykset perinteisen suvereniteetin korostamiseen ovat kiihtyneet (ma, 962). Venäjä esimerkiksi vastusti Yhdysvaltojen Irakin sotaa vuonna 2003 vetoamalla kansainväliseen oikeuteen ja suvereniteettiin (YK 2003) eikä myöskään hyväksynyt Kosovon yksipuolista julistusta, jolla se itsenäistyi Serbiasta vuonna 2008. Venäjän hallituksen mukaan Kosovon itsenäistyminen olisi vaarallinen ennakkotapaus ja haastaisi kansainvälisen järjestyksen (Antonenko 2007, 10). Myös ulkoministeri Sergei Lavrov kritisoi tapausta kansainvälisen oikeuden näkökulmasta (Lavrov 2007). Putin puolestaan totesi, että Kosovon yksipuolisen julistuksen tukeminen rikkoo alueellisen koskemattomuuden periaatetta (Putin 2008).

Westfalenilaisen suvereniteetin logiikka valtioiden sisäisiin asioihin puuttumisesta ei kuitenkaan päde samalla tavalla Venäjän suhteissa entisiin neuvostotasavaltoihin. Deyermondin mukaan Venäjän suhtautuminen lähialueisiinsa näyttäytyy entisen Neuvostoliiton perustuslaillisen mallin perinnöltä (Deyermond 2016, 967). Neuvostoliiton perustuslaki nimellisesti tunnusti tasavaltojen suvereniteetin ja esimerkiksi oikeuden irrottautua Neuvostoliitosta. Käytännössä tasavalloilla oli kuitenkin hyvin vähän autonomiaa suhteessa keskushallintoon varsinkaan ulkopoliitikassa (ma, 967). Venäjän entisten

neuvostotasavaltoja kohtaan soveltamaan suvereniteettikäsitteeseen kuuluu, että mikä tahansa interventio alueen valtioiden sisäisiin asioihin alueen ulkopuolisten maiden tai instituutioiden taholta näyttäytyy uhkana Venäjän turvallisuudelle (ma, 968). Esimerkiksi Venäjän hallituksen narratiivissa niin kutsutut värvallankumoukset Georgiassa 2003, Ukrainassa 2004–2005 ja Kirgisiassa 2005 olivat tulosta lännen ja etenkin Yhdysvaltojen sekaantumisesta kyseisten valtioiden sisäisiin asioihin. Länsi pyrki demokratian varjolla edistämään omia kansallisia intressejään alueella (ma, 963).

Venäjän johto ei siis salli entisille neuvostotasavalloille samankaltaista sisäistä tai ulkoista suvereniteettia, joiden kunnioittamista se vaatii muilta kansainvälisen politiikan toimijoilta. Käsitteeseen kytkeytyy jo aiemmin esille tuomaani ajatukseen Venäjän etuoikeutetuista intresseistä ja geopolittisesta järjestyksestä. Kuten aiemmin toin esiin, jo 1990-luvulla Venäjän hallinnon tavoitteena oli taata, että aiemmin Neuvostoliittoon kuuluneet naapurimaat omaksuvat Venäjän intressien kanssa yhteneväisiä toimintatapoja IVY:ssä. Suhteissa Ukrainaan tämä näkyi myös myöhemmin alueellisen koskemattomuuden kyseenalaistamisena, kun maa vuonna 2008 neuvotteli Nato-jäsenyydestä (Oldberg 2011, 41). Tuolloin Putin varoitti, jäsenyyden toteutuessa sekä Krim että muut Itä-Ukrainan osat irrottautuisivat valtiosta (Larsson 2008, 78).

Suvereniteetin ja alueellisen koskemattomuuden periaatteiden tematiikkaan liittyy keskeisesti myös kansainvälisen oikeuden periaate kansojen itsemääräämisoikeudesta. Itsemääräämisoikeuden periaatteen kunnioittaminen mainitaan esimerkiksi YK:n peruskirjassa valtioiden välisen suhteiden yhtenä tavoitteena (YK 2017). Itsemääräämisoikeus näyttäytyy hyvin keskeisenä osana Venäjän ulkopoliittikkaa nykyisessä Ukrainan kriisissä ja Venäjän ulkopoliittinen johto on myös aiemmin vedonnut siihen oikeuttaessaan toimiaan. Esimerkiksi Georgian sodan syttyessä presidentti Medvedev sanoi Venäjän kunnioittavan Georgian suvereniteettia, mutta alueellinen koskemattomuus oli hänen mukaansa monimutkainen asia, joka osittain riippuu ihmisten tahdosta (Oldberg 2011, 41). Suvereniteetti olisi siis tässä tapauksessa alisteinen alueen asukkaiden itsemääräämisoikeuden kanssa. Sodan jälkeen Venäjä tunnusti Etelä-Ossetian ja Abhasian itsenäisiksi valtioiksi ja solmi niiden kanssa sotilasliitot (mt, 41).

Deyermond (2016, 958) näkee, että suvereniteetti ei ole Venäjän ulkopoliittiselle johdolle itseisarvo, vaan politiikan instrumentti. Vaikka Venäjän poliittinen eliitti painottaa puheissaan valtioiden suvereniteetin periaatetta, heidän ensisijaisena tarkoituksena on Deyermondin mukaan vain edistää

tiettyjä Venäjän ulkopolitiikan elementtejä sen sijaan, että suvereniteetti olisi jatkuva positio, joka ohjaisi hallituksen toimintaa (ma, 958). Myös Oldberg (2011, 42) esittää, että alueellinen koskemattomuus näyttäytyy poliittisena työkaluna ja humanitaariset kysymykset tulevat esiin vain kun on kyse venäläisestä väestöstä. Soveltaessaan suvereniteetin periaatetta eri tavoin entisiin neuvostotasavaltoihin ja muihin valtioihin, molempien suuntausten tavoitteena näyttäytyvät myös Deyermondin (2016, 958) mukaan jo aiemmin käsittelemäni intressit Venäjän turvallisuuden ja geopoliittisen järjestyksen edistämisestä, Yhdysvaltojen hegemonian haastamisesta sekä Venäjän aseman vahvistamisesta moninapaisessa maailmassa.

4.5. Käsitys kansalaisten suojelemisesta ympäri maailmaa

Venäjän ulkopolitiikan doktriineihin sisältyy myös ajatus Venäjän kansalaisten suojelemisesta ympäri maailmaa (Mankoff 2012, 44–45). Venäjä käyttää kansallisia vähemmistöjään entisten neuvostomaiden alueella monin tavoin. Venäjä on alueella merkittävä kulttuurinen valta venäläismedian, venäjän kielen ja alueiden rajat ylittävien sukulaisuussiteiden kautta (Oldberg 2011, 44). Käsitys esiintyi venäläisjohtajien puheissa jo 1990-luvulla (Grossman 2005). Suvereniteetin, alueellisen koskemattomuuden ja itsemääräämisoikeuden periaatteiden lisäksi myös käsitys venäläisvähemmistöjen suojelemisesta näyttäytyy enemmän poliittiselta työkalulta kuin johdonmukaiselta periaatteelta. Venäjällä on huomattavia kansallisia vähemmistöjä eri puolilla maailmaa, mutta vähemmistöt länsimaissa eivät kuitenkaan ole samalla tavalla osa venäläistä turvallisuuspolitiikkaa kuin entisten neuvostomaiden alueilla elävät vähemmistöt (Oldberg 2011, 42). Neuvostomaidenkin kohdalla Venäjä tukee vähemmistöjään ennen kaikkea kaikkein länsimielisimmissä ja demokratiamielisimmissä maissa. Venäjä ei ole valjastanut suuria vähemmistöjään intressiensä ajamiseksi esimerkiksi Kazakstanissa, Valko-Venäjällä tai Keski-Aasiassa (Hedenskog & Larsson 2007, 4-46).

Venäjä on esimerkiksi syyttänyt 1990-luvulta alkaen Viroa ja Latviaa venäläisvähemmistöjen oikeuksien loukkauksista maiden lainsäädännössä. Vuonna 2007 Venäjä tuki venäläisvähemmistöjen protesteja Virossa, määräsi taloudellisia pakotteita ja Viro joutui kyberhyökkäysten kohteeksi niin kutsutussa patsaskiiressä (Ashmore 2009, 4–40). Kiista syntyi, kun Viron hallitus määräsi poistettavaksi Tallinnasta patsaan, joka symboloi neuvostoarmeijan suorittamaa Viron vapauttamista toisessa maailmansodassa. Georgiassa Venäjä puolestaan tuki Etelä-Ossetian ja Abhasian separatistialueita jo 1990-luvulla.

Georgian sodassa 2008 Venäjä oikeutti sotatoimia myös samojen alueiden venäläisväestön suojelulla (Deyermond 2016, 969; Mankoff 2012, 45; Oldberg 2011, 43). Venäjä on tukenut myös Transnistrian separatistialuetta Moldovassa, jossa kolmannes väestöstä on venäläisiä (Oldberg 2011, 43). Ukrainassa Venäjä ei ennen nykyistä kriisiä yleensä ole avoimesti tukenut Itä-Ukrainan alueiden separatistisia pyrkimyksiä, vaan on tyytynyt tukemaan Ukrainan venäläismielisiä puolueita (mt, 43). Poikkeuksena tästä näyttäytyy jo aiemmin mainitsemani vuoden 2008 kiista, jolloin Ukraina keskusteli länsimielisen presidentti Juštšenkon johdolla Nato-jäsenyydestä.

Tässä luvussa käsittelemäni aiempi tutkimus muodostaa tutkielman analyysissa käytettävän deduktiivisen rungon. Esille tuomieni Venäjän ulkopoliittisen johdon roolikäsitysten lisäksi aiemmissä tutkimuksissa esiintyi myös muita, Venäjän johdon puheissa vähemmän esiintyneitä, roolikäsityksiä. Näistä Ukrainan kriisin kannalta relevantein on Thibaultin & Lévesquen (1997) tutkimuksessa esiintynyt roolikäsitys Venäjästä demokraattisten periaatteiden ja ihmisoikeuksien puolustajana 1990-luvun alussa. Käsitteksen mukaan Venäjän tulee omaksua sivistynyt käytös tehdäkseen yhteistyötä ”sivistyneen maailman” kanssa (mt, 29).

5. Aineisto ja sisällönanalyysin toteutus

Esittelen seuraavaksi tutkielmassa käyttämäni tutkimusaineistoa ja -menetelmää. Tutkielman aineisto koostuu 23:sta Venäjän ulkopoliittisen johdon Ukrainan kriisiä koskevasta puheesta ajalta 1.3.2014–4.12.2014. Aineistossa on 18 Venäjän silloisen YK-suurlähettiläs Vitali Tšurkinin puhetta, yksi Venäjän silloisen YK-apulaissuurlähettiläs Alexander Pankinin puhe ja neljä presidentti Vladimir Putinin puhetta. Analysoitavaa tekstimassaa oli yhteensä 97 sivua. Tšurkinin ja Pankinin puheet ovat Venäjän virallisia puheenvuoroja YK:n turvallisuusneuvoston Ukrainan kriisiä koskevissa istunnoissa maaliskuusta 2014 marraskuuhun 2014. Käytettävissä istuntopöytäkirjoissa on yleensä yksi puhe per kokoukseen osallistuva maa. Jossain tapauksissa maat ovat lisäksi pitäneet toisten maiden puheisiin liittyviä lyhyitä kommenttipuheenvuoroja. Analyysissa yhdessä kokouksessa esiintyvä puhe ja mahdolliset kommenttipuheenvuorot käsitetään osaksi samaa puhetta, sillä ne liittyvät usein samaan aiheeseen. Putinin kohdalla aineisto koostuu puheesta Venäjän parlamentille koskien Krimin liittämistä Venäjään maaliskuussa 2014, puheesta Venäjän suurlähettiläille suurlähettiläskonferenssissa heinäkuussa, puheesta Valdain keskusteluluklubilla lokakuussa ja vuosittaisesta presidentin puheesta Venäjän

parlamentille joulukuussa. Ensimmäinen puhe käsittelee kokonaan Ukrainan kriisiä ja kolmessa muussa puheessa on merkittäviä kriisiä koskevia osioita, joita analyysissa on hyödynnetty.

Kävin aineistoa kerätessäni runsaasti läpi Venäjän ulkopoliittisen johdon puheita ja lopullista aineistoa valitessani kiinnitin erityisesti huomiota niiden käytettävyyteen osana tutkielman kontekstia. Kokonaisuudessaan valitut puheet sisältävät runsaasti viittauksia Venäjän velvollisuuksiin ja vastuisiin Ukrainan kriisissä ja aineisto antaa hyvät lähtökohdat roolikäsitysten tutkimiseen. Ajallisesti tarkastelu rajoittuu maaliskuusta 2014 joulukuuhun 2014, sillä kriisi oli tuolloin akuuteimmillaan ja puheet sisälsivät runsaasti viitteitä Venäjän roolikäsityksistä. Esimerkiksi YK:n turvallisuusneuvosto on kokoontunut kriisin tiimoilta myös vuoden 2014 jälkeen, mutta keskustelu on edennyt huomattavasti teknisemmäksi keskustelusta kriisin kulusta ja yksityiskohdista. Kaikki aineistona käytettävät puheet esitettiin alun perin venäjäksi ja analyysissa käytin YK:n ja Kremlin tarjoamia virallisia englanninkielisiä käännöksiä. Kaikki puheet ovat julkisesti saatavilla lähteistä, jotka olen eritellyt lähdeviitteissä.

Laadullisessa tutkimuksessa argumentaatio perustuu yksittäisten havaintojen pohjalta muodostettuihin säännönmukaisuuksiin, jotka pätevät koko aineistoon (Alasuutari 1999, 191). Olen käyttänyt aineiston analysointiin laadullista sisällönanalyysia, jonka avulla olen etsinyt aineistosta säännönmukaisia Venäjän roolikäsityksiä. Sisällönanalyysi on tekstianalyysimenetelmä, jolla pyritään tekstien merkityksien systemaattiseen tutkimiseen ja tiivistetyn kuvauksen luomiseen tutkittavasti ilmiöstä (Schreier 2012, 1, 3; Tuomi & Sarajärvi 2002, 103, 106). Tavoitteenani on ollut löytää sisällönanalyysin avulla aineistosta tietoa, jonka avulla tutkimuskysymykseen vastaaminen mahdollistuu. Analyysi itsessään ei tuota valmiita johtopäätöksiä tai tuloksia, vaan havaintoja voidaan pitää johtolankoina, jotka johdattavat tutkimuksen tuloksena esiteltyihin johtopäätöksiin (Alasuutari 1999, 81; Tuomi & Sarajärvi 2002, 103). Schreier kuvaa, kuinka aineistolla itsessään ei ole olemassa annettua merkitystä, vaan tutkijat konstruoivat merkityksen tutkimusprosessissa (Schreier 2012, 2).

Sisällönanalyysi voidaan toteuttaa sekä aineisto- että teorialähtöisesti. Aineistolähtöisessä lähestymistavassa tutkimusaineistosta pyritään luomaan teoreettinen kokonaisuus (Tuomi & Sarajärvi 2002, 97). Analyysin analyysiyksiköt eivät tällöin ole etukäteen muotoiltuja, vaan ne nousevat aineistosta analyysin edetessä (mt, 97). Toisaalta puhtaasti aineistolähtöisen tutkimuksen toteuttaminen on vaikeaa, sillä jo havainnot itsessään ovat teoriapitoisia (mt, 98). Tutkijan käyttämät käsitteet ja tutkimusasetelma ovat tutkijan asettamia ja vaikuttavat tutkimustuloksiin. Ongelma on osa

laadullista tutkimusta myös laajemmin, mutta korostuu aineistolähtöisissä tutkimuksissa (mt, 98). Aineistolähtöisen ja teorialähtöisen analyysin eräänlaisena välisovellutuksena Tuomi & Sarajärvi mainitsevat alun perin Eskolan (2001) esittelemän teoriasidonnaisen analyysin, jossa analyysissa käytetään teoreettisia kytkentöjä, jotka eivät kuitenkaan pohjaudu suoraan teoriaan (Tuomi & Sarajärvi 2002, 98). Kuten aineistolähtöisessä analyysissa, myös tässä lähestymistavassa analyysiyksiköt valitaan aineistosta, mutta aiempi tieto ohjaa analyysia (mt, 98).

Tässä tutkielmassa sisällönanalyysi on pääosin toteutettu teorialähtöisesti. Teorialähtöisessä sisällönanalyysissa analyysia ohjaa entuudestaan muodostettu teoreettinen kehys ja analyysin tarkoituksena on aiemman tiedon testaaminen uudessa kontekstissa (Tuomi & Sarajärvi 2002, 99). Aineisto suhteutetaan tutkimuksen teoreettisessa osassa määriteltyihin kategorioihin (mt, 100). Käytännössä teorialähtöisen analyysin ensimmäisessä vaiheessa muodostetaan aiempaan teoriaan perustuva analyysirunko, jonka jälkeen aineisto pelkistetään ja luokitellaan (mt, 116–117). Tutkielman analyysin tavoitteena on selvittää, kuinka aiemmissa tutkimuksissa havaitut Venäjän roolikäsitykset esiintyvät Ukrainan kriisiä koskevassa aineistossa. Analyysi on yksi analyttinen kehys, jonka avulla pyritään vastaamaan tutkimuskysymykseen: *kuinka Venäjän roolikäsitykset ilmenevät Ukrainan kriisissä* ja se on osa tutkielman laajempaa näkökulmaa, jonka tarkoituksena on ymmärtää *Ukrainan kriisin syitä*.

Analyysissa käytettiin apuna laadulliseen analyysiin ja aineistonhallintaan keskittyvää Atlas.ti -ohjelmaa. Analyysi aloitettiin kirjaamalla ohjelmaan analyysirunkoon kuuluvat roolikäsityskategoriat ”koodeina”. Yhteensä aiemman tutkimuksen läpikäynti tuotti 14 kategoriaa. Sisällönanalyysissa ei analysoida koko käytettävissä olevan aineiston merkityksiä, vaan keskitytään tutkimusasetelman kannalta olennaisiin osiin (Schreier 2012, 3). Seuraavassa vaiheessa aineisto pelkistettiin nostamalla aineistosta esiin ainoastaan tutkimusongelman kannalta olennaiset Venäjän roolikäsityksiin liittyvät ilmaukset. Analyysiyksikkönä käytettiin useitakin lauseita sisältäviä puhujien ajatuskokonaisuuksia, jotka ilmentävät heidän käsityksiään Venäjän vastuista ja velvollisuuksista Ukrainan kriisissä. Aiemmassa tutkimuksessa esimerkiksi Thibault & Levesqué (1997) ja Grossman (2005) ovat identifioineet puheaineistosta yleisesti Venäjän vastuista ja velvollisuuksista kansainvälisessä järjestelmässä. Koska tutkielma ei keskity Venäjän yleisiin ulkopoliittisiin roolikäsityksiin, vaan käsityksiin spesifissä Ukrainan kriisin kontekstissa, tutkielman analyysissa aineistosta identifioitiin

tarkemmin käsityksiä Venäjän vastuista ja velvollisuuksista Ukrainan kriisissä. Pelkistämisen ohessa esiin nostetut roolikäsitykset myös luokiteltiin analyysirungon kategorioihin. Ensimmäisen aineiston läpikäynnin ja kategorisoinnin jälkeen aineisto käytiin läpi uudelleen aineistolähtöisesti ilman huomion kiinnittämistä valmiiseen analyysirunkoon, mikä mahdollisti myös uusien, aineistosta nousevien roolikäsitysten mukaan ottamisen analyysiin. Aiempaan tutkimukseen perustuvien roolikäsitysten lisäksi aineistolähtöinen tarkastelu nosti esille kaksi uutta roolikäsitystä.

Aineiston analyysiyksikköjen kategorisoimisen jälkeen aineisto kvantifioitiin eli havainnot ja niiden jakauma taulukoitiin. Taulukointi antoi mahdollisuuden tehdyn analyysin esittelemiseen tiiviissä muodossa. Roolikäsitysten määrällinen tarkastelu auttoi myös niiden painoarvojen arvioinnissa. Mitä useammassa puheessa sama roolikäsitys esiintyi, sitä vahvemmaksi se tulkittiin. Jotta analyysi ei vääristyisi liiaksi puheiden erilaisten teemapainotusten vuoksi, samassa puheessa useasti esiintynyt roolikäsitys laskettiin analyysissa vain yhdeksi havainnoksi. Sama ajatuskokonaisuus voitiin kuitenkin laskea kuuluvaksi useampaan roolikäsitykseen. Toisaalta käsitysten määrälliseen tarkasteluun ja tästä tehtyyn tulkintaan liittyi ongelmakohtia, joita avaan analyysin johtopäätöskappaleessa. Tutkielman varsinainen analyysiluku kirjoitettiin taulukon muodostamisen jälkeen. Analyysiluku ei sisällä kaikkia havaintoja, vaan siinä tuodaan esiin esimerkkejä ilmauksista, joista roolikäsitykset on analysoitu. Analyysiluvun tarkoitus on siis esitellä keskeiset roolikäsitykset taulukon antaessa tietoa käsitysten määrällisistä painotuksista aineistossa. Esittelen taulukon analyysin johtopäätöskappaleessa.

6. Analyysi Venäjän roolikäsityksistä Ukrainan kriisissä

Kaikkiaan tutkimusaineistossa esiintyi 16 erilaista roolikäsitystä, ja viittauksia kyseisiin käsityksiin esiintyi 154 kertaa³. Eniten roolikäsityksiä, 15 kappaletta, esiintyi Putinin suurlähettiläskonferenssissa heinäkuussa pitämässä puheessa (Putin 2014b), kun vähiten niitä oli Tšurkinin turvallisuusneuvostossa pitämässä kolmessa puheessa (Tšurkin 2014a; 2014m; 2014n) sekä Putinin lokakuun puheessa Valdain keskustelutilaisuudessa (Putin 2014c) (kolme kappaletta kussakin puheessa). Keskimäärin jokainen puhe sisälsi seitsemän roolikäsitystä. Tarkempi taulukko, joka esittää roolikäsitysten jakautumisen puheittain on löydettävissä tutkielman liitteenä.

---

³ Yhdessä puheessa toistuvasti esiintyvää roolikäsitystä on huomioitu lukumäärässä vain kerran.

Nostan ensimmäisenä roolikäsityksenä esiin käsityksen Venäjän intressien ja itsenäisyyden suojelemisesta. Käsitys toimii eräänlaisena pääkäsityksenä, johon loput roolikäsitykset linkittyvät. Omana itsenäisenä roolikäsityksenä se esiintyy aineistossa Putinin neljässä ja Tšurkinin yhdessä puheessa, ja se korostaa Venäjän itsenäisyyttä sekä aktiivista osallistumista kansainvälisiin asioihin. Käsitys näyttäytyy selkeimmin Putinin puheissa ja tulee esiin esimerkiksi muille toimijoille esitettyinä suoranaisina vaatimuksina Venäjän kansallisten intressien huomioimisesta ja kunnioittamisesta (Putin 2014a). Esimerkiksi Krimin kansanäänestyksen jälkeen käsitys ilmeni Putinin puheessaan yleisölle esittämänä retorisenä kysymyksenä, onko Venäjä valmis johdonmukaisesti puolustamaan kansallisia intressejään vai antaako Venäjä ikuisesti periksi vetäytymällä ”kuka tietää minne” (Putin 2014a). Sama viesti uusintuu myös Putinin Valdaissa pitämässä puheessa hänen todettua, ettei Venäjä tarvitse erityistä paikkaa maailmassa, mutta sen intressit on otettava huomioon:

”Syytökset ja lausunnot Venäjän pyrkimyksestä luoda jonkinlainen imperiumi naapuriensa suvereniteettia loukaten ovat vailla pohjaa. Venäjä ei tarvitse minkäänlaista erityistä, yksinoikeutettua paikkaa maailmassa – minä haluan korostaa tätä. Samaan aikaan, kun kunnioitamme toisten intressejä, haluamme yksinkertaisesti meidän omien intressiemme huomioimista ja meidän asemamme kunnioittamista.”⁴ (Putin 2014c).

Ukrainan kohdalla intressien turvaaminen on tarkoittanut muun muassa kriittistä suhtautumista EU:n ja Ukrainan väliseen assosiaatiosopimukseen. Venäjän ulkopoliittisen johdon roolikäsitysten mukaan Venäjän taloudellisia intressejä tai näkökantoja ei otettu lainkaan huomioon sopimuksen valmisteluvaiheessa, joten Venäjä oli pakotettu puolustamaan intressejään unilateraalisti. Käsitystä ilmentää ote Putinin Venäjän parlamentille pitämästä puheesta:

”Kuten mainitsin, Ukrainan ja EU:n assosiaatiosopimustapauksessa ei ollut lainkaan dialogia. Meille kerrottiin, ettei se kuulunut meille tai yksinkertaistettuna, meille kerrottiin minne mennä. Kaikki argumentit siitä, että Venäjä ja Ukraina ovat IVY:n vapaakauppa-alueen jäseniä, meillä on syvään juurtunutta yhteistyötä teollisuudessa ja maataloudessa sekä pohjimmiltaan sama infrastruktuuri – kukaan ei halunnut kuulla näitä argumentteja saati ottaa niitä huomioon. Meidän vastauksemme oli sanoa: Selvä. Jos ette halua pitää kanssamme dialogia, meidän täytyy puolustaa legitiimejä intressejämme unilateraalisti, emmekä suostu maksamaan meidän näkemyksemme mukaan väärästä politiikasta.”⁵ (Putin 2014d).

---

⁴ “The allegations and statements that Russia is trying to establish some sort of empire, encroaching on the sovereignty of its neighbours, are groundless. Russia does not need any kind of special, exclusive place in the world – I want to emphasise this. While respecting the interests of others, we simply want for our own interests to be taken into account and for our position to be respected.” (Putin 2014c).

⁵ “As I mentioned, in the case of the Ukraine-EU Association Agreement, there was no dialogue at all. We were told that it was none of our business or, to put it simply, we were told where to go. All the arguments that Russia and Ukraine are

Esittelen seuraavaksi alakappaleissa loput viiteen alakategoriaan jakamani roolikäsitykset. Tulkintani mukaan Venäjän ulkopoliittisten päätöksentekijöiden ensisijaisena roolikäsityksenä toimii juuri esittelemäni käsitys Venäjän intressien ja itsenäisyyden suojelemisesta. Loput roolikäsitykset ilmentävät Venäjän ulkopoliittisten johdon käsityksiä maansa asemasta sekä toimintatavoista, joita he pitävät sopivina keinoina Venäjän intressien ja itsenäisyyden suojelemiseen. Alakategorioiden jaottelu on tulkinnanvarainen ja löyhä, ja se on tehty ensisijaisesti analyysin sujuvoittamiseksi ja sen rakenteen hahmottamiseksi. Yhteistä alakategorioiden roolikäsityksille on, että ne kaikki linkittyvät jollain tapaa jo esittelemääni pääroolikäsitykseen. Analyysiluvun alakappaleet ovat: (6.1.) Venäjä alueellisen geopoliittisen järjestyksen takaajana, (6.2.) Venäjä moninapaisen maailman edistäjänä ja hegemonian vastustajana, (6.3.) Venäjän pyrkimys rauhaan ja yhteistyöhön (6.4.) Venäjä kansainvälisen oikeuden periaatteiden puolustajana sekä (6.5.) Venäjä kansalaistensa suojelijana. Lukuun ottamatta toista alakategoriaa kaikki kategoriat sisältävät useamman kuin yhden roolikäsityksen. Roolikäsityksistä suurin osa toimi aiempaan tutkimuskirjallisuuteen perustuen deduktiivisena analyysin runkona. Käsitykset Venäjästä radikaalien voimien vastustajana ja humanitaarisen avun tarjoajana eivät olleet osa alkuperäistä analyysirunkoa ja ne tulivat esille aineistolähtöisinä havaintoina.

6.1. Venäjä alueellisen geopoliittisen järjestyksen takaajana

Aiemman tutkimuksen mukaan Medvedevin doktriinin käsitys Venäjän etuoikeutetuista intresseistä tietyillä alueilla on ollut osa Venäjän ulkopoliittisen johdon roolikäsityksiä jo 1990-luvulta lähtien. Tämä roolikäsitys alueellisen geopoliittisen järjestyksen edistämisestä esiintyy myös omassa tutkimusaineistossani neljässä Putinin ja yhdessä Tšurkinin puheessa. Käsitystä ilmentää esimerkiksi Tšurkinin turvallisuusneuvostossa toteama näkökulma, jonka mukaan kriisin ratkaisu on erityisen tärkeää, sillä kriisi tapahtuu lähellä Venäjän rajaa (Tšurkin 2014).

Kriisin aikana Ukraina pyrki lähentymään sotilaallisesti länttä ja Natoa, ja geopoliittisesti kriisissä voidaan nähdä olevan kyse Venäjän pyrkimyksestä estää Naton laajeneminen sen lähialueille. Esimerkiksi Krimin liittämässä Venäjään oli asukkaiden vapaan tahdon toteuttamisen lisäksi kyse

---

members of the CIS free-trade zone that we have deep-rooted cooperation in industry and agriculture, and basically share the same infrastructure – no one wanted to hear these arguments, let alone take them into account. Our response was to say: fine, if you do not want to have a dialogue with us, we will have to protect our legitimate interests unilaterally and will not pay for what we view as erroneous policy.” (Putin 2014d).

Venäjälle suotuisan geopoliittisen alueellisen järjestyksen varmistamisesta. Tämä käsitys näkyy esimerkiksi Putinin Krimin kansanäänestyksen jälkeisessä puheessa, jossa hän korosti, kuinka Venäjä ei voi hyväksyä Naton laajenemista ”takapihalleen” tai ”historialliselle alueelleen”, sillä se muodostaisi merkittävän turvallisuusuhan koko Etelä-Venäjän alueelle:

”Todettakoon, että olemme jo kuulleet julistuksia Kiovasta Ukrainan liittymisestä pian Natoon. Mitä tämä olisi tarkoittanut tulevaisuudessa Krimille ja Sevastopolille? Se olisi tarkoittanut, että Naton laivasto olisi aivan tässä Venäjän sotilasmahdin kaupungissa, ja tämä ei muodostaisi vain kuviteltua, vaan täysin todellisen uhkan koko eteläiselle Venäjälle. [- -] Nato pysyy sotilaallisena liittoumana, ja me vastustamme sitä, että sotilaallinen liittouma on kuin kotonaan aivan takapihallamme tai historiallisessa territoriossamme. En yksinkertaisesti voi kuvitella, että matkustaisimme Sevastopoliin tavataksemme Naton matruuseja.”⁶ (Putin 2014a)

Ajatus alueellisen geopoliittisen järjestyksen takaamisesta toistuu myös Putinin heinäkuun puheessa, jossa hän totesi, että Krimin alueen ja Sevastopolin sotilastukikohdan menettäminen olisi rajoittanut Venäjän pääsyä Mustallemerelle. Tämä olisi hänen mukaansa perustavanlaatuisesti muuttanut alueen tasapainoa:

”Meillä ei selkeästi ollut oikeutta hylätä Krimin ja Sevastopolin asukkaita nationalististen ja radikaalien militanttien armoille. Me emme voineet hyväksyä merkittävää rajoitusta Mustallemerelle pääsyssämme. Me emme voineet hyväksyä Nato-joukkojen tuloa lopulta Krimille ja Sevastopoliin Venäjän sotilaallisen loiston maille ja joukkojen tasapainon perustavanlaatuisesta muutosta Mustanmeren alueella. Tämä tarkoittaisi luopumista käytännössä kaikesta, jonka vuoksi Venäjä on taistellut Pietari Suuren, tai jopa aiemmista, ajoista lähtien – historioitsijoiden pitäisi [tämä] tietää.”⁷ (Putin 2014b)

Roolikäsitys on tunnistettavissa myös joulukuun puheesta, jossa Putin korosti Krimin niemimaan strategista merkitystä Venäjälle (Putin 2014d). Geopolitiikan merkitystä korostaa myös se, kuinka Ukrainan kriisi näyttäytyy Venäjälle konfliktina, joka vaikuttaa kansainväliseen voimatasapainoon. Kriisi oli Putinin mukaan jatkumoa Yhdysvaltojen päätökselle irrottautua vuonna 2002 ABM-

---

⁶ “Let me note too that we have already heard declarations from Kiev about Ukraine soon joining NATO. What would this have meant for Crimea and Sevastopol in the future? It would have meant that NATO’s navy would be right there in this city of Russia’s military glory, and this would create not an illusory but a perfectly real threat to the whole of southern Russia. [...] NATO remains a military alliance, and we are against having a military alliance making itself at home right in our backyard or in our historic territory. I simply cannot imagine that we would travel to Sevastopol to visit NATO sailors.” (Putin 2014a)

⁷ “We clearly had no right to abandon the residents of Crimea and Sevastopol to the mercy of nationalist and radical militants; we could not allow our access to the Black Sea to be significantly limited; we could not allow NATO forces to eventually come to the land of Crimea and Sevastopol, the land of Russian military glory, and cardinaly change the balance of forces in the Black Sea area. This would mean giving up practically everything that Russia had fought for since the times of Peter the Great, or maybe even earlier – historians should know.” (Putin 2014b)

ohjussopimuksesta ja pyrkimyksestä rakentaa globaalia ohjuspuolustusjärjestelmää, mikä Putinin mukaan loi koko maailmaa uhkaavan strategisen epätasapainon:

“2002 lähtien, sen jälkeen kun Yhdysvallat unilateraalisti vetäytyi ABM-sopimuksesta, joka oli ehdottomasti kansainvälisen turvallisuuden, joukkojen strategisen tasapainon ja vakauden kulmakivi, Yhdysvallat on työskennellyt jatkuvasti luodakseen globaalin ohjuspuolustusjärjestelmän, Eurooppa mukaan lukien. Tämä ei aiheuta uhkaa vain Venäjälle, vaan myös kokonaisuudessaan koko maailmalle – johtuen tismalleen joukkojen strategisen tasapainon mahdollisesta häiriöstä.”⁸ (Putin 2014d)

Julkilausuttujen intressien ja tavoitteiden lisäksi Venäjän ulkopoliittisen johdon käsitykset etuoikeutetuista alueellisista intresseistä tulevat esiin viittauksista, joissa korostetaan Venäjän ja Ukrainan alueiden yhteistä historiaa ja kulttuuria. Tällaisia viittauksia esiintyy aineistossa kolmessa Putinin ja kolmessa Tšurkinin puheessa. Esimerkiksi Krimin kansanäänestyksen jälkeen Putin korosti Venäjän ja Krimin yhteistä historiaa ja ylpeyttä sekä Sevastopolin tukikohtaa Venäjän sotilasmahdin ja urhoollisuuden symbolina (Putin 2014a). Myös ihmisten mielissä Krim on aina Putinin mukaan ollut erottamaton osa Venäjää, huolimatta koko 1900-luvun aikaisista muutoksista:

“Ihmisten sydämissä ja ajatuksissa Krim on aina ollut erottamaton osa Venäjää. Tämä vankka usko perustuu totuuteen ja oikeudenmukaisuuteen ja kulki ajan saatossa sukupolvelta sukupolvelle missä tahansa olosuhteissa, huolimatta kaikista dramaattisista muutoksista, joita maamme kävi läpi koko 1900-luvun aikana.”⁹ (Putin 2014a)

Putinin mukaan huolimatta siitä, että Krimin asukkaat tunsivat olevansa osa Venäjää, Neuvostoliiton hajotessa 1991 maa oli liian heikko puolustukseen intressejään ja alueen kuulumista Venäjälle (Putin 2014a). Roolikäsitys sisältää ajatuksen, että Venäjä oli Ukrainan kriisin aikana vihdoinkin riittävän vahva puolustukseen omia etuoikeutettuja intressejään ja korjaamaan vallitsevan, epäoikeudenmukaisen tilanteen. Turvallisuusneuvostossa Tšurkin puki roolikäsityksen sanoiksi kuvaamalla Krimin liittämistä Venäjään historiallisen epäoikeudenmukaisuuden korjaamiseksi (Tšurkin 2014e).

---

⁸ “Since 2002, after the US unilaterally pulled out of the ABM Treaty, which was absolutely a cornerstone of international security, a strategic balance of forces and stability, the US has been working relentlessly to create a global missile defence system, including in Europe. This poses a threat not only to Russia, but to the world as a whole – precisely due to the possible disruption of this strategic balance of forces.” (Putin 2014d)

⁹ “In people’s hearts and minds, Crimea has always been an inseparable part of Russia. This firm conviction is based on truth and justice and was passed from generation to generation, over time, under any circumstances, despite all the dramatic changes our country went through during the entire 20th century.” (Putin 2014a)

6.2. Venäjä moninapaisen maailman edistäjänä ja hegemonian vastustajana

Kuten toin aiempaa tutkimusta käsitellessäni esiin, on Venäjän perinteisesti nähty pyrkivän moninapaisen maailman rakentamiseen ja erityisesti Yhdysvaltojen johtaman lännen hegemonian vastustamiseen. Käsitys on nähtävissä selkeästi myös Ukrainan kriisiä koskevassa tutkimusaineistossa. Viittaukset pyrkimisestä maailman moninapaisuuteen tai lännen hegemonian vastustamiseen esiintyvät aineistossa neljässä Putinin ja kahdeksassa Tšurkinin puheessa. Roolikäsitys tulee esiin esimerkiksi sekä Putinin että Tšurkinin voimakkaasta länsimaille osoitetusta kritiikistä. Sitä ilmentää esimerkiksi Putinin väite, jonka mukaan Ukrainan kriisissä heijastui useiden viime vuosikymmenien maailmanpoliittinen kehitys, jossa länsimaat eivät noudata kansainvälistä oikeutta, vaan käyttävät vahvemman oikeutta ajaessaan erityislaatuina ja universaaleja pitämiään arvojaan ja intressejään:

”He ovat alkaneet uskoa omaan yksinoikeuteensa ja poikkeuksellisuuteensa, jonka mukaan he voivat päättää maailman kohtalosta ja että vain he voivat koskaan olla oikeassa. He toimivat miten haluavat: siellä täällä he käyttävät voimaa suvereenia valtioita vastaan muodostamalla koalitioita, jotka perustuvat ”jos et ole meidän puolellamme, olet meitä vastaan” -periaatteeseen. Saadakseen tämän aggression näyttämään oikeutetulta, he pakottavat välttämättömät päätöslauselmat kansainvälisissä organisaatioissa, ja jos tämä ei jostain syystä onnistu, he yksinkertaisesti jättävät YK:n turvallisuusneuvoston ja koko YK:n huomiotta.”¹⁰ (Putin 2014a)

Tšurkin puolestaan aktualisoi roolikäsityksen turvallisuusneuvostossa syyttäessään painokkaasti länttä Kiovan hallinnonvastaisten mielenosoitusten ja vihamielisyyksien eskaloitumisesta sekä Ukrainan sisäisiin asioihin puuttumisesta:

”Miksi länsimaiden edustajat ovat lietsoneet vihanpitoa ja levottomuuksia? Miksi Liettuan parlamentin puhemies, puheessaan Maidanilla, vaati hallituksen vastaisia jatkotoimia? Miksi mielenosoittajien joukossa oli länsimaiden ulkoministereitä ja muita korkeita virkamiehiä ja edustajia? Miksi häpeämättä, sen suvereeniteetti julkeasti sivuuttaen, sekaannuttiin valtion sisäisiin asioihin?”¹¹ (Tšurkin 2014c)

---

¹⁰ ”They have come to believe in their exclusivity and exceptionalism, that they can decide the destinies of the world, that only they can ever be right. They act as they please: here and there, they use force against sovereign states, building coalitions based on the principle “If you are not with us, you are against us.” To make this aggression look legitimate, they force the necessary resolutions from international organisations, and if for some reason this does not work, they simply ignore the UN Security Council and the UN overall.” (Putin 2014a)

¹¹ ”Why have the representatives of Western countries fuelled the enmity and unrest? Why did the Speaker of the Parliament of Lithuania, in a speech to the Maidan, call for continued anti-governmental actions? Why were there Ministers for Foreign Affairs and other high-level civil servants and representatives of some Western States among the demonstrators? Why was there such blatant interference in the domestic affairs of a State, in blatant disregard for its sovereignty?” (Tšurkin 2014c)

Tšurkin vaati lukuisia kertoja länttä lopettamaan Ukrainan epävakauttamisen. Puheissa esiintyvät kehotukset välttää tietynlaisen hallinnon, filosofian, kulttuurin tai maailmankatsomuksen väkivaltaista pakottamista sekä vaatimukset geopoliittisten päämäärien tavoittelemisen lopettamisesta ilmentävät selkeästi Venäjän ulkopoliittisen johdon käsitystä lännen hegemonisen aseman vastustamisesta ja maailman moninapaisuuden edistämisestä:

”Mutta ymmärtäkäämme nyt yksi asia: meidän täytyy kaikkien pidättyä tekemästä suunnitelmia, tai alentumasta tapoihin, tietyn auktoriteetin tai filosofian, kulttuurin tai maailmankatsomuksen väkivaltaisesta tyrkyttämisestä muille ihmisille. Se on epädemokraattista ja sillä voisi olla hyvin vaarallisia seurauksia Ukrainassa.”¹² (Tšurkin 2014b)

”Olemme tietysti huomanneet läntisten kumppaneidemme, jotka eivät yksinkertaisesti pääse eroon imperialistisista siirtomaatavoistaan ja yrityksistä tyrkyttää määräyksiään muille ihmisille tai maille, reaktiot. Nyt he ovat hermostuneita, kun heidän vastuuton geopoliittinen uhkapeli Ukrainassa on johtanut varsin odottamattomiin seurauksiin.”¹³ (Tšurkin 2014e)

”Läntisten kollegoidemme on aika harkita tarkkaan, puhua järkeä mentoroitavilleen Ukrainassa, ja lakata leikkimästä Ukrainan kansan kohtalolla ratkaistakseen omia geopoliittisia tavoitteitaan. [- -] Vetoamme voimakkaasti länteen, jotta se lopettaisi tuhoisan politiikkansa Ukrainaa koskien.”¹⁴ (Tšurkin 2014i)

”Amerikkalainen kollegamme kysyi lennokkaan kysymyksen – minkä viestin Venäjän naapurit voivat lähettää? Rakkaalle kollegoilleni sanon tämän. Ehdottaisin, että he lähettävät viestin Washingtoniin: lakatkaa sekaantumasta suvereenin valtion sisäisiin asioihin. Lakatkaa sekoittamista paheksuttavia regiimejä. Rajoittakaa geopoliittisia päämääriänne. Tällöin eivät vain Venäjän naapurit, vaan myös monet muut maat ympäri maailmaa voisivat hengittää vaivattomammin.”¹⁵ (Tšurkin 2014p)

Roolikäsite esiintyy myös Putinin Valdaissa pitämässä puheessa ja tämän suurlähettiläilleen osoittamassa heinäkuun puheessa. Valdain puheessa käsite ilmenee yhtäältä Putinin vaatimuksena

---

¹² ”But let us understand one thing now: we must all refrain from making any plans for, or falling back on the habit of, violently imposing authority or a philosophy, culture or world view on other people. That is undemocratic and could have very dangerous consequences in Ukraine.” (Tšurkin 2014b)

¹³ ”Of course, we have taken note of the reaction of a number of our Western partners who simply cannot rid themselves of the imperial colonial habits of attempting to impose their writ on other peoples and countries. Now they are nervous as their reckless geopolitical gamble in Ukraine has led to such unexpected results.” (Tšurkin 2014e)

¹⁴ ”It is time for our Western colleagues to think twice, reason with their mentees in Ukraine, and stop toying with the destiny of the Ukrainian people to determine their own geopolitical goals. [...] We call firmly on the West to end its destructive policy concerning Ukraine.” (Tšurkin 2014i)

¹⁵ ”Our American colleague asked an eloquent question – what message can Russia’s neighbours send? To my dear colleagues I say this. I would suggest that they send a message to Washington, D.C.: stop interfering in the internal affairs of a sovereign State. Stop stirring up objectionable regimes. Limit your geopolitical ambitions. Then not only Russia’s neighbours but many other countries all over the world would breathe more easily.” (Tšurkin 2014p)

lopettaa yritykset maailman järjestelemisestä jonkun mieltymysten mukaan ja toisaalta hänen muistutuksena kunnioituksen osoittamisen tarpeesta tasapainoisen suhteiden järjestelmän luomisen taustalla (Putin 2014c). Suurlähettiläille osoitetussa heinäkuun puheessa ajatus hegemonian vastustamisesta tulee puolestaan esiin Putinin ajatuksessa maailman pluralistisuuden vaalimisesta sekä kehotuksessa vastustaa yhden toimijan hegemoniaa:

”Meidän täytyy päästä eroon ambitioista, yrityksistä luoda ”maailman kasarmeja” ja järjestellä kaikki aseman mukaan tai tyrkyttää yksittäisiä käytöksen tai elämisen sääntöjä, ja lopulta alkaa rakentamaan suhteita, jotka perustuvat tasa-arvoisuuteen, keskinäiseen kunnioitukseen ja yhteisistä intresseistä huolehtimiseen. Meidän on aika tunnustaa toistemme oikeus erilaisuuteen, jokaisen maan oikeus elää omaa elämäänsä sen sijaan, että joku muu kertoisi, mitä tulee tehdä.”¹⁶ (Putin 2014b)

Myös aiemmassa Putinin puheessa keväällä esiintyy roolikäsitys, jonka mukaan Ukrainan kriisi on jatkumoa lännen hegemonisille pyrkimyksille jarruttaa Venäjää sekä sen havittelemaa euraasialaista integraatiota. Putin toimii kyseisen käsityksen mukaisesti esittäessään, että länsi valehteli ja juoni selän takana päätöksiä koskien Naton itälaajentumista, sotilasinfrastruktuurin rakentamista Venäjän rajoille, ohjuspuolustusjärjestelmää, viisumivapautta ja Venäjän pyrkimyksiä pääsystä osaksi globaaleja markkinoita:

”Ymmärrämme mitä on tapahtumassa: ymmärrämme, että nämä toimet oli suunnattu Ukrainaa, Venäjää ja euraasialaista integraatiota vastaan. Ja kaikki tämä, kun Venäjä pyrki sitoutumaan dialogiin läntisten kollegoidemme kanssa. [- -] Päinvastoin, he valehtelivat meille monta kertaa, tekivät päätöksiä selkämme takana [- -]. Tämä tapahtui Naton itälaajentumisen kanssa, kuten myös silloin, kun sotilasinfrastruktuuria sijoitettiin rajoillemme. [- -] Tämä tapahtui ohjuspuolustusjärjestelmän sijoittamisen kanssa. Huolimatta kaikista huolistamme, projekti on käynnissä ja etenee. Tämä tapahtui viisumineuvotteluiden loputtomissa viivytelyissä sekä lupauksissa liittyen reiluun kilpailuun ja vapaaseen pääsyyn globaaleille markkinoille.”¹⁷ (Putin 2014a)

---

¹⁶ “We need to get rid of ambitions, of attempts to establish a ‘world barracks’ and arrange everybody by rank, or to impose single rules of behaviour and life, and to finally begin building relations based on equality, mutual respect and concern for mutual interests. It is time we admit each other’s right to be different, the right of every country to live its own life rather than to be told what to do by someone else.” (Putin 2014b)

¹⁷ “We understand what is happening; we understand that these actions were aimed against Ukraine and Russia and against Eurasian integration. And all this while Russia strived to engage in dialogue with our colleagues in the West. [...] On the contrary, they have lied to us many times, made decisions behind our backs [...]. This happened with NATO’s expansion to the East, as well as the deployment of military infrastructure at our borders. [...] It happened with the deployment of a missile defence system. In spite of all our apprehensions, the project is working and moving forward. It happened with the endless foot-dragging in the talks on visa issues, promises of fair competition and free access to global markets.” (Putin 2014a)

Pyrkimystä hegemonin vastustamiseen kuvaavat myös Putinin esille tuomat käsitykset, joiden mukaan Krimin Venäjään liittymisen jälkeen maahan kohdistetut talouspakotteet olivat vain yksi keino vastustaa Venäjän asemaa kriisissä. Mikäli Krimin tapahtumat eivät olisi koskaan tapahtuneet, olisi länsi Putinin mukaan keksinyt jonkin toisen tekosyn Venäjään kohdistuviin toimiin:

“Sanktioista puheenollen, ne eivät ole vain Yhdysvaltojen tai sen liittolaisten automaattinen reaktio koskien asemaamme Ukrainan tapahtumissa ja vallankaappauksessa tai jopa niin kutsutussa Krimin keväässä. Olen varma, että jos nämä tapahtumat eivät koskaan olisi tapahtuneet – haluan osoittaa tämän erityisesti teille auditoriossa istuville poliitikoille - jos mikään näistä ei olisi koskaan tapahtunut, he olisivat keksineet jonkin toisen tekosyn yrittääkseen hillitä Venäjän kasvavia kapasiteetteja, vaikuttaakseen maahamme jollain tavalla tai jopa käyttääkseen sitä hyväksi.”¹⁸ (Putin 2014d)

6.3. Venäjän pyrkimys rauhaan ja yhteistyöhön

Venäjä on perinteisesti pyrkinyt saavuttamaan intressejään myös pragmaattisen ja rauhanomaisen kansainvälisen yhteistyön kautta. Kaikkiaan roolikäsitys Venäjistä kansainvälisen rauhan edistäjänä Ukrainan kriisin kontekstissa esiintyy tutkimusaineistossa kahdessa Putinin ja kymmenessä Tšurkinin puheessa. Venäjä ei Tšurkinin sanoin halunnut sotaa Ukrainassa, eikä sillä ollut aggressiivisia aikomuksia Ukrainassa ja Venäjä pikemminkin pyrki tilanteen rauhoittamiseen (Tšurkin 2014c; Tšurkin 2014f; Tšurkin 2014h; Tšurkin 2014i). Tšurkin uusintaa käsitystä Venäjistä rauhaan ja yhteistyöhön pyrkivänä toimijana väittäessään, että Venäjällä ei ollut mitään intressiä Ukrainan horjuttamiseen, sillä Ukraina on sille tärkeä taloudellinen ja poliittinen kumppani sekä muutenkin läheinen maa. Lisäksi Tšurkin korosti Venäjän syyttömyyttä nykyiseen tilanteeseen:

“Meillä ei kerta kaikkiaan ole intressiä tehdä sellaista [maan horjuttaminen], koska Ukraina on meille liian tärkeä taloudellinen ja poliittinen kumppani sekä maa, joka on meille hyvin läheinen monella tapaa. Me emme toivo sen horjuttamista. Me emme ole syällisiä siihen, mikä on tuottanut seuraukset, joita nyt todistamme.”¹⁹ (Tšurkin 2014f)

---

¹⁸ “Speaking of the sanctions, they are not just a knee-jerk reaction on behalf of the United States or its allies to our position regarding the events and the coup in Ukraine, or even the so-called Crimean Spring. I’m sure that if these events had never happened – I want to point this out specifically for you as politicians sitting in this auditorium – if none of that had ever happened, they would have come up with some other excuse to try to contain Russia’s growing capabilities, affect our country in some way, or even take advantage of it.” (Putin 2014d)

¹⁹ “We have absolutely no interest in doing such a thing [destabilizing the country], since for us Ukraine is too important as an economic and political partner and a country that is very close to us in many ways. We do not desire its destabilization. We are not to blame for what has produced the results that we are now witnessing.” (Tšurkin 2014f)

Roolikäsitys ilmenee myös Tšurkinin tavassa korostaa taisteluiden lopettamisen ja rauhanomaisten neuvotteluiden merkitystä Ukrainan tilanteessa (Tšurkin 2014f; Tšurkin 2014m, Tšurkin 2014o). Neuvotteluratkaisu oli Tšurkinin mukaan Venäjän intressi koko kriisin ajan (Tšurkin 2014i).

Käsitys Venäjistä rauhanomaisena ja rauhaa edistävänä maana tulee esiin myös Putinin puheissa. Sitä ilmentää yhtäältä Putinin Krimin kansanäänestyksen jälkeen pitämässä puheessa lausuma vakuuttelu Venäjän rauhanomaisuudesta suhteessa sekä itäisiin että läntisiin kumppaneihinsa (Putin 2014a). Sama käsitys tulee esiin, kun Putin puhuu Venäjän tekevän kaikkensa rakentaakseen sivistyneitä ja hyviä naapurisuhteitaan, kuten modernissa maailmassa hänen mukaansa kuuluu tehdä (Putin 2014a). Lisäksi roolikäsitys toistuu heinäkuun puheessa Putinin todetessa, kuinka sodankäynnillä ei saada aikaan pysyvää rauhaa Ukrainassa (Putin 2014b).

Venäjän rauhanomaisuuden käsityksen lisäksi tutkimusaineistossa esiintyy käsityksiä Venäjästä kansainvälisenä yhteistyötoimijana kolmessa Putinin, 17:ssä Tšurkinin sekä yhdessä Pankinin puheessa. Käsitys tulee esille esimerkiksi sekä Tšurkinin että Putinin tavoissa korostaa Venäjän halua yhteistyöhön. Turvallisuusneuvostossa Tšurkin totesi Venäjän olevan valmis rakentamaan, kaikkien osapuolten väliseen yhteistyöhön tilanteen ratkaisemiksi (Tšurkin 2014d; Tšurkin 2014e). Putinin suurlähettiläilleen pitämässä puheessa käsitys ilmenee hänen muistuttaessaan, kuinka konfliktien ratkaisu yhteistyöllä ja kompromissien avulla on ollut Venäjän ulkopoliittikan pitkään jatkunut periaate (Putin 2014b). Yleisten neuvotteluita kannattavien viittausten lisäksi roolikäsitys näyttäytyy erityisesti Tšurkinin tavassa korostaa sovittujen kansainvälisten sopimusten merkitystä kriisin ratkaisemisessa. Tšurkin korosti useaan otteeseen helmikuun 21. päivän sopimuksen velvoitteiden kunnioittamista ja toimeenpanoa (Tšurkin 2014a; Tšurkin 2014c; Tšurkin 2014e; Tšurkin 2014f; Tšurkin 2014i). Tšurkinin mukaan osapuolten tulee kunnioittaa sopimuksen velvoitteita, kuten sovittua perustuslain uudistusprosessia ja kaikkien Ukrainan alueiden intressit huomioon ottavan kansallisen yhtenäisyshallituksen muodostamista:

“Helmikuun 21. päivän sopimuksessa sovittuja velvoitteita, mukaan lukien perustuslain uudistamisprosessin käynnistäminen yhdessä Ukrainan kaikkien alueiden kanssa, tulee kunnioittaa ja niiden tulokset tulee hyväksyttävä kansanäänestyksessä. Tämä koskee myös velvoitetta sellaisen legitiimin

kansallisen yhtenäisyshallituksen perustamisesta, joka ottaa huomioon kaikki Ukrainan poliittiset voimat ja alueet.”²⁰ (Tšurkin 2014b)

Käsitys Venäjistä kansainvälisenä yhteistyötoimijana ilmenee myös siinä, kuinka Venäjä antoi tukensa Geneven neuvotteluille. Neuvotteluissa EU:n, Ukrainan, Yhdysvaltain ja Venäjän ulkoministerit lopulta sopivat väkivaltaisuuksien lopettamisesta, laittomien sotilasjoukkojen aseistariisunnasta, laittomasti vallattujen rakennusten luovuttamisesta oikeille omistajille, protestojien armahduksesta ja alueiden vallan lisäämisestä. Ennen neuvotteluita Tšurkin toi esiin Venäjän toivovan, että korkean tason neuvottelut rohkaisevat laajaan poliittiseen vuoropuheluun Ukrainassa ja kuljettavat kohti kriisin poliittista ratkaisua (Tšurkin 2014f). Sopimuksen syntymisen jälkeen Tšurkin näki sen yksinkertaisena, mutta katsoi sen voivan johtaa kriisin ratkaisuun ja totesi sen täytäntöön laittamisen olevan välttämätöntä (Tšurkin 2014i). Myös myöhemmässä kesää koskevassa aineistossa käsitys ilmenee uudelleen, kun taistelujen kiihdyttyä Tšurkin vaati rauhanneuvotteluiden aloittamista Geneven sopimuksen pohjalta (Tšurkin 2014m). Toisaalta Tšurkin suhtautui Geneven neuvotteluiden onnistumismahdollisuuksiin alun perin verrattain pessimisesti, sillä Ukrainan eri alueiden edustajia ei Venäjän yrityksistä huolimatta sisällytetty neuvotteluihin (Tšurkin 2014g; Tšurkin 2014i).

Helmikuun 21. päivän sopimuksen ja Geneven sopimuksen lisäksi Venäjän ulkopoliittisen johdon roolikäsitystä maan roolista kansainvälisenä yhteistyötoimijana vahvistaa se, että Venäjä oli vahvasti mukana myös myöhemmin Minskin tulitaukosopimuksen aikaansaamisessa. Tšurkinin mukaan Minskin sopimukselta oli realistisempaa odottaa tuloksia kuin Geneven sopimukselta, sillä tällä kertaa myös Donetsk ja Luhanskin alueiden edustajat olivat mukana neuvotteluissa (Tšurkin 2014r). Kuten aiempaa tutkimusta läpikäydessäni toin esiin, on Venäjä perinteisesti pyrkinyt olemaan yhteistyössään hyvin pragmaattinen. Tšurkinin tapa korostaa Donetsk ja Luhanskin venäläismielisten alueiden sisällyttämistä myös kansainvälisen tason rauhanneuvotteluihin näyttäytyy merkinä pragmaattisesta yhteistyöstä, joka palvelee Venäjän ulkopoliittisen johdon intressejä alueiden venäläisen ja venäjänkielisen väestön suojelemisesta.

---

²⁰ "The obligations undertaken in the 21 February agreement, including the launch of a constitutional reform process with the participation and full consideration of the opinions of all regions of Ukraine, must be honoured, and their outcome submitted for approval in a national referendum, as well as the establishment of a legitimate Government of national unity that takes the interests of all political forces and regions of Ukraine into account." (Tšurkin 2014b)

Pragmaattisuus tulee esiin myös Tšurkinin toukokuuisessa puheessa hänen ilmaistessaan, kuinka Venäjän apu Ukrainalle ei ole varauksetonta, vaan riippuu Ukrainan kyvystä tehdä oikeita päätöksiä (Tšurkin 2014j). Tästä on pääteltävissä, että mikäli Ukrainan toimet olisivat Venäjän intressien vastaisia, Venäjä ei olisi myöskään halukas yhteistyöhön. Sekä Tšurkin että Pankin kritisoivatkin Ukrainaa muutamaa otteeseen tehtyjen sopimusten noudattamatta jättämisestä. Maalikuussa muutama viikko helmikuun 21. päivän sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen Tšurkinin mukaan Ukrainan viranomaiset eivät olleet tehneet mitään uutta perustuslakia koskevan kansallisen vuoropuhelun eteen, kuten sopimuksessa vaadittiin (Tšurkin 2014c). Tšurkin syytti Ukrainaa myös Geneven sopimuksen toimeenpanemattomuudesta:

“Ukrainalainen kollegamme vieläpä ryhtyi kuvailemaan fantastisia skenaarioita siitä, kuinka hän näkee tulevien kehitysten tapahtuvan Ukrainassa. Ainut skenaario, jonka minkä haluaisin kuulla – mutta, jota en kuule – on se, joka sisältää Kiovan viranomaisten aidot pyrkimykset Geneven sopimuksen toimeenpanemiseen. Herra Feltman [YK:n alipääsihteeri alustuspuheenvuorossaan] aloitti sanomalla, että dokumenttia tulkittiin monella eri tapaa. Dokumentti on niin yksinkertainen, ettei ole mitään tulkittavaa. Ei tarvitse tehdä muuta, kuin toimeenpanna se. Tehkäämme se. Venäjä auttoi laatimaan sen, mutta sitä tukevat toimenpiteet pitää tehdä, ennen kaikkea Kiovan viranomaisten, jos he sellaisia ovat. Valitettavasti heidän toimettomuutensa heijastuu täällä aiemmin tänään tekemässäni lausunnossa.”²¹ (Tšurkin 2014h)

Syksyllä Pankin kritisoi Ukrainaa puolestaan Minskin sopimuksen rikkomisesta, sillä Ukraina ei hänen mukaansa sovitusti pyrkinyt hajauttamaan hallintoa, luomaan kansallista dialogia tai luonut keinoja humanitaarisen ja taloudellisen tilanteen parantamiseksi Itä-Ukrainassa (Pankin 2014).

Edellä läpikäymäni, valtiotoimijoiden väliseen kansainväliseen yhteistyöhön viittaavan, roolikäsityksen lisäksi olen eritellyt tutkimusaineistosta kohtia, joissa puhujat viittaavat erikseen yhteistyöhön kansainvälisten järjestöjen kanssa tai järjestöjen tukemiseen. Tämä käsitys Venäjältä kansainvälisten järjestöjen tukijana esiintyy tutkimusaineistossa yhdessä Putinin, kymmenessä Tšurkinin sekä yhdessä Pankinin puheessa ja näyttäytyy analyysissa eräänlaisena kansainvälisen yhteistyön alaisena, erillisenä roolikäsityksenä. Se ilmenee esimerkiksi Tšurkinin tukena Etyjin tarkkailuoperaatiolle Ukrainassa

---

²¹ “Our Ukrainian colleague even began to depict some fantastic scenario of how he views the further developments unfolding in Ukraine. The only scenario that I would want to hear — but do not — is one that includes genuine efforts by the authorities in Kyiv to implement the Geneva document. Mr. Feltman began by saying that there were various interpretation of that document. The document is so simple, there is nothing to interpret. There is nothing to be done but to implement it. Let us do so. Russia helped to draw it up. But the actions backing it up need to be taken, first and foremost, by the authorities in Kyiv, if that is what they are. Unfortunately, their lack of action is reflected in the statement I made here earlier today.” (Tšurkin 2014h)

(Tšurkin 2014h) sekä lausuntoina, joissa hän totesi Venäjän tekevän yhteistyötä Etyjin piirissä ja järjestön kanssa (Tšurkin 2014i; Tšurkin 2014l). Käsitys tulee uudelleen esille loppukesää koskevassa aineistossa, kun Itä-Ukrainan humanitaarisen tilanteen huonontuessa Tšurkin pyysi kansainvälistä yhteisöä ryhtymään hätätoimiin sen parantamiseksi. Tšurkinin mukaan Venäjän ulkoministeri Sergei Lavrov lähetti virallisen pyynnön YK:n, Etyjin, Euroopan neuvoston ja Kansainvälisen Punaisen Ristin piirissä toimiville humanitaarisen avun toimijoille humanitaarisen operaation aloittamiseksi Itä-Ukrainassa (Tšurkin 2014n).

Toisaalta on huomattava, että aineistosta nousee esille myös Venäjän ulkopoliittisen johdon esittämää kritiikkiä kansainvälisiä järjestöjä kohtaan kriisin hoitamisessa. Roolikäsityksen mukainen tuki kansainvälisille järjestöille ei siis ole ehdotonta, vaan joissain kohtaa Venäjän ulkopoliittinen johto näyttäisi rikkovan roolikäsityksensä rajoja. Tämän kaltainen toiminta tulee esiin Tšurkinin ja Pankinin kansainvälisille järjestöille esittämässä kritiikissä. Tšurkin väitti esimerkiksi YK:n alipääsihteeri Šimonovićin Itä-Ukrainan ihmisoikeustilannetta koskevaa raporttia tekaistuksi ja siinä tehtyjä päätelmiä ennakkoon muotoilluiksi (Tšurkin 2014g). Pankinin mukaan Etyjin tarkkailuoperaation raportoinnissa oli puolestaan puutteita koskien Ukrainan armeijan liikkeitä ja asemien vahvistamista Itä-Ukrainassa. Faktojen puuttuminen raporteista antaa hänen mielestään väärän ja provokatiivisen kuvan todellisista tapahtumista ja hänen mukaan Venäjä toivoi tilanteen muuttuvan (Pankin 2014). Lisäksi roolikäsityksen rajoja rikkoo samankaltainen pragmaattisuus, jonka toin aiemmin esiin koskien Venäjän ulkopoliittisen johdon suhtautumista valtioiden väliseen kansainväliseen yhteistyöhön. Venäjä on valmis toimimaan myös yksin, jos yhteistyö kansainvälisten järjestöjen kanssa ei hyödytä sen intressejä. Selkeimmin tätä pragmaattisuutta ilmentävät Tšurkinin lausunnot, joiden mukaan Etyjin ja Euroopan neuvoston tarkkailijat voisivat toimia Ukrainassa vain niin kauan, kun ne noudattavat puolueettomuutta, ja kuinka Venäjä on valmis tekemään yhteistyötä Ukrainan viranomaisten ja Kansainvälisen Punaisen Ristin kanssa humanitaarisen avun tarjoamiseksi, mutta ei hyväksy minkäänlaista häirintää avun antamiselle (Tšurkin 2014e; Tšurkin 2014r).

6.4. Venäjä kansainvälisen oikeuden periaatteiden puolustajana

Venäjän ulkopoliittinen johto on perinteisesti korostanut kansainvälisen oikeuden roolia kansainvälisten kiistojen ratkaisuisissa. Toisaalta aiempi tutkimus myös osoitti, kuinka Venäjä viittaa esimerkiksi suvereniteetin, alueellisen koskemattomuuden ja itsemääräämisoikeuden periaatteisiin

hyvin pragmaattisesti ja tapauskohtaisesti. Roolikäsitys kansainvälisen oikeuden periaatteiden noudattamisesta on vahvasti läsnä myös keskusteluissa Ukrainan kriisin ratkaisemisesta. Suorat maininnat kansainvälisen oikeuden merkityksestä esiintyvät aineistossa kolmessa Putinin ja kuudessa Tšurkinin puheessa. Putin ja Tšurkin esimerkiksi syyttivät Ukrainaa siitä, ettei se ole kyennyt suojelemaan Venäjän kansalaisia Ukrainassa kansainvälisen oikeuden normien edellyttämällä tavalla. Kansalaiset ovat kärsineet Ukrainan poliittisesti epävakaaassa ympäristössä jo yli 20 vuotta (Putin 2014a) ja nykyisessä kriisissä hallinnon turvallisuusjoukot ovat rikkoneet kansainvälistä humanitaarista oikeutta (Tšurkin 2014r). Venäjän ulkopoliittisen johdon roolikäsitys kansainvälisen oikeuden periaatteiden puolustamisesta tulee esiin myös Krimin niemimaan tapahtumien yhteydessä. Krimin kansanäänestyksen jälkeen turvallisuusneuvostossa Tšurkin korosti, kuinka vapaa kansanäänestys toteutui kansainvälisen oikeuden normien mukaisesti (Tšurkin 2014e). Putinin mukaan Yhdysvaltain ja EU:n Krimin Venäjään liittymisen jälkeen asettamat sanktiot eivät olleet kansainvälisen oikeuden mukaisia, vaan unilateraalista politiikkaa, sillä niitä ei toimeenpantu YK:ssa:

“[- -] kun puhumme sanktioista, meidän täytyy aina olettaa, että sanktioita sovelletaan YK:n peruskirjan 7. artiklan mukaan. Muuten ne eivät ole sanktioita sanan todellisessa oikeudellisessä merkityksessä, vaan jotain muuta, jokin muu unilateraalinen politiikan instrumentti.”²² (Putin 2014b)

Puheissa esiintyvät viittaukset kansainväliseen oikeuteen ovat kuitenkin osittain hyvin ristiriitaisia, mikä tuo esiin Venäjän perinteisiä pyrkimyksiä hyödyntää kansainvälisen oikeuden käsitteitä eri konteksteissa eri tavoin. Yhtäältä puhujat korostavat, kuinka kansainvälistä oikeutta tulee tulkita ja vahvistaa johdonmukaisesti ilman, että se palvelee vain jonkin toimijan omia intressejä:

“Kannatamme kansainvälisen oikeuden määräysvaltaa samalla, kun tuemme YK:n johtavaa asemaa. Kansainvälisen oikeuden pitäisi olla pakollista kaikille ja sitä ei pitäisi soveltaa valikoivasti yksittäisten valtioiden tai valtioiden joukkojen intressien palvelemiseksi, ja mikä tärkeintä, sitä pitäisi tulkita johdonmukaisesti. On mahdotonta tulkita sitä yhdellä tavalla tänään ja eri tavalla huomenna yhteen sovittaaksemme sitä päivän poliittisten tavoitteiden mukaan.”²³ (Putin 2014b)

---

²² “[...] when we speak of sanctions, we always assume that sanctions are applied pursuant to Article 7 of the UN Charter. Otherwise, these are not sanctions in the true legal sense of the word, but something different, some other unilateral policy instrument.” (Putin 2014b)

²³ “We advocate the supremacy of international law while supporting the UN’s leading role. International law should be mandatory for all and should not be applied selectively to serve the interests of individual select countries or groups of states, and most importantly, it should be interpreted consistently. It is impossible to interpret it in one way today, and in a different way tomorrow to match the political goals of the day.” (Putin 2014b)

“Ja heidän pitäisi enemmän [- -] vahvistaa kansainvälisen oikeuden roolia ja merkitystä, mistä olemme puhuneet niin paljon viime aikoina, kuin taivuttaa, vastoin sen perustavanlaatuisia periaatteita ja maalaisjärkeä, sen standardeja jonkun strategisten intresseihin sopiviksi [- -].”²⁴ (Putin 2014d)

Toisaalta ennen Krimin kansanäänestystä Tšurkin ilmaisi turvallisuusneuvostossa, kuinka jokaisessa kansainvälisessä kiistatilanteessa ”on etsittävä oikea tasapaino alueellisen koskemattomuuden periaatteen ja itsemääräämisoikeuden välillä” (Tšurkin 2014c). Samassa yhteydessä Tšurkin myönsi alueen irtautumisen olemassa olevasta valtiosta olevan epätavallinen toimi. Seuraavassa turvallisuusneuvoston istunnossa Tšurkin korostikin kansainvälisen lain periaatteiden tulkintaa tapauskohtaisesti tiettyjen poliittisten ja historiallisten kontekstien valossa:

“Pitäisi myös huomata, että yleisesti sovitut kansainvälisen oikeuden periaatteet liittyvät läheisesti toisiinsa ja jokaista tulisi harkita toisten periaatteiden, relevantin poliittisen kontekstin ja historiallisten spesifisyyksien valossa. Ukrainan nykyisten tapahtumien poliittinen, oikeudellinen ja historiallinen tausta on äärimmäisen monimutkainen. Tässä kontekstissa on hyödyllistä muistaa, että 1954 saakka Krim muodosti osan Venäjän federaatiosta. Se annettiin Ukrainalle Neuvostoliiton lakien silloisia normeja rikkoen ottamatta huomioon Krimin asukkaiden mielipiteitä. Siitä huolimatta asukkaat säilyivät yhdessä valtiossa – Neuvostoliitossa.”²⁵ (Tšurkin 2014d)

Kansainväliseen oikeuteen sanaparina tehtyjen viittausten lisäksi aineistossa esiintyy mainintoja myös kansainvälisen oikeuden käsitteistä, kuten suvereniteetista, alueellisesta koskemattomuudesta ja itsemääräämisoikeudesta. Viittauksia suvereniteettiin tai alueelliseen koskemattomuuteen esiintyy yhteensä neljässä Putinin, seitsemässä Tšurkinin sekä yhdessä Pankinin puheessa. Ne ovat Venäjän ulkopoliittiselle johdolle tärkeitä periaatteita, mutta tuon seuraavan tarkastelun kautta esiin, kuinka ne ovat tapauskohtaisesti alisteisia itsemääräämisoikeuden periaatteelle.

Roolikäsitteet Venäjältä suvereniteetin tai alueellisen koskemattomuuden edistäjänä ilmenevät selkeästi esimerkiksi Putinin tavassa korostaa, kuinka jokaisella valtiolla on suvereeni oikeus päättää omasta kehityspolustaan, valita liittolaisensa ja poliittiset regiiminsä sekä edistää talouttaan ja varmistaa turvallisuutensa (Putin 2014d). Lisäksi roolikäsitystä vahvistaa Putinin näkemys, jonka

---

²⁴ “And they should [...] strengthen the role and the importance of international law, which we’ve talked about so much lately, rather than bend its standards to suit someone’s strategic interests contrary to its fundamental principles and common sense [...].” (Putin 2014d)

²⁵ “It should also be noted that generally agreed principles of international law are closely interlinked and that each should be considered in the light of others, the relevant political context and historic specificities. The political, legal and historic backdrop of events of today in Ukraine is extremely complicated. In that context, it is useful to recall that up until 1954, Crimea formed part of the Russian Federation. It was given to Ukraine in violation of the norms of that time under Soviet law and without taking into account the views of the people of Crimea, who nevertheless remained within a single State – the Union of Soviet Socialist Republics.” (Tšurkin 2014d)

mukaan Venäjä ei 1990-luvun alussa ainoastaan tukenut Ukrainan ja muiden entisten neuvostotasavaltojen suvereniteettipyrkimyksiä, vaan myös fasilitoi prosessia merkittävästi. Putin myös lisäsi, ettei asetelma ole muuttunut:

”On yleisesti tiedossa, että Venäjä ei ainoastaan tukenut Ukrainaa ja muita veljellisiä entisiä neuvostotasavaltoja heidän suvereniteettipyrkimyksissä, vaan myös edesauttoi prosessia merkittävästi 1990-luvulla. Siitä lähtien asemamme on säilynyt muuttumattomana.”²⁶ (Putin 2014d)

Käsitystä Venäjästä suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta kunnioittavana toimijana uusinnettiin myös Krimin kansanäänestyksen yhteydessä, jolloin Putin korosti, kuinka venäläiset haluavat olla Ukrainan ystäviä, ja Ukrainan toivotaan olevan vahva, suvereeni ja omavarainen maa (Putin 2014a) Lisäksi Putin totesi Venäjän aina kunnioittaneen Ukrainan alueellista koskemattomuutta (Putin 2014a). Suurlähettiläilleen heinäkuussa pitämässään puheessa Putin korosti myös, kuinka Venäjän on tehtävä johdonmukaista työtä, jotta valtioiden sisäisiin asioihin puuttumisesta päästään eroon (Putin 2014b). Suvereniteetin ja alueellisen koskemattomuuden periaatteiden painottaminen ilmenevät myös Tšurkinin ulkopoliittisessa argumentaatiossa. Kriisin kuluessa hän syytti länttä Ukrainan suvereniteetin rikkomisesta ja Kiovan mielenosoituksen eskaloimisesta (Tšurkin 2014c) sekä Ukrainan asevoimia Venäjän alueellisen koskemattomuuden rikkomisesta säännöllisellä kranaattitulituksella (Tšurkin 2014l).

Huolimatta suvereniteetin ja alueellisen koskemattomuuden tärkeyden korostamisesta, Krimin itsemääräämisoikeus näyttäytyy vieläkin tärkeämpänä osana Venäjän roolikäsityksiä. Venäjän ulkopoliittinen johto puhuu itsemääräämisoikeudesta yhteensä kolmessa Putinin, kolmessa Tšurkinin sekä yhdessä Pankin puheessa. Kuten aiemmassa kappaleessa toin esiin, Venäjän ulkopoliittinen johto argumentoi periaatteiden välisten painotusten olevan tapauskohtaisia. Ukrainan tapauksessa tämän kaltainen käsitys toistuu esimerkiksi Putinin toiminnassa hänen todetessaan Ukrainan valtion alueellisen koskemattomuuden olevan yhteydessä Venäjän kansalaisten oikeuksien toteutumiseen (Putin 2014a). Huolimatta Ukrainan suvereniteetin ja alueellisen koskemattomuuden korostamisesta, Krimin kansanäänestyksen jälkeen Krimin paikallishallinto ja Venäjä sopivat niemimaan liittämisestä osaksi Venäjää. Ennen kansanäänestystä Venäjä kaatoi turvallisuusneuvostossa veto-oikeudellaan

---

²⁶ “It is well known that Russia not only supported Ukraine and other brotherly republics of the former Soviet Union in their aspirations to sovereignty, but also facilitated this process greatly in the 1990s. Since then, our position has remained unchanged.” (Putin 2014d)

Yhdysvaltojen ehdotuksen kansanäänestyksen julistamisesta laittomaksi. Päätöstä selittäessään sekä Putin että Tšurkin uusintivat useissa yhteyksissä roolikäsitystä Venäjistä itsemääräämisoikeuden puolustajana korostamalla Krimin niemimaan asukkaiden itsemääräämisoikeutta. Turvallisuusneuvostossa Tšurkin toi esiin, kuinka itsemääräämisoikeus on kansainvälisen oikeuden takaama normi:

“Päätöslauselmaluonnoksen tukijoiden ajattelutapa sotii yhtä kansainvälisen oikeuden peruseriaatetta, YK:n peruskirjan ensimmäisessä artiklassa varjeltua periaatetta kansojen yhdenvertaisista oikeuksista ja itsemääräämisoikeudesta, vastaan. Tämä periaate on vahvistettu YK:n julistuksessa YK:n peruskirjan mukaisista, valtioiden välisiä ystävällisiä suhteita ja yhteistyötä koskevista kansainvälisen oikeuden periaatteista vuodelta 1970 ja lukuisissa muissa yleiskokouksen päätöksissä, kuten myös Helsingin päätösasiakirjassa vuonna 1975.”²⁷ (Tšurkin 2014d)

Krimin tilanteessa alueen itsemääräämisoikeuden takaamisen tarve kumpusi Tšurkinin mukaan Kiovassa tapahtuneen laittoman vallankumouksen aiheuttamasta oikeudellisesta tyhjiöstä ja radikaalien nationalistien uhkauksista vallan pakottamiseen muualle Ukrainan alueille (Tšurkin 2014c). Huolimatta siitä, että Putinin mukaan vain Ukraina itse voi laittaa sisäiset asiansa järjestykseen (Putin 2014a), ja kaikki mitä Ukrainassa tapahtuu, kuuluu osaksi Ukrainan valtion sisäisiä asioita (Putin 2014b), Tšurkin toi esiin kansanosien itsemääräämisoikeuden toteutuvan yleensä ilman keskushallinnon tahtoa:

“Me emme kiistä valtioiden alueellisen koskemattomuuden periaatetta. Se on totisesti erittäin tärkeä. On myös ymmärrettävää, että itsemääräämisoikeudesta nauttiminen, sisältäen eroamisen olemassa olevasta valtiosta, on poikkeuksellinen keino, jota sovelletaan, kun rinnakkaiselo yhdessä valtiossa käy mahdottomaksi. Lisäksi, kuten käytäntö on osoittanut, suurimmassa osassa tapauksia kansojen itsemääräämisoikeuksien toteutuminen saavutetaan ilman yhteisymmärrystä valtion keskushallinnon kanssa.”²⁸ (Tšurkin 2014d)

Sekä Tšurkin että Putin vetosivat aiempiin kansanäänestyksiin legitimoidessaan Krimin oikeutta kansanäänestykseen. Vaikka Tšurkin myönsi, että eri alueiden kansanäänestysten, kuten Puerto Ricon,

---

²⁷ “The philosophy of the sponsors of the draft resolution runs counter to one of basic principles of international law, the principle of equal rights and self-determination of peoples, enshrined in Article 1 of the Charter of the United Nations. That principle is confirmed in the 1970 Declaration on Principles of International Law concerning Friendly Relations and Co-operation among States in accordance with the Charter of the United Nations, and in a number of other decisions of the General Assembly, as well as the Helsinki Final Act of 1975.” (Tšurkin 2014d)

²⁸ “We do not dispute the principle of the territorial integrity of States. It is indeed very important. It is also understandable that the enjoyment of the right to self-determination involving separation from an existing State is an extraordinary measure, applied when further coexistence within a single State becomes impossible. Moreover, as practice has demonstrated, in the majority of cases, the realization of peoples’ right to self-determination is achieved without the agreement of the central authorities of the State.” (Tšurkin 2014d)

Gibraltarin, Falklandin saarten, Katalonian ja Skotlannin, oikeudelliset ja historialliset kontekstit ovat erilaisia, vetosi hän alueiden asukkaille annettuun mahdollisuuteen ilmaista vapaata tahtoaan ja vaati samaa oikeutta Krimin asukkaille (Tšurkin 2014c). Putin puolestaan viittasi argumentoinnissaan Ukrainan ja Kosovon itsenäistymisiin. Putinin mukaan itsenäistyessään Neuvostoliitosta Ukraina käytti perustelunaan samaa YK:n peruskirjan itsemääräämisoikeudesta määrävää kohtaa, johon Krimin parlamentti vetoaa tällä hetkellä (Putin 2014a). Kosovon tapaus oli Putinin mukaan täysin samankaltainen kuin Krimin tilanne, sillä Kosovokaan ei tarvinnut itsenäistymiseen Serbian keskushallinnon lupaa. Putin siteerasi YK:n kansainvälisen tuomioistuimen päätöstä, jonka mukaan ”turvallisuusneuvoston toiminnasta ei voida johtaa itsenäisyysjulistuksia koskevia yleisiä kieltoja” ja kuinka ”yleinen kansainvälinen oikeus ei sisällä itsenäisyysjulistusten kieltämistä” (Putin 2014a). Lisäksi Putin muistutti Yhdysvaltojen Kosovon tapauksen kuulemisessa antamasta lausunnosta: ”Itsenäisyysjulistukset voivat rikkoa ja usein rikkovatkin kansallista lainsäädäntöä. Tämä ei kuitenkaan tee niistä kansainvälisen oikeuden rikkomuksia” (Putin 2014a).

6.5. Venäjä kansalaistensa suojelijana

Venäjän johdon avoimesti tunnustama ulkopoliittinen doktriini Venäjän kansalaisten suojelemisesta maan rajojen ulkopuolella on havaittavissa selkeästi myös Ukrainan kriisissä roolikäsityksenä, jonka mukaan Venäjän tulee suojella kansalaisiaan Ukrainassa. Tämä käsitys esiintyy tutkimusaineistossa kahdessa Putinin ja viidessä Tšurkinin puheessa. Putinin osalta se ilmenee tilanteissa, joissa hän tekee selväksi Venäjän olevan valmis ulkomailla olevien maanmiestensä puolustamiseen. Esimerkiksi suurlähettiläille pitämässään puheessa Putin painotti, kuinka Venäjä on valmis puolustamaan Ukrainassa asuvia kansalaisiaan ja muita venäjänkielisiä asukkaita kaikin käytettävissä olevin keinoin:

“Haluaisin tehdä selväksi kaikille: maamme tulee jatkamaan venäläisten, ulkomailla olevien maanmiestemme oikeuksien puolustamista käyttäen kaikkia käytettävissä olevia keinoja – poliittisista ja taloudellisista keinoista kansainvälisen humanitaarisen oikeuden ja itsepuolustus-oikeuden alaisiin operaatioihin.”²⁹ (Putin 2014b)

Kuten aiemmin toin esiin, puheessaan Krimin kansanäänestyksen jälkeen Putin liitti Venäjän kansalaisten oikeuksien toteutumisen Ukrainan alueelliseen koskemattomuuteen. Sama viittaus on

---

²⁹ “I would like to make it clear to all: our country will continue to actively defend the rights of Russians, our compatriots abroad, using the entire range of available means – from political and economic to operations under international humanitarian law and the right of self-defence.” (Putin 2014b)

liitettävissä myös käsitykseen venäläisten suojelemisesta. Putin totesi suoraan, että Venäjä puolustaa kaikin tavoin kansalaisiaan ulkomailla ja Ukrainan koskemattomuus olisi taattu vain, jos Venäjän Ukrainassa asuvien miljoonien kansalaisten ja Venäjää puhuvan väestön oikeudet on turvattu:

“Sallikaa minun sanoa myös yksi toinen asia. Miljoonat venäläiset ja venäjänkieliset ihmiset elävät Ukrainassa ja tulevat tekemään niin vastaisuudessakin. Venäjä puolustaa aina heidän intressejään käyttäen poliittisia, diplomaattisia ja lainmukaisia keinoja. Mutta näiden ihmisten oikeuksien ja intressien täysi suojele tulisi olla ennen kaikkea Ukrainan oma intressi. Tämä takaa Ukrainan valtion vakauden ja alueellisen koskemattomuuden.”³⁰ (Putin 2014a)

Samassa puheessa Putin moitti lisäksi länttä poliittisen vaiston ja maalaisjärjen puutteesta, koska he eivät ymmärtäneet Venäjän intressejä kansalaistensa suojelemista. Krimin tapauksessa Venäjä ei Putinin mukaan enää voinut perääntyä:

”Loppujen lopuksi he olivat täysin tietoisia, että Ukrainassa ja Krimillä asuu miljoonia venäläisiä. Heiltä on täytynyt todella puuttua poliittista vaistoa ja maalaisjärkeä, kun eivät ennakoineet kaikkia toimiensa seurauksia. Venäjä löysi itsensä asemasta, josta se ei voinut perääntyä. Jos puristatte jouta aivan sen rajoille saakka, se napsahtaa lujaa takaisin. Teidän täytyy aina muistaa tämä.”³¹ (Putin 2014a)

Jo ennen Krimin liittämistä Venäjään Ukrainan kriisissä ei selkeästi oltu pystytty Venäjän ulkopoliittisen johdon mukaan riittävästi suojelemaan itäisen Ukrainan venäläisvähemmistöä. Kriisin edetessä Krimin uusi paikallishallinto pyysi Venäjältä apua suojautuakseen levottomuuksien leviämiseltä. Putin pyysikin Venäjän parlamentilta lupaa asevoimien käyttöön Ukrainassa levottomuuksien leviämisen ehkäisemiseksi. Roolikäsitys kansalaisten suojelemisesta nousi esiin myös turvallisuusneuvostossa Tšurkinin perustellessa presidentin päätöstä Venäjän kansalaisten ja ihmisoikeuksien suojelemisella radikaaleilta ultranationalisteilta ja jengeiltä:

“Sen vuoksi Venäjän presidentti pyysi liittoneuvostolta lupaa Venäjän asevoimien käyttämiseksi Ukrainan alueella, kunnes hallinnollinen ja poliittinen tilanne siellä on normalisoitunut. Maaliskuun 1. päivä liittoneuvosto hyväksyi pyynnön, minkä toivomme pitävän radikaalit poissa pelistä. Toistan, että kyse on

---

³⁰ “Let me say one other thing too. Millions of Russians and Russian-speaking people live in Ukraine and will continue to do so. Russia will always defend their interests using political, diplomatic and legal means. But it should be above all in Ukraine’s own interest to ensure that these people’s rights and interests are fully protected. This is the guarantee of Ukraine’s state stability and territorial integrity.” (Putin 2014a)

³¹ “After all, they were fully aware that there are millions of Russians living in Ukraine and in Crimea. They must have really lacked political instinct and common sense not to foresee all the consequences of their actions. Russia found itself in a position it could not retreat from. If you compress the spring all the way to its limit, it will snap back hard. You must always remember this.” (Putin 2014a)

kansalaistemme ja maamiehimme puolustamisesta sekä kaikkein tärkeimmästä ihmisoikeudesta – oikeudesta elämään.”³² (Tšurkin 2014b)

“Venäjä on kiinnostunut vakaasta ja vahvasta Ukrainasta, jossa ukrainalaisten, meidän maanmiestemme ja kaikkien kansalaisten legitiimejä oikeuksia ja intressejä suojellaan. Tässä poikkeuksellisessa tilanteessa, jota me emme ole saaneet aikaan ja jossa jengien ja äärinationalististen elementtien vastuuttomat sekä provokatiiviset toimet uhkaavat Krimin ja kaakkois-Ukrainan asukkaiden elämää ja turvallisuutta, me painotamme jälleen kerran Venäjän toimien olevan täysin sopivia ja legitiimejä.”³³ (Tšurkin 2014b)

Krimin kansanäänestyksen jälkeen pitämässään puheessa Putin uusintasi käsitystä puolestaan korostamalla, kuinka Venäjä ei voinut hylätä Krimin venäjänkielistä väestöä avunpyynnön jälkeen:

“Heitä, jotka vastustivat vallankaappausta, uhattiin välittömästi sortamisella. Luonnollisesti ensimmäisenä vuorossa oli Krim, venäjänkielinen Krim. Tämän huomioon ottaen Krimin ja Sevastopolin asukkaat kääntyivät Venäjän puoleen heidän oikeuksien ja elämien puolustamiseksi sekä ehkäistäkseen tapahtumia, joita Kiovassa, Donetskissa, Harkovassa, ja muissa Ukrainan kaupungeissa tapahtuu. [- -] Luonnollisesti emme voineet jättää tätä vetoamusta huomiotta. Emme voineet hylätä Krimiä ja sen asukkaita ahdingossa. Tämä olisi ollut meidän osaltamme petosta.”³⁴ (Putin 2014a)

Roolikäsitys kansalaisten suojelemisesta esiintyy ulkopoliittisen johdon puheissa myös kriisin laajentuessa Krimiltä muualle Itä-Ukrainaan. Tämä näyttäytyi esimerkiksi Tšurkinin Kiovan uudelle hallinnolle osoitetuissa syytöksissä brutaalien ja massiivisten ihmisoikeusrikkomusten aiheuttamisesta etenkin venäläisille ja venäjänkielisille asukkaille eteläisen ja itäisen Ukrainan alueilla:

“Me kehotamme kaikkia, jotka puolustavat ihmisoikeuksia tässä maassa ennemmin tekojen kuin sanojen kautta, kiinnittämään erityistä huomiota Kiovan itsejulistautuneiden viranomaisten tekoihin. He uhkaavat itä- ja kaakkoisosia rauhaan pakottamisella, aiheuttaen brutaaleja, massiivisia ihmisoikeusrikkomuksia, etenkin näiden alueiden venäläiselle ja venäjänkieliselle väestölle.”³⁵ (Tšurkin 2014g)

---

³² “The President of Russia therefore went before the Federation Council to request that the Russian armed forces be permitted to deploy in the territory of Ukraine until civic and political situation there has been normalized. On 1 March, the Federation Council supported that appeal, which we hope will sideline the radicals. I repeat, the issue is one of defending our citizens and compatriots, as well as the most important human right – the right to life.” (Tšurkin 2014b)

³³ “Russia is interested in a stable and strong Ukraine where the legitimate rights and interests of the Ukrainians, our compatriots and all citizens are protected. In this extraordinary situation, which is not of our making and in which the lives and security of the inhabitants of Crimea and south-eastern Ukraine are under genuine threat from the irresponsible and provocative acts of gangs and ultranationalist elements, we emphasize once again that Russia’s actions are entirely appropriate and legitimate.” (Tšurkin 2014b)

³⁴ “Those who opposed the coup were immediately threatened with repression. Naturally, the first in line here was Crimea, the Russian-speaking Crimea. In view of this, the residents of Crimea and Sevastopol turned to Russia for help in defending their rights and lives, in preventing the events that were unfolding and are still underway in Kiev, Donetsk, Kharkov and other Ukrainian cities. [...] Naturally, we could not leave this plea unheeded; we could not abandon Crimea and its residents in distress. This would have been betrayal on our part.” (Putin 2014a)

³⁵ “We advise all who champion human rights in this country through deeds rather than words to pay special attention to the actions of Kyiv’s self-proclaimed authorities, who threaten the east and south-east with enforced pacification, inflicting

Turvallisuusneuvoston keskustelussa Tšurkin puolestaan legitimoii roolikäsitystä kansalaisten suojelemisesta myös vertaamalla sitä Yhdysvaltain vastaavaan toimintaan Grenadan miehityksessä vuonna 1983. Tšurkinin mukaan Venäjällä oli sekä mahdollisuus että velvollisuus estää levottomuuksien leviäminen Krimin niemimaalle. Korostaakseen lisää Venäjän toimien legitiimiyttä, Tšurkin painotti Ukrainassa asuvien venäjänkielisten hyvin suurta lukumäärää verrattuna Grenadan tapaukseen:

”Keskeinen kysymys tässä on, ajatteleeko kukaan oikeasti, että Venäjä voisi sallia uudelleen sen, mitä tapahtui Keski- ja Itä-Ukrainassa, alueella jossa miljoonat venäläiset asuvat? Muistuttaisin, että vuosia sitten Yhdysvallat valtasi Grenadan. Presidentti Reagan sanoi, että he puolustivat Yhdysvaltojen kansalaisia, jotka asuivat siellä. Siinä oli kyse tuhannesta ihmisestä eikä Grenada uhannut näitä kansalaisia. Meillä on miljoonia asumassa siellä [Ukrainassa]. Heillä on huolia.”³⁶ (Tšurkin 2014b)

Venäjän kansalaisten ja venäjänkielisen väestön suojelemiseen liittyvien suorien viittausten lisäksi Tšurkin ja Putin painottivat kriisissä demokraattisten periaatteiden puolustamista, radikaalien voimien vastustamista, ihmisoikeuksia ja humanitaarisen avun tarjoamista. Myös nämä roolikäsitykset liittyvät Venäjän pyrkimykseen suojella Ukrainan alueen venäläistä tai venäjänkielistä väestöä. Siinä missä roolikäsitykset demokraattisten periaatteiden edistämisestä esiintyvät aiemmassa tutkimuksessa sivuroolissa, on demokraattisten periaatteiden korostaminen hyvin olennainen osa Venäjän ulkopoliittisen johdon roolikäsityksiä nykyisen kriisin eri vaiheissa. Toisaalta on huomattava, että aiemmassa tutkimuksessa tämä roolikäsitys ymmärrettiin ”sivistyneen käytöksen omaksumisena”, kun taas Ukrainan kriisin kontekstissa demokratiaan liittyvät viittaukset näyttävät enemmän pyrkimyksenä edistää Itä- ja Etelä-Ukrainan alueiden venäläisen ja venäjänkielisen väestön asemaa.

Kaikkiaan viittauksia demokratian tärkeydestä kriisin ratkaisussa esiintyy kolmessa Putinin, 12:ssa Tšurkinin sekä yhdessä Pankinin puheessa. Helmikuun 21. päivänä Kiovan mielenosoitusten eskaloituttua Ukrainassa tehtiin sopimus perustuslain uudistamisesta. Demokratian tärkeyttä korostava roolikäsitys ilmenee esimerkiksi Putinin voimakkaassa kritiikissä perustuslain valmistelun tapaa kohtaan. Etenkin Ukrainan itäosat suljettiin hänen mielestään ulos uuden perustuslain

---

brutal, massive violations of human rights, especially on the Russian and Russian-speaking populations of those regions.” (Tšurkin 2014g)

³⁶ ”The key issue here is, does anyone really think that Russia could allow a repeat of what happened there in central and eastern Ukraine, where millions of Russians live? I would recall that, years ago, the United States took over Grenada. President Reagan said that they were defending American citizens who resided there. That was 1,000 people, and there was no threat to those citizens from Grenada. We have millions living there. They have concerns.” (Tšurkin 2014b)

valmistelusta (Putin 2014b). Roolikäsitystä toistavat myös Tšurkinin useat puheenvuorot. Tšurkinin mukaan kaikkien sotaa käyvien osapuolten välinen poliittinen dialogi olisi tärkeää, jotta rauhaan johtava hyväksyttävä kompromissi olisi mahdollista saavuttaa. Hän muistutti useaan otteeseen, kuinka rauhanprosessissa tulee ottaa huomioon Ukrainan eri alueiden intressit ja etenkin Itä- ja Etelä-Ukrainassa asuvien kansalaisten tulisi tuntea olevansa kiinteä osa Ukrainaa (Tšurkin 2014a; Tšurkin 2014h; Tšurkin 2014k). Lisäksi Tšurkinin mukaan oli myös ongelmallista kriisin ratkaisun kannalta, että Ukrainassa oli vallassa ”voittajien hallitus”, jossa oli mukana venäläisvastainen puolue. Tämä rikkoi hänen mukaansa helmikuun 21. päivän sopimusta:

”Edellytetyn, helmikuun 21. päivän sopimuksen mukaisen, kansallisen yhtenäishallituksen sijaan Kioassa muodostettiin voittajien hallitus, kuten herra Jatsenjuk tiedosti. Lukuisat avainasemat, kuten puolustusministerin paikka, meni radikaalin, nationalistisen Vapaus-puolueen edustajille. Euroopan unionin parlamentti kuvasi joulukuussa 2012 päätöksessään puolueen näkemyksiä venäläisvastaisiksi, juutalaisvastaisiksi, ulkomaalaisvastaisiksi ja Euroopan unionin perusarvojen vastaisiksi. Se vetosi kaikkiin demokratiamyönteisiin puolueisiin Radassa [Ukrainan parlamentti], jotta ne eivät muodostaisi koalitiota puolueen kanssa. Missä ovat nuo eurooppalaiset arvo nyt?”³⁷ (Tšurkin 2014c)

Roolikäsitys voimistuu erityisesti kriisin pitkittyessä ja Tšurkin toimii sen mukaisesti todetessaan, että alueiden edustajien sisällyttäminen demokraattiseen dialogiin estäisi kriisiä eskaloitumasta enempää (Tšurkin 2014l). Loppukesällä hän lisäksi syytti Ukrainan hallitusta sitoutumistensa unohtamisesta perustuslain uudistuksessa. Hänen mukaansa vallan hajauttamista alueille ja Venäjän kielen erityisasemaa viivyteltiin loputtomiin ja myös ajatus presidentin valtaoikeuksien kasvattamisesta oli täysin Kiovan mielenosoitusten vaatimusten vastainen:

”Ukrainan hallitus ei piittaa lupauksista, joihin se on sitoutunut, mukaan lukien sitoumukset Geneven sopimuksessa 17. huhtikuuta. Ukrainan perustuslain uudistusprosessia, jossa visioidaan vallan hajauttamisesta, alueiden vallan laajentamisesta ja Venäjän kielen erityisasemasta, lykätään loputtomiin. Itse asiassa nyt puhutaan presidentin vallan kasvattamisesta, mikä on täysi vastakohta Maidanin mielenosoittajien vaatimuksille [- -]”³⁸ (Tšurkin 2014o)

---

³⁷ “Instead of the Government of national unity provided for pursuant to the agreement of 21 February, a Government of the victors was established in Kyiv, as acknowledged by Mr. Yatsenyuk. A number of key positions, including that of Minister of Defence, went to representatives of the radical nationalist Freedom Party. In the resolution adopted in December 2012, the European Parliament characterized the views of that part as anti-Russian, anti-Semitic, xenophobic, and counter to the fundamental values of the European Union. It called on all pro-democracy parties in the Rada not to form coalitions with that party. Where are those European values now?” (Tšurkin 2014c)

³⁸ “The Government of Ukraine is ignoring the commitments it has undertaken, including under the Geneva statement of 17 April. The process of constitutional reform in Ukraine, which envisions decentralizing power, expanding the authority of the regions and giving the Russian language special status, is being put off indefinitely. In fact, there is now talk of strengthening presidential power, which is exactly the opposite of what was demanded by the Maidan protesters [...]” (Tšurkin 2014o)

Roolikäsitys, jonka mukaan Venäjä ulkopoliitikassaan toimii demokraattisten periaatteiden edistäjänä, tulee vahvasti esille myös yhtenä Krimin Venäjään liittämisen argumenttina. Liittämisen jälkeen Putin korosti puheessaan, kuinka yli 82 % äänioikeutetuista otti osaa kansanäänestykseen, jossa yli 96 % äänestäneistä äänesti Krimin Venäjään liittämisen puolesta (Putin 2014a). Putin sanoi Venäjän kunnioittavan Krimin alueen kansalaisten demokraattista tahtoa ja piti Krimin kansanäänestystä reiluna ja läpinäkyvänä, ja jonka avulla Krimin asukkaat selkeästi ilmaisivat halunsa alueen liittämiseksi Venäjään (Putin 2014a; Putin 2014d). Turvallisuusneuvostossa Tšurkin puolestaan korosti, kuinka vaalit käytiin kansainvälisen oikeuden ja demokraattisten prosessien mukaisesti ilman ulkoista puuttumista vapaalla kansanäänestyksellä:

“Kansainvälistä oikeutta ja demokraattisia menettelytapoja tiukasti noudattaen, ilman ulkopuolista häirintää ja vapaalla kansanäänestyksellä, Krimin asukkaat ovat toteuttaneet sen, mitä YK:n peruskirjassa ja muissa lukuisissa perustavanlaatuisissa kansainvälisissä oikeudellisissa dokumenteissa suojellaan – heidän itsemääräämisoikeuttaan.”³⁹ (Tšurkin 2014e)

Käsitykseen demokratian edistämisestä liittyy läheisesti Venäjän ulkopoliittisen johdon pyrkimys vastustaa heidän mielestään radikaalien toimijoiden pääsyä valtaan Ukrainan epäselvässä vallanjaossa. Roolikäsitys Venäjästä radikaalien voimien vastustajana esiintyy aineistossa kahdessa Putinin ja seitsemässä Tšurkinin puheessa ja ne ovat niin ikään osa Venäjän johdon käsitystä venäläisten suojelemisesta Ukrainassa. Ajatus pyrkimyksestä radikaalien voimien vastustamiseen ilmenee esimerkiksi Putinin näkemyksessä, jonka mukaan Kiovan rauhanomaiset mielenosoitukset eskaloituivat ja johtivat nationalistien, uusnatsien, russofoobikkojen sekä anti-semitistien johtamaan vallankaappaukseen (Putin 2014a). Käsitys oli läsnä Venäjän ulkopoliittisen johdon toiminnassa jo kriisin alkuvaiheessa ja Tšurkin varoitti heti ensimmäisessä turvallisuusneuvoston istunnossa, kuinka radikaalien valtaanpääsy voi johtaa vaikeisiin kehityskulkuihin, joita Venäjä pyrki välttämään (Tšurkin 2014a). Kriisin edetessä käsitys toistuu Tšurkinin puheissa ja hänen mukaansa tavoitteena kriisin ratkaisussa tuli olla äärinationalistien venäjänkielisiin vähemmistöihin kohdistuvien provokaatioiden lopettaminen (Tšurkin 2014e). Putinin puheenvuorossa käsitys radikaalien vastustamisesta laajentuu myös Ukrainan kriisin kontekstin ulkopuolelle hänen esittäessään, että Venäjän tulisi toimia

---

³⁹ “In strict compliance with international law and democratic procedure, without outside interference and through a free referendum, the people of Crimea have fulfilled what is enshrined in the Charter of the United Nations and a great number of fundamental international legal documents – their right to self-determination.” (Tšurkin 2014e)

johdonmukaisesti estääkseen ei-perustuslailliset vallankaappaukset tai radikaalien ja uusnatsististen liikkeiden kannatuksen lisääntyminen myös laajemmin Euroopassa (Putin 2014b).

Venäjän roolikäsitykseen kansalaistensa suojelemisesta liittyvät myös läheisesti käsitykset Venäjstä ihmisoikeuksien edistäjänä ja humanitaarisen avun tarjoajana. Roolikäsitys Venäjstä ihmisoikeuksien edistäjänä Ukrainassa esiintyy kahdessa Putinin ja 11:ssä Tšurkinin puheessa. Käsitys ilmenee puheissa esimerkiksi kehotuksina sisällyttää ihmisoikeudet osaksi kriisin ratkaisua. Tšurkinin mukaan kansainvälisten kriisien ratkaisemisessa tulisi ottaa huomioon kansainvälinen humanitaarinen oikeus, ihmisoikeudet ja kansalliset vähemmistöt (Tšurkin 2014b). Käsitys ihmisoikeuksien puolustamisesta esiintyi myös Tšurkinin väitteissä koskien Ukrainan tekemiä ihmisoikeusloukkauksia (Tšurkin 2014j) ja Ukrainan hallinnolle osoittamissa vaatimuksissa niiden lopettamiseen (Tšurkin 2014g). Tšurkinin mukaan Venäjä vaati myös poliittisten vankien vapauttamista ja toimittajille vapauksia toimia (Tšurkin 2014i) sekä ihmisoikeusloukkauksia tekevien ”rikollisten” saattamista oikeuteen (Tšurkin 2014o). Lisäksi Kiovan turvallisuusjoukot olivat Tšurkinin mukaan rikkoneen kansainvälistä humanitaarista lakia:

“Kiovan turvallisuusjoukkojen tekemiä kansainvälisen humanitaarisen oikeuden normien rikkomuksia ei voida sivuuttaa. Ne ovat ilmiselviä faktoja, jotka sisältävät ihmisten katoamisia, tappamisia, ryöstämistä, kirstystä ja mielivaltaisia pidätyksiä, ja joita ukrainalaiset sotilas- ja muut pataljoonat, erityisesti Aidar, Azov, Dnepr, Kyiv-1- ja Kyiv-2-pataljoonat, ovat toteuttaneet Kiovan viranomaisten hallinnoimina.”⁴⁰ (Tšurkin 2014r)

Venäjän ulkopoliittisen johdon ajattelussa roolikäsitykseen ihmisoikeuksien edistämisestä liitetään yhtäältä selkeästi ajatus Venäjän oikeudesta konkreettisiin tekoihin ja toisaalta näiden toimien positiiviset vaikutukset. Tämä tulee esiin Tšurkinin argumenteissa, joiden mukaan Venäjällä oli oikeus toimia Ukrainan kriisissä ihmisoikeusloukkausten estämiseksi. Esimerkiksi Putinin pyyntö asevoimien käyttöön Ukrainassa liittyi Tšurkinin mukaan osaltaan ihmisoikeuksien suojeluun, sillä toimella pyrittiin rauhoittamaan radikaaleja voimia (Tšurkin 2014b). Turvallisuusneuvostossa Krimin ihmisoikeustilanteesta keskusteltiin usein, mutta Tšurkin korosti, kuinka Krimin asukkaiden ja paikallisten itsepuolustusjoukkojen ansiosta alueella oli säilynyt laki ja järjestys, mikä takasi myös vähemmistöjen oikeuksien kunnioittamisen (Tšurkin 2014e). Ihmisoikeuksien ja vähemmistöjen

---

⁴⁰ “One can’t ignore the violations of the norms of international humanitarian law committed by the Kyiv security forces, blatant facts that include the disappearance of people, killings, looting, extortion and arbitrary detentions, all of which have been carried out by the Ukrainian military and other battalions under the control of the Kyiv authorities, specifically, the Aidar, Azov, Dnepr, Kyiv-1 and Kyiv-2 battalions.” (Tšurkin 2014r)

suojeleminen oli sekä Tšurkinin että Putinin mukaan myös osa Venäjän tukea Krimin niemimaalle (Tšurkin 2014g; Putin 2014a). Lisäksi Tšurkin tuo esiin Venäjän näkemyksen, jonka mukaan kriisissä ei ollut kyse minkäänlaisesta ”pelistä”, vaan ihmisten elämistä ja kansainvälisen oikeuden perustavanlaatuisista normeista (Tšurkin 2014c).

Kriisin edetessä ja sotatoimien levitessä Itä-Ukrainassa Venäjän ulkopoliittisen johdon puheisiin ilmaantuu viittauksia Venäjän tahdosta humanitaarisen avun tarjoamiseen. Tämä roolikäsitys Venäjästä humanitaarisen avun tarjoajana esiintyy aineistossa yhdessä Putinin, kuudessa Tšurkinin sekä yhdessä Pankinin puheessa. Käsitys esiintyy esimerkiksi Putinin ja Tšurkinin puheissa haluna auttaa sota-alueella eläviä tai sieltä paenneita ihmisiä. Venäjälle saapui kriisin aika satojatuhansia pakolaisia Ukrainan alueelta ja Putin vakuutti tarjoavansa apua kaikille, jotka sitä tarvitsivat (Putin 2014b). Elokuussa Tšurkin jopa ilmoitti, ettei Venäjä tarvitse muiden apua ukrainalaisten auttamisessa (Tšurkin 2014n). Turvallisuusneuvostossa Tšurkin totesi vedonneensa useita kertoja Ukrainan hallintoon humanitaaristen käytävien avaamiseksi siviilien evakuointien aloittamiseksi (Tšurkin 2014n). Tšurkin esitti elokuun alussa myös Venäjän aikomuksen humanitaarisen saattueen lähettämisestä Itä-Ukrainaan. Saattue toteutuikin myöhemmin elokuussa ja kuun lopulla Venäjä ilmoitti turvallisuusneuvostossa valmistelewansa toisen saattueen lähettämistä (Tšurkin 2014p).

7. Analyysin johtopäätökset

Analyysin tavoitteena oli vastata tutkimuskysymykseen, kuinka Venäjän ulkopoliittisen johdon kansalliset roolikäsitykset ilmenevät Ukrainan kriisissä ja tätä kautta edelleen kysymykseen, miksi Ukrainan kriisi tapahtui. Kuten kolmannessa kappaleessa esittelemäni aiempi tutkimuskirjallisuus osoittaa, on Venäjän ulkopoliitiikkaan perinteisesti kuulunut olennaisesti käsitys pyrkimyksestä vanhan Neuvostoliiton aikaisen suurvaltaroolin palauttamiseen. Tätä pyrkimystä ilmensivät Venäjän käsitykset omien kansallisten intressien tavoittelusta, vaikka ne olisivat voimakkaasti ristiriidassa muiden toimijoiden odotusten tai intressien kanssa. Venäjä näkee itsensä alueellisena suurvaltana, joka dominoi lähialueitaan sekä taloudellisesti että sotilaallisesti. Samanaikaisesti Venäjä korostaa lähialueen maiden yhteisiä perinteitä ja historiallisia kytköksiä. Venäjän kansalaisten suojeleminen ympäri maailmaa on niin ikään ollut yksi roolikäsitysten kulmakivistä. Kansainvälisissä kiistatilanteissa Venäjä painottaa kansainvälisen oikeuden periaatteiden merkitystä. Analyysini osoittaa, kuinka nämä

kaikki Venäjän ulkopoliittisen johdon painopisteet tulevat esiin järjestelmällisesti myös Ukrainan kriisin kontekstissa. Yhtäältä Venäjän roolikäsitykset toiminnan oikeuttamisesta ovat osa loogista ulkopoliittikan jatkumoa. Toisaalta analyysi osoittaa, kuinka Venäjä on valmis hyvin poikkeuksellisiin ja aggressiivisiin toimiin omien kansallisten intressiensä takaamiseksi.

Analyysin kappale	Roolikäsitykset	Havainnot	%
6.	Venäjän valtion suojelija	5	3,2
6.1.	Alueellisen geopolitiittisen järjestyksen edistäjä	5	3,2
	Yhteisen historian ja kulttuurin suojelija	6	3,9
	6.1. YHTEENSÄ	11	7,1
6.2.	Moninapaisen maailman edistäjä ja hegemonian vastustaja	12	7,8
	6.2. YHTEENSÄ	12	7,8
6.3.	Kansainvälisen rauhan edistäjä	12	7,8
	Kansainvälisen yhteistyön edistäjä	21	13,6
	Kansainvälisten organisaatioiden tukija	12	7,8
	6.3. YHTEENSÄ	45	29,2
6.4.	Kansainvälisen oikeuden edistäjä	9	5,8
	Suvereniteetin edistäjä	7	4,5
	Alueellisen koskemattomuuden edistäjä	5	3,2
	Itsemääräämisoikeuden edistäjä	7	4,5
	6.4. YHTEENSÄ	28	18,2
6.5.	Venäjän kansalaisten suojelija ulkomailla	7	4,5
	Demokraattisten periaatteiden puolustaja	16	10,4
	Radikaalien voimien vastustaja	9	5,8
	Ihmisoikeuksien puolustaja	13	8,4
	Humanitaarisen avun tarjoaja	8	5,2
	6.5. YHTEENSÄ	53	34,4
YHTEENSÄ		154	100,0

Taulukko 1. Venäjän ulkopoliittisen johdon kansalliset roolikäsitykset Ukrainan kriisissä 1.3.2014–4.12.2014. Koostettu Atlas.ti-ohjelmalla tehdyn analyysin pohjalta.

Analyysini tuotti yhteensä 154 havaintoa Venäjän ulkopoliittisen johdon roolikäsityksistä Ukrainan kriisissä. Tarkasteltaessa pääroolikäsitykseen, Venäjän valtion suojelemiseen, viittaavien roolikäsitysten määrällisiä jakaumia (ks. taulukko 1), voidaan niissä havaita selkeitä eroja. Havaintojen perusteella Ukrainan kriisissä määrällisesti ovat eniten läsnä Venäjän kansalaisten suojelemiseen liittyvät roolikäsitykset. Viimeisessä analyysin alakappaleessa esittelemäni roolikäsitykset kansalaisten suojelemisesta sekä käsitykseen olennaisesti liittyvät käsitykset demokraattisten periaatteiden ja ihmisoikeuksien puolustamisesta, radikaalien voimien vastustamisesta sekä humanitaarisen avun

tarjoamisesta esiintyivät aineistossa yhteensä 53 kertaa (34,4 % havainnoista). Kriisi ilmentää Venäjän pyrkimystä käyttää ulkomailla asuvia kansallisia vähemmistöjään osana intressiensä suojelua. Kuten Georgian sodassa, myös Ukrainan tapauksessa doktriini on vahvasti läsnä ja selittää Venäjän toimia. Demokraattisten periaatteiden suojelu, ihmisoikeudet ja humanitaarinen apu eivät aiemman tutkimuksen perusteella yleensä edusta Venäjän ulkopoliittikan ydintä, mutta Ukrainan kriisin kontekstissa ne ovat olleet hyvin keskeisiä roolikäsityksiä. Tämä voidaan ymmärtää siten, että ne liittyvät oleellisesti käsitykseen venäläisten suojelemisesta.

Toiseksi eniten, yhteensä 45 kertaa (29,2 %), analyysissa esiintyivät käsitykset Venäjältä kansainvälisen rauhan ja yhteistyön edistäjänä sekä kansainvälisten organisaatioiden tukijana. Ne kuvastavat käsityksiä, joiden mukaan Venäjän johto ei halunnut konfliktia Ukrainassa eikä Venäjällä ollut mitään intressiä Ukrainan horjuttamiseen. Toisaalta roolikäsityksissä ilmenee myös Venäjän johdon pragmaattinen ote yhteistyöhön. Yhteistyö ei ole ollut varaukseton itseisarvo, vaan se riippui Venäjän johdon mukaan Ukrainan kyvystä tehdä oikeita päätöksiä. Sama pragmaattisuus ja omien intressien huomioiminen ovat nähtävissä myös yhteistyössä kansainvälisten järjestöjen kanssa. Yhtäältä Venäjän johto oli valmis tekemään yhteistyötä Ukrainan viranomaisten ja Kansainvälisen Punaisen Ristin kanssa, mutta toisaalta ei hyväksynyt minkäänlaista häirintää avun antamiselle samojen toimijoiden taholta. Seuraavaksi eniten, 28 kertaa (18,2 %), esiintyivät käsitykset kansainvälisen oikeuden ja sen eri periaatteiden korostamisesta. Venäjän tapa vedota kansainvälisen oikeuden periaatteisiin on aiemmin ollut osittain ristiriitaista ja tapauskohtaista, vaikka se toisaalta painottaa niiden johdonmukaisen soveltamisen tärkeyttä. Krimin tapauksessa venäläisenemmistöisen väestön itsemääräämisoikeuden korostaminen Ukrainan suvereniteetin ja alueellisen koskemattomuuden kustannuksella osoittaa, että vaikka Venäjä puhuu kansainvälisen oikeuden periaatteista usein itseisarvoina, on niiden painotusten määrittämisessä tärkeää huomioida omat kansalliset intressit.

Roolikäsitys Venäjältä moninapaisen maailman edistäjänä ja hegemonian vastustajana tuli puolestaan esiin analyysissa 12 kertaa (7,8 %). Käsitys esiintyi länteen suunnatuissa jatkuvissa syytöksissä vallankaappauksen eskaloimisesta ja Ukrainan sisäisiin asioihin puuttumisesta. Puheissa myös suorasanaisesti vastustettiin yhden toimijan hegemoniaa ja pyrkimyksiä tietynlaisen hallinnon pakottamiseksi Ukrainaan. Venäjän johdon roolikäsityksen mukaan Ukrainan kriisi on jatkumoa lännen pyrkimyksille Venäjän intressien vastaisiin toimiin. Euraasialaisen integraation jarruttaminen ja Naton

laajeneminen ovat tapahtumia, joita Venäjän johto ei voinut hyväksyä. Erityisesti hegemonian vastustamisen voidaan katsoa olevan yhteydessä myös roolikäsityskokonaisuuteen alueellisen geopoliittisen järjestyksen edistämisestä sekä alueen yhteisen historian ja kulttuurin suojelemisesta, jotka nousivat analyysissä esiin 11 kertaa (7,1 %). Etenkin Krimin tapahtumat osoittivat, kuinka Venäjä on valmis suojelemaan valta-asemaansa alueilla, joihin se katsoo olevansa etuoikeutettu.

Analyysin tulokset antavat kattavan kuvan Venäjän ulkopoliittisen johdon kansallisista roolikäsityksistä Ukrainan kriisin kontekstissa. Kansallisten roolikäsitysten lähteitä, sisältöä ja muutosta tutkimalla, voidaan havainnoida valtioiden välisiä yhteistyömahdollisuuksia kansainvälisen järjestyksen ylläpitämisessä tai identifioida ristiriitaisten roolikäsitysten tuottamia konfliktiriskejä. Analyysin tuloksia tulkittaessa tulee kuitenkin kiinnittää huomiota tutkielman ja analyysin rajoitteisiin. Suurimmat ongelmakohdat liittyvät teoreettisen viitekehyksen rajaamiseen sekä käytettyyn aineistoon ja etenkin havaintojen määrästä tehtyihin tulkintoihin. Rooliteoriassa oletuksena on, että roolit sekä niiden taustalla olevat toiminnan mekanismit, roolikäsitykset ja rooliodotukset, ovat toimijoiden välisiä vuorovaikutteisia ilmiöitä. Olen kuitenkin tietoisesti rajannut tutkielman näkökulman vain Venäjän johdon roolikäsitysten tutkimiseen. On huomioitava, ettei näitä roolikäsityksiä Ukrainan kriisin kontekstissa voida täysin kattavasti analysoida ilman muiden toimijoiden ja toimijoiden rakenteen asettamien rooliodotusten analyttistä tarkastelua. Myöskään ilmiöiden välistä vuorovaikutteisuutta ei voida juurikaan tarkastella nykyisellä tutkimusasetelmalla. Rajauksen johdosta analyysin tulokset selittävät vain osittain Venäjän ulkopoliittikkaa ja ilmentävät vain Venäjän ulkopoliittisen johdon yksipuolisia käsityksiä sopivista toimintatavoista. Muiden toimijoiden rooliodotusten sisällyttäminen tarkasteluun olisi tehnyt analyysistä vuorovaikutteisemmän ja ottanut paremmin huomioon sekä toimijoiden keskinäisten suhteiden että toimijoiden ja rakenteen välisten suhteiden konstitutiiviset merkitykset. Päätin kuitenkin rajata tarkastelun vain Venäjän ulkopoliittisen johdon roolikäsityksiin johtuen menetelmällisistä syistä. Rooliodotusten sisällyttäminen tutkielmaan olisi tehnyt työstä myös kohtuuttoman laajan.

Tutkielman rajoitteena voidaan nähdä myös se, etteivät analyysin tulosten määrälliset jaottelut välttämättä tarjoa mielekkäitä tulkintamahdollisuuksia roolikäsitysten arvottamiseen. Perusoletuksena voitaisiin joissakin tapauksessa pitää sitä, että mitä useammin roolikäsitys esiintyy aineistossa, sitä tärkeämmäksi se tulkitaan. Roolikäsitysten prioriteettien tai hierarkian osoittaminen poliittisessa

ajattelussa turvautumalla vain määrälliseen laskemiseen on kuitenkin epäluotettavaa, sillä moni teema voi tällöin ylikorostua tai päinvastoin jäädä vaille ansaitsemaansa huomiota. Esimerkiksi oman analyysini tuloksissa valtioiden suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta painottavat roolikäsitykset esiintyvät yhteensä 12 kertaa, kun taas kansojen itsemääräämisoikeutta korostava roolikäsitys 7 kertaa. Huolimatta jälkimmäisen roolikäsityksen määrällisestä vähemmyydestä, voidaan sitä pitää Krimin tapauksen kontekstissa huomattavasti enemmän Venäjän ulkopoliittisen johdon toimintaa selittävämpänä kuin kahta ensimmäistä. Menetelmällisesti jatkotutkimuksessa voisikin laajemmin hyödyntää tutkielman analyysissa apuna käyttämäni Atlas.ti -ohjelmistoa esimerkiksi roolikäsitysten vuorovaikutusten hahmottamiseksi.

Analyysissa käyttämäni aineisto ei myöskään ole parhaalla mahdollisella tavalla tasapainoinen, mikä entisestään vaikeuttaa määrällisistä havainnoista tehtyjen johtopäätösten tekemistä. Aineistossa on esimerkiksi huomattavasti enemmän Tšurkinin ja Pankinin turvallisuusneuvostossa pitämiä kuin Putinin muissa yhteyksissä pitämiä puheita. Voidaan olettaa, että roolikäsitysten esiintymiseen aineistossa vaikuttavat myös puheiden konteksti ja kohdeyleisö. Turvallisuusneuvoston istunnoissa pidetyt puheet ovat diplomaattisia puheenvuoroja, kun taas esimerkiksi Putinin yksi puhe on osoitettu omalle diplomaattikunnalle ja kaksi muuta Venäjän parlamentille ja kansalaisille. Tarkasteltaessa roolikäsitysten jakautumista puheittain, käykin ilmi, kuinka esimerkiksi käsitykset lähialueiden geopoliittisen järjestyksen säilyttämisestä esiintyvät pääosin vain Putinin puheissa. Mikäli käsitykset arvotetaan suoraviivaisesti määrällisten havaintojen mukaan, edellä mainittu käsitys ei esiinny kovin tärkeänä verrattuna esimerkiksi käsitykseen kansainvälisestä yhteistyöstä. On kuitenkin syytä olettaa, että Venäjän ulkopoliitikassa käsitysten arvojärjestys olisi todellisuudessa juuri päinvastainen. Turvallisuusneuvostossa pidettyjen puheiden suuresta määrästä johtuen myös demokratiaan, ihmisoikeuksiin ja humanitaariseen suojeluun liittyvät roolikäsitykset voivat olla ylikorostuneita, sillä ne ovat osa YK:lle ominaista agenda. Nämä kaikki mainitsemani näkökulmat tarjoavat kiinnostavia jatkotutkimusmahdollisuuksia ja mikäli tutkimusta Ukrainan tilanteesta haluttaisiin edelleen tehdä puheita sisällönanalyttisesti tarkastellen, voisi aineistoa monipuolistaa ja tasapainottaa sisällyttämällä siihen laajemmin eri venäläisten toimijoiden puheita. Myös laajentamalla tarkastelua koskemaan Venäjän lisäksi myös muita valtiollisia toimijoita, voitaisiin tilanteen tutkimisessa päätyä monipuolisempiin tutkimustuloksiin.

Lisäksi analyysin aikana oli ajoittain hankalaa täysin luotettavasti hahmottaa, mitkä roolikäsityksistä ovat aitoja poliittisia itseisarvoja ja mitkä taas välineitä poliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Analyysissa ei myöskään ollut juurikaan keinoja todentaa, missä määrin ulkopoliittisen toimijan roolikäsityksen mukainen toiminta on ”aitoa” ja milloin toimija vain esiintyy roolissa tavoitellakseen muita päämääriä. Esimerkiksi se, että käsitykset demokraattisten periaatteiden ja ihmisoikeuksien painottamisesta ovat venäläisten suojelemiseen liittyviä välinearvoja, eivätkä niinkään poliittisia itseisarvoja, on jokseenkin subjektiivinen tulkinta. Toisaalta myös aiempi tutkimus tuki tätä väitettä. Myös muut subjektiiviset valinnat ja tulkinnat eri tutkielman vaiheissa, kuten analyysitaulukon ja analyysin rakenne osaltaan vaikuttavat tutkimustuloksiin. Toisaalta itseisarvoisten intressien erottelu välinearvallisista ei välttämättä ole tutkielman ongelma, koska molemmat intressityypit voidaan käsittää osana soveliaiden toimien keinovalikoimaa eli roolikäsityksiä.

8. JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkielman johdannossa asetin tutkielman tavoitteeksi tutkia Venäjän ulkopoliittisen johdon kansallisia roolikäsityksiä Ukrainan kriisissä. Pyrkimyksenäni oli tarkastella roolikäsityksiä rooliteorian, aiemman tutkimuksen, oman aineistoni ja sisällönanalyysimenetelmän muodostamalla analyytisellä viitekehysellä. Yhtäältä analyysissa mielenkiintoni kohdistui roolikäsitysten esiintymiseen kriisin kontekstissa, mutta toisaalta tavoitteenani oli tämän tarkastelun avulla saada myös vastauksia siihen, miksi kriisi tapahtui. Toin tutkielman johdannossa esiin, kuinka koin aiheen ja tutkimuskohteeni merkitykselliseksi, sillä Venäjä on monella tapaa suuri toimija kansainvälisessä politiikassa. Tutkimalla Venäjän ulkopoliittisen käytöksen taustalla vaikuttavia mekanismeja, kuten ulkopoliittisen johdon kansallisia roolikäsityksiä, voidaan analysoida myös päätöksentekijöiden toiminnalleen asettamia tavoitteita ja oikeutuksia. Koska roolikäsitykset rajoittavat päätöksentekijöiden näkökulmasta käytettävissä olevia vaihtoehtoja, ne voidaan ymmärtää myös erityisinä päätöksentekoregiimeinä, joiden sisällä kansainvälistä toimintaympäristöä tulkitaan ja valtion ulkopoliitiikkaa muodostetaan vastauksina oletettuihin toimintaympäristön haasteisiin. Tätä kautta roolikäsitysten määrittelyminen yhtäältä edesauttaa hahmottamaan Venäjän ulkopoliitiikan yleistä suuntaa ja toisaalta antaa lisäksi mahdollisuuden ulkopoliitiikan muutoksen tai jatkuvuuden tutkimiseen. Tutkimalla roolikäsitysten

lähteitä, sisältöä ja muutosta, voidaan havainnoida Venäjän ja muiden toimijoiden välisiä yhteistyömahdollisuuksia kansainvälisen järjestyksen ylläpitämisessä tai identifioida ristiriitaisten roolikäsitysten tuottamia konfliktiriskejä. Konfliktien syihin liittyvät kysymykset ovat yksi kansainvälisen politiikan tieteenalan ydinkysymyksiä.

Analyysi Venäjän ulkopoliittisen johdon kansallisista roolikäsityksistä Ukrainan kriisin kontekstissa tuotti yhteensä 154 eri roolikäsityksiä ilmentävää havaintoa. Roolikäsitykset muodostavat perustan, joka määrittelee toimijoiden arviointia toimiensa rationaalisuudesta. Ukrainan kriisissä roolikäsitys Venäjältä valtionsa ja itsenäisyytensä suojelijana muodostaa pääkäsityksen, jonka varaan muut havaitut roolikäsitykset rakentuvat. Muita keskeisiä roolikäsityskokonaisuuksia ovat Venäjän kansalaisten ja venäjänkielisen väestön suojeleminen, kansojen itsemääräämisoikeuden vaaliminen, lännen ja erityisesti Yhdysvaltain hegemonisen aseman vastustaminen, Venäjän rauhanomaisuuden ja yhteistyökyvyn korostaminen sekä lähialueen geopoliittisen järjestyksen edistäminen. Venäjä näyttäytyy Ukrainan kriisissä lähialueitaan monin tavoin dominoivana, itsenäisenä ja alueellisena suurvaltana, joka pyrkii vastustamaan lännen hegemonista asemaa. Yhtäältä Venäjän ulkopoliittinen johto julistaa rauhanomaisuuttaan, mutta toisaalta pyrkii olemaan kansainvälisessä yhteistyössään pragmaattinen ja huomioimaan omat intressinsä. Venäjän johto korostaa myös valmiuttaan konfliktialueella asuvien Venäjän kansalaisten ja venäjänkielisten asukkaiden suojelemiseen. Myös käsitykset demokraattisten periaatteiden ja ihmisoikeuksien puolustamisesta, radikaalien voimien vastustamisesta sekä humanitaarisen avun tarjoamisesta palvelevat tätä intressiä. Lisäksi kansainvälisen oikeuden periaatteiden käyttö osana ulkopoliittista argumentaatiota on Ukrainan kriisissä vahvasti läsnä, mutta toisaalta periaatteiden käytössä esiintyy ristiriitaisuuksia, mikä viittaa periaatteiden pragmaattiseen välinearvoon niiden itseisarvon sijaan. Toisaalta on havaittava tämän olevan vain tulkintaa, sillä rooliteoria ei tarjoa juurikaan keinoja sen pohtimiseen, toimiiko jokin toimija tietyn roolikäsityksen mukaisesti itseisarvoisesti vai välinearvoisesti.

Tutkielman yhtenä tavoitteena oli myös Venäjän ulkopoliittisten roolikäsitysten jatkuvuuden tarkasteleminen. Tulosten vertailu käsittelemääni aiempaan tutkimukseen osoittaa, kuinka Venäjän ulkopoliittisen johdon roolikäsitykset Ukrainan kriisin tapauksessa ovat hyvin yhteneväisiä maan johdon perinteisten roolikäsitysten kanssa. Tulkintani mukaan Venäjän käsitykset toiminnan oikeuttamisesta Ukrainassa ovat osa loogista ulkopoliittikan jatkumoa. Toisaalta kriisi osoittaa, kuinka Venäjä on valmis

hyvin poikkeuksellisiin ja aggressiivisiin toimiin omien kansallisten intressiensä takaamiseksi. Roolikäsitusten tarkastelun lisäksi tutkielman tavoitteena oli lisätä ymmärrystä Ukrainan kriisiin johtaneista syistä. Tutkielman teorialuvussa käsiteltiin muiden toimijoiden rooliodotusten vaikutusta toimijoiden käyttäytymiseen sekä roolin muutoksen edellytyksiä. Kun toimijoiden tiettyyn roolikäsitykseen pohjautuvat perustavanlaatuiset kansalliset intressit ja ulkoa päin annettu sopiva käyttäytymismalli ovat ristiriidassa, yleensä jälkimmäinen antaa periksi. Tulkintani mukaan juuri tästä syystä Venäjä oli valmis myös poikkeuksellisiin toimiin, huolimatta muiden toimijoiden sitä kohtaan osoittamasta voimakkaasta ulkoisesta vastustuksesta. Toisaalta Venäjän ulkopoliittikan entistä aggressiivisempaa luonnetta voidaan ymmärtää myös teorialuvussa esille tuomallani ajatuksella roolin mukauttamisesta, jolla tarkoitetaan muutoksia roolin toteuttamisen strategioissa. Tästä näkökulmasta Ukrainan kriisi ei johtunut niinkään Venäjän roolikäsitysten tai intressien muutoksista, vaan oli seurausta Venäjän mukautumisesta uuteen tilanteeseen, jotka uhkasivat sen intressejä. Venäjän pyrkimys intressiensä puolustamiseen lähialueillaan ei ole uutta, mutta Ukrainan suuntautuminen länteen ja lännen vaikutusvallan kasvu alueella saivat Venäjän ulkopoliittisen johdon mukauttamaan toimiaan suhteessa Ukrainaan, mikä näyttäytyi ulospäin entistä aggressiivisempänä ulkopoliittikkana.

Kuten teorialuvussa toin esiin, todennäköisyys ulkopoliittisen käytöksen muuttumiseen kasvaa tilanteessa, jossa valtiot kohtaavat muutoksia sen perustavanlaatuisissa rakenteissa, valtio on kriisitilanteessa ja päätöksentekijällä on mahdollisuus osoittaa strategista johtajuutta. Tästä näkökulmasta katsottuna Ukrainan kriisi näyttäytyi Venäjän ulkopoliittiselle johdolle tilanteena, jossa länsi uhkasi sen perustavanlaatuisia kansallisia intressejä ja Venäjä oli valmis tarkoituksenmukaisiksi katsomiinsa strategisiin toimiin huolimatta siitä, että toimet olivat ristiriidassa lännen Venäjään kohdistamien rooliodotusten kanssa. Päätelmä sopii myös rooliteoreettiseen ajatukseen muutoksen mahdollisuudesta ulkopoliittisessa toiminnassa. Lisäksi rooliteoreettisen ajattelun mukaan ulkopoliittisen käytöksen muutos ei ole rajoittunut ainoastaan sosiaalisesti hyväksytyihin rooleihin, vaan toimijat voivat omaksua myös rooleja, joita muut toimijat tai yhteisö eivät hyväksy.

LÄHTEET

Primäärilähteet

Tšurkin, Vitali (2014a), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7124. Puhe. New York, 1.3.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7124.pdf>, luettu 10.7.2017.

Tšurkin, Vitali (2014b), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7125. Puhe. New York, 3.3.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7125.pdf>, luettu 10.7.2017.

Tšurkin, Vitali (2014c), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7134. Puhe. New York, 13.3.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7134.pdf>, luettu 10.7.2017.

Tšurkin, Vitali (2014d), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7138. Puhe. New York, 15.3.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7138.pdf>, luettu 10.7.2017.

Tšurkin, Vitali (2014e), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7144. Puhe. New York, 19.3.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7144.pdf>, luettu 10.7.2017.

Tšurkin, Vitali (2014f), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7154. Puhe. New York, 13.4.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7154.pdf>, luettu 10.7.2017.

Tšurkin, Vitali (2014g), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7157. Puhe. New York, 16.4.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7157.pdf>, luettu 10.7.2017.

Tšurkin, Vitali (2014h), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7165. Puhe. New York, 29.4.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7165.pdf>, luettu 10.7.2017.

Tšurkin, Vitali (2014i), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7167. Puhe. New York, 2.5.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7167.pdf>, luettu 10.7.2017.

Tšurkin, Vitali (2014j), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7185. Puhe. New York, 28.5.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7185.pdf>, luettu 10.7.2017.

Tšurkin, Vitali (2014k), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7205. Puhe. New York, 24.6.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7205.pdf>, luettu 10.7.2017.

Tšurkin, Vitali (2014l), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7219. Puhe. New York, 18.7.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7219.pdf>, luettu 10.7.2017.

Tšurkin, Vitali (2014m), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7221. Puhe. New York, 21.7.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7221.pdf>, luettu 10.7.2017.

Tšurkin, Vitali (2014n), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7234. Puhe. New York, 5.8.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7234.pdf>, luettu 10.7.2017.

Tšurkin, Vitali (2014o), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7239. Puhe. New York, 8.8.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7239.pdf>, luettu 10.7.2017.

Tšurkin, Vitali (2014p), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7253. Puhe. New York, 28.8.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7253.pdf>, luettu 10.7.2017.

Tšurkin, Vitali (2014q), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7269. Puhe. New York, 19.9.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7269.pdf>, luettu 10.7.2017.

Tšurkin, Vitali (2014r), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7287. Puhe. New York, 24.10.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7287.pdf>, luettu 10.7.2017.

Pankin, Alexander (2014), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7311. Puhe. New York, 12.11.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7311.pdf>, luettu 10.7.2017.

Putin, Vladimir (2014a), Address by President of the Russian Federation. Puhe. Moskova, 18.3.2014. Saatavissa: <<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/speeches/20603>>, luettu 10.7.2017.

Putin, Vladimir (2014b), Conference of Russian ambassadors and permanent representatives. Puhe. Moskova, 1.7.2014. Saatavissa: <<http://en.kremlin.ru/events/president/news/46131>>, luettu 10.7.2017.

Putin, Vladimir (2014c), Meeting of the Valdai International Discussion Club. Puhe. Sotši, 24.10.2014. Saatavissa: <<http://en.kremlin.ru/events/president/news/46860>>, luettu 10.7.2017.

Putin, Vladimir (2014d), Presidential Address to the Federal Assembly. Puhe. Moskova, 4.12.2014. Saatavissa: <<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/messages/47173>>, luettu 10.7.2017.

Sekundäärilähteet

Aggestam, Lisbeth (2006), "Role theory and European foreign policy: a framework of analysis". Teoksessa Elgström, Ole & Michael Smith (toim.), *The European Union's Roles in International Politics. Concepts and analysis*, 11–29. Lontoo: Routledge.

Alasuutari, Pertti (1999), "*Laadullinen tutkimus*". Tampere: Vastapaino.

Antonenko, Oksana (2007), "Russia and the Deadlock over Kosovo", *Survival*, 49 (3): 91–106.

Apakan, Ertuğrul (2014), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7311. Puhe. New York, 12.11.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7311.pdf>, luettu 10.7.2017.

BBC (2013a) 26.11.2013. "Russia urged Kiev to delay key EU deal - Ukrainian PM." Uutinen. Saatavissa: <<http://www.bbc.com/news/world-europe-25100127>>, luettu 14.8.2017.

BBC (2013b) 26.11.2013. "Ukraine-EU trade deal 'big threat' to Russia's economy." Uutinen. Saatavissa: <<http://www.bbc.com/news/world-europe-25108022>>, luettu 14.8.2017.

BBC (2013c) 29.11.2013. "EU rejects Russia 'veto' on Ukraine agreement." Uutinen. Saatavissa: <<http://www.bbc.com/news/world-europe-25154618>>, luettu 14.8.2017.

BBC (2013d) 29.11.2013. "Barroso criticises Russian interference on Ukraine deal." Uutinen. Saatavissa: <<http://www.bbc.com/news/av/world-europe-25154964/barroso-criticises-russian-interference-on-ukraine-deal>>, luettu 14.8.2017.

BBC (2013e) 29.11.2013. "EU and Ukraine fail to sign association agreement." Uutinen. Saatavissa: <<http://www.bbc.com/news/av/world-europe-25152762/eu-and-ukraine-fail-to-sign-association-agreement>>, luettu 17.8.2014.

BBC (2013f) 30.11.2013. "Ukraine police disperse EU-deal protesters." Uutinen. Saatavissa: <<http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-25164990>>, luettu 14.8.2017.

BBC (2013g) 8.12.2013. "Ukraine's capital Kiev gripped by huge pro-EU demonstration." Uutinen. Saatavissa: <<http://www.bbc.com/news/world-europe-25290959>>, luettu 16.8.2017.

BBC (2013h) 17.12.2013. "Russia offers Ukraine major economic assistance." Uutinen. Saatavissa: <<http://www.bbc.com/news/world-europe-25411118>>, luettu 14.8.2017.

BBC (2014a) 27.1.2014. "Ukraine protests 'spread' into Russia-influenced east." Uutinen. Saatavissa: <<http://www.bbc.com/news/world-europe-25905031>>, luettu 16.8.2014.

BBC (2014b) 28.1.2014. "Ukraine crisis: Parliament abolishes anti-protest law." Uutinen. Saatavissa: <<http://www.bbc.com/news/world-europe-25923199>>, luettu 16.8.2017.

BBC (2014c) 22.2.2014. "Ukrainian MPs vote to oust President Yanukovich." Uutinen. Saatavissa: <<http://www.bbc.com/news/world-europe-26304842>>, luettu 17.8.2014.

BBC (2014d) 22.2.2014. "Ukrainian President Viktor Yanukovich refuses to quit." Uutinen. Saatavissa: <<http://www.bbc.com/news/world-europe-26306886>>, luettu 17.8.2017.

BBC (2014e) 26.2.2014. "Ukraine crisis: Yatsenyuk is PM-designate, Kiev Maidan told." Uutinen. Saatavissa: <<http://www.bbc.com/news/world-europe-26359150>>, luettu 17.8.2017.

BBC (2014f) 1.3.2014. "Russian parliament approves troop deployment in Ukraine." Uutinen. Saatavissa: <<http://www.bbc.com/news/world-europe-26400035>>, luettu 17.8.2017.

BBC (2014g) 17.4.2014. "Ukraine crisis: Deal to 'de-escalate' agreed in Geneva." Uutinen. Saatavissa: <http://www.bbc.com/news/world-europe-27072351>, luettu 16.8.2017.

BBC (2014h) 12.5.2014. "East Ukraine separatists seek union with Russia." Uutinen. Saatavissa: <<http://www.bbc.com/news/world-europe-27369980>>, luettu 17.9.2017.

BBC (2014i) 22.8.2014. "Ukraine crisis: Russia aid convoy 'invades Ukraine'." Uutinen. Saatavissa: <<http://www.bbc.com/news/world-europe-28892525>>, luettu 17.8.2014.

Beneš, Vít, & Sebastian Harnisch, (2015). "Role theory in symbolic interactionism: Czech republic, Germany and the EU". *Cooperation and Conflict*, 50 (1): 146–165.

Berryman, John (2011), "Russia, NATO Enlargement, and 'Regions of Privileged Interests'". Teoksessa Kanet, Roger E. (toim.), *Russian Foreign Policy in the 21st Century*, 228–265. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Berryman, John (2005), "Putin's International Security Priorities". Teoksessa Kanet, Roger E. (toim.), *The New Security Environment: Russia, Central and Eastern Europe*, 31–52. Aldershot: Ashgate.

Breuning, Marijke (2011), "Role theory research in international relations: state of the art and blind spots". Teoksessa Harnisch, Sebastian, Cornelia Frank & Hanns W. Maull (toim.), *Role Theory in International Relations: approaches and analyses*, 16–35. London: Routledge.

CNN (2013) 2.12.2013. "Pro-EU protesters in Kiev call for government's ouster." Uutinen. Saatavissa: <<http://edition.cnn.com/2013/12/01/us/ukraine-eu-protest-sunday/>>, luettu 14.8.2017.

Der Spiegel (2013) 2.12.2013. "Merkel Calls for Calm as Kiev Protests Intensify." Uutinen. Saatavissa: <<http://www.spiegel.de/international/europe/opposition-protestors-in-ukraine-erect-tent-city-in-kiev-overnight-a-936728.html>>, luettu 14.8.2017.

Deutsche Welle (2013a) 5.12.2013. "Germany's Foreign Minister Westerwelle visits Ukrainian protesters." Uutinen. Saatavissa: <<http://www.dw.com/en/germanys-foreign-minister-westerwelle-visits-ukrainian-protesters/a-17271801>>, luettu 16.8.2017.

Deutsche Welle (2013b) 13.12.2013. "Ukraine President Yanukovich refuses to resign as opposition talks yield little." Uutinen. Saatavissa: <<http://www.dw.com/en/ukraine-president-yanukovich-refuses-to-resign-as-opposition-talks-yield-little/a-17295992>>, luettu 14.8.2017.

Deyermond, Ruth (2016), "The Uses of Sovereignty in Twenty-first Century Russian Foreign Policy". *Europe-Asia Studies*, 68 (6): 957–984.

Eliasson, Jan (2014a), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7124. Puhe. New York, 1.3.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7124.pdf>, luettu 10.7.2017.

Eliasson, Jan (2014b), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7144. Puhe. New York, 19.3.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7144.pdf>, luettu 10.7.2017.

EUobserver (2013) 5.12.2013. "German FM visits pro-EU protesters in Ukraine." Uutinen. Saatavissa: <<https://euobserver.com/foreign/122358>>, luettu 16.8.2017.

Euroopan ulkosuhdehallinto (2016a), Eastern Partnership. Saatavissa: <https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/419/eastern-partnership_en>, luettu 3.9.2017.

Euroopan ulkosuhdehallinto (2016b), EU–Ukraine Association Agreement - Quick Guide to the Association Agreement. Saatavissa: <https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/071215_eu-ukraine_association_agreement.pdf>, luettu 21.10.2017.

Euroopan unionin neuvosto (2017a), Itäinen kumppanuus. Saatavissa: <<http://www.consilium.europa.eu/fi/policies/eastern-partnership/>>, luettu 3.9.2017.

Euroopan unionin neuvosto (2017b), EU restrictive measures in response to the crisis in Ukraine. Saatavissa: <<http://www.consilium.europa.eu/en/policies/sanctions/ukraine-crisis/>>, luettu 21.10.2017.

Feltman, Jeffrey (2014a), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7134. Puhe. New York, 13.3.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7134.pdf>, luettu 10.7.2017.

Feltman, Jeffrey (2014b), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7165. Puhe. New York, 29.4.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7165.pdf>, luettu 10.7.2017.

Feltman, Jeffrey (2014c), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7167. Puhe. New York, 2.5.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7167.pdf>, luettu 10.7.2017.

Feltman, Jeffrey (2014d), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7185. Puhe. New York, 28.5.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7185.pdf>, luettu 10.7.2017.

Feltman, Jeffrey (2014e), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7219. Puhe. New York, 18.7.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7219.pdf>, luettu 10.7.2017.

Feltman, Jeffrey (2014f), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7253. Puhe. New York, 28.8.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7253.pdf>, luettu 10.7.2017.

Fernandez-Taranco, Oscar (2014a), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7125. Puhe. New York, 3.3.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7125.pdf>, luettu 10.7.2017.

- Fernandez-Taranco, Oscar (2014b), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7154. Puhe. New York, 13.4.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7154.pdf>, luettu 10.7.2017.
- Fernandez-Taranco, Oscar (2014c), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7287. Puhe. New York, 24.10.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7287.pdf>, luettu 10.7.2017.
- Fierke, Karin M. (2013), "Constructivism". Teoksessa Dunne, Tim et al. (toim.), *International Relations Theories*, 187–204. New York: Oxford University Press.
- Financial Times (2013) 13.12.2013. "Pro-EU protesters get organised as Kiev's tent city grows." Uutinen. Saatavissa: <<https://www.ft.com/content/685f747e-6415-11e3-98e2-00144feabdc0>>, luettu 14.8.2017.
- Forsberg, Tuomas (2014), "Status conflicts between Russia and the West: Perceptions and emotional biases". *Communist and Post-Communist Studies* 47 (3-4): 323–331.
- Ging, John (2014), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7234. Puhe. New York, 5.8.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7234.pdf>, luettu 10.7.2017.
- Grossman, Michael (2005), "Role Theory and Foreign Policy Change: The Transformation of Russian Foreign Policy in the 1990s". *International Politics*, 42 (3): 334–351.
- Gustavsson, Jakob (1999), "How Should We Study Foreign Policy Change?". *Cooperation and Conflict*, 34 (1): 73–95.
- Harnisch, Sebastian (2011), "Role theory: operationalization of key concepts". Teoksessa Harnisch, Sebastian, Cornelia Frank & Hanns W. Maull (toim.), *Role Theory in International Relations: approaches and analyses*, 7–15. Lontoo: Routledge.
- Hedenskog, Jakob & Robert L. Larsson (2007), *Russian Leverage on the CIS and the Baltic States*. Tukholma: Swedish Defence Research Agency.
- Hollis, Martin & Steve Smith (1990), *Explaining and Understanding International Relations*. Oxford: Oxford University Press.
- Holsti, K. J. (1970), "National role conceptions in the study of foreign policy". *International Studies Quarterly*, 14 (3): 233–309.
- Hopf, Ted (1998), "The Promise of Constructivism in International Relations Theory". *International Security* 23 (1): 171–200.
- Independent (2014a) 17.1.2014. "Ukraine passes anti-protest law." Uutinen. Saatavissa: <<http://www.independent.co.uk/news/world/europe/ukraine-passes-anti-protest-law-9066054.html>>. luettu 14.8.2017.
- Independent (2014b) 24.1.2014. "Uutinen. Ukraine protests: police officer shot dead as violence continues in Kiev despite 'concessions'." Saatavissa: <<http://www.independent.co.uk/news/world/europe/ukraine-protests-police-officer-shot-dead-as-violence-continues-in-kiev-despite-concessions-9084097.html>>, luettu 16.8.2017.

- Kegley, Charles W. (1987), "Decision Regimes and the Comparative Study of Foreign Policy". Teoksessa Hermann, Charles F., Charles W. Kegley, Jr. & James N. Rosenau (toim.), *New Directions in the Study of Foreign Policy*. Lontoo: HarperCollins Academic.
- Kobrinakaya, Irina (2005), "The CIS in Russian Foreign Policy: Causes and Effect". Teoksessa Hazel Smith (toim.), *Russia and Its Foreign Policy: Influence, Interests and Issues*, 75–92. Saarijärvi: Kikimora Publications for the Aleksanteri Institute.
- Krasner, Stephen D. (1999), *Sovereignty: Organized Hypocrisy*. Princeton: Princeton University Press.
- Larsson, Robert L. (2008), *Det kaukasiska lackmustestet*. Tukholma: Swedish Defence Research Agency.
- Lavrov, Sergei (2007), Kolumni 18.11.2007. "Containing Russia: Back to the Future?" Saatavissa: <http://eng.globalaffairs.ru/number/n_9792>, luettu 28.8.2017.
- Le Prestre, Philippe G. (1997), "Author! Author! Defining Foreign Policy Roles after the Cold War". Teoksessa Le Prestre, Philippe G (toim.), *Role quests in the post-cold war era: Foreign policies in transition*, 3–14. Montreal; Buffalo: McGill-Queen's University Press.
- Levy, Jack (1994), "Learning and Foreign Policy: Sweeping a Conceptual Minefield", *International Organization*, 48 (2): 279–312.
- Mankoff, Jeffrey (2012), *Russian foreign policy: The return of great power politics*. (2nd ed.) Lanham: Rowman & Littlefield Publishers.
- Nye, Joseph S. Jr. (2008), "Public Diplomacy and Soft Power". *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 616 (1): 94–109.
- Oldberg, Ingmar (2011), "Aims and Means in Russian Foreign Policy". Teoksessa Kanet, Roger E. (toim.), *Russian Foreign Policy in the 21st Century*, 30–58. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Putin, Vladimir (2008), Haastattelu 14.2.2008. Annual Big Press Conference. Saatavissa: <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/press_conferences/24835>, luettu 28.8.2017.
- Reuters (2013a) 19.9.2013. "Putin warns Ukraine over Europe ambitions." Uutinen. Saatavissa: <http://www.reuters.com/article/us-russia-ukraine-putin-idUSBRE98I0WB20130919>, luettu 14.8.2017.
- Reuters (2013b) 4.12.2013. "German minister snubs Ukraine leaders on Kiev visit." Uutinen. Saatavissa: <<http://uk.reuters.com/article/uk-ukraine-idUKBRE9B20BV20131204>>, luettu 16.8.2017.
- Reuters (2013c) 6.12.2013. "Defying protesters, Ukraine's Yanukovich meets Putin on pact." Uutinen. Saatavissa: <<http://www.reuters.com/article/us-ukraine-protests-idUSBRE9B41CD20131206>>, luettu 14.8.2017.
- Reuters (2013d) 17.12.2013. "Russian bailout wins Ukraine economic respite but deepens political rift." Uutinen. Saatavissa: <<http://www.reuters.com/article/us-ukraine-idUSBRE9BF11U20131217>>, luettu 14.8.2017.
- Reuters (2014a) 2.3.2014. "Ukraine mobilizes after Putin's 'declaration of war'." Uutinen. Saatavissa: <<http://www.reuters.com/article/us-ukraine-crisis-idUSBREA1Q1E820140302>>, luettu 17.8.2017.

Reuters (2014b) 12.5.2014. "Results show 96.2 percent support for self-rule in east Ukraine region: RIA." Uutinen. Saatavissa: <<https://www.reuters.com/article/us-ukraine-crisis-referendum-idUSBREA4B06Q20140512>>, luettu 17.8.2017.

Reuters (2014c) 12.8.2014. "Russia sending aid convoy to Ukraine despite Western warnings of 'invasion pretext'." Uutinen. Saatavissa: <<http://www.reuters.com/article/us-ukraine-crisis-idUSKBN0GA0C620140812>>, luettu 17.8.2017.

Russia Today (2013) 30.11.2013. "Ukrainian police violently eject pro-EU protesters from Kiev square." Uutinen. Saatavissa: <<https://www.rt.com/news/ukraine-police-disperse-protest-509/>>, luettu 14.8.2017.

Schreier, Margrit (2012), *"Qualitative Content Analysis in Practice"*. Thousand Oaks: SAGE.

Simonia, Nodari (1997), "Priorities of Russia's Foreign Policy and the Way it Works". Teoksessa Dawisha Adeed & Kareen Dawisha (toim.), *The Making of Foreign Policy in Russia and the New States of Eurasia*, 17–41. Armonk: M.E Sharpe.

Šimonović, Ivan (2014a), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7144. Puhe. New York, 19.3.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7144.pdf>, luettu 10.7.2017.

Šimonović, Ivan (2014b), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7157. Puhe. New York, 16.4.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7157.pdf>, luettu 10.7.2017.

Šimonović, Ivan (2014c), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7205. Puhe. New York, 24.6.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7205.pdf>, luettu 10.7.2017.

Šimonović, Ivan (2014d), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7234. Puhe. New York, 5.8.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7234.pdf>, luettu 10.7.2017.

Šimonović, Ivan (2014e), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7239. Puhe. New York, 8.8.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7239.pdf>, luettu 10.7.2017.

Šimonović, Ivan (2014f), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7287. Puhe. New York, 24.10.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7287.pdf>, luettu 10.7.2017.

Stryker Sheldon (2006), "Traditional Symbolic Interactionism, Role Theory, and Structural Symbolic Interactionism: The Road to Identity Theory". Teoksessa Turner, Jonathan (toim.), *Handbook of Sociological Theory*, 211–231. New York: Springer.

Tagliavini, Heidi (2014), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7311. Puhe. New York, 12.11.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7311.pdf>, luettu 10.7.2017.

The Atlantic (2014) 27.1.2014. "Anti-Government Protests Spread Across Ukraine as Negotiation Attempts Fail." Uutinen. Saatavissa: <<https://www.theatlantic.com/international/archive/2014/01/ukraine-negotiations-fail-state-emergency/357401/>>, luettu 16.8.2017

The Telegraph (2013a) 29.11.2013. "EU will not accept Russian veto, says Barroso." Uutinen. Saatavissa: <<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/ukraine/10482680/EU-will-not-accept-Russian-veto-says-Barroso.html>>, luettu 18.8.2017.

The Telegraph (2013b) 17.12.2013. "Ukraine receives half price gas and \$15 billion to stick with Russia." Uutinen. Saatavissa: <<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/ukraine/10523225/Ukraine-receives-half-price-gas-and-15-billion-to-stick-with-Russia.html>>, luettu 14.8.2017.

The Telegraph (2013c) 22.9.2013. "Russia threatens Ukraine with bankruptcy over plans to sign EU agreement." Uutinen. Saatavissa: <<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/ukraine/10327027/Russia-threatens-Ukraine-with-bankruptcy-over-plans-to-sign-EU-agreement.html>>, luettu 14.8.2017.

The Telegraph (2014a) 27.2.2014. "Ukraine's new government: Who's who." Uutinen. Saatavissa: <<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/ukraine/10665800/Ukraines-new-government-Whos-who.html>>, luettu 17.8.2017.

The Telegraph (2014b) 12.8.2014. "Ukraine will not allow Russia aid convoy into country amid 'Trojan Horse' fears." Uutinen. Saatavissa: <<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/ukraine/11027559/Russia-sends-280-trucks-with-humanitarian-aid-to-Ukraine.html>>, luettu 17.8.2017.

The Telegraph (2014c) 22.1.2014. "Ukraine protests: Kiev street battles leave three dead." Uutinen. Saatavissa: <<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/ukraine/10588791/Ukraine-protests-Kiev-street-battles-leave-three-dead.html>>, luettu 16.8.2017.

The Guardian (2013a) 22.9.2013. "Ukraine's EU trade deal will be catastrophic, says Russia." Uutinen. Saatavissa: <<https://www.theguardian.com/world/2013/sep/22/ukraine-european-union-trade-russia>>, luettu 18.8.2017.

The Guardian (2013b) 24.11.2013. "Ukrainian protesters flood Kiev after president pulls out of EU deal." Uutinen. Saatavissa: <<https://www.theguardian.com/world/2013/nov/24/ukraine-protesters-yanukovich-aborts-eu-deal-russia>>, luettu 14.8.2017.

The Guardian (2013c) 6.12.2013. "Growth in Kiev protests likely after Yanukovich visit to Putin." Uutinen. Saatavissa: <<https://www.theguardian.com/world/2013/dec/06/kiev-protests-yanukovich-putin-ukraine-russia>>, luettu 14.8.2017.

The Guardian (2013d) 18.12.2013. "Vladimir Putin offers Ukraine financial incentives to stick with Russia." Uutinen. Saatavissa: <<https://www.theguardian.com/world/2013/dec/17/ukraine-russia-leaders-talks-kremlin-loan-deal>>, luettu 14.8.2017.

The Guardian (2014a) 17.1.2014. "Ukrainian president approves strict anti-protest laws." Uutinen. Saatavissa: <<https://www.theguardian.com/world/2014/jan/17/ukrainian-president-anti-protest-laws>>, luettu 14.8.2017.

The Guardian (2014b) 19.2.2014. "Ukraine: protesters and police clash on worst day of Kiev bloodshed." Uutinen. Saatavissa: <<https://www.theguardian.com/world/2014/feb/18/ukraine-protesters-clash-police-reform>>, luettu 18.8.2017.

The Guardian (2014c) 20.2.2014. "Ukraine violence: dozens killed as protesters clash with armed police." Uutinen. Saatavissa: <<https://www.theguardian.com/world/2014/feb/20/ukraine-protesters-force-riot-police-independence-square-kiev-battle-control>>, luettu 18.8.2017.

The Guardian (2014d) 24.2.2014. "Ukraine's new government is not legitimate – Dmitry Medvedev." Uutinen. Saatavissa: <<https://www.theguardian.com/world/2014/feb/24/ukraine-viktor-yanukovych-arrest-warrant>>, luettu 17.8.2017.

The Guardian (2014e) 1.3.2014. "Russian parliament approves troop deployment in Ukraine." Uutinen. Saatavissa: <<https://www.theguardian.com/world/2014/mar/02/russia-parliament-approves-military-ukraine-vladimir-putin>>, luettu 17.8.2017.

The Guardian (2014f) 17.4.2014. "Ukraine crisis: Geneva talks produce agreement on defusing conflict." Uutinen. Saatavissa: <<https://www.theguardian.com/world/2014/apr/17/ukraine-crisis-agreement-us-russia-eu>>, luettu 16.8.2014.

The Guardian (2014g) 12.5.2014. "Ukraine: pro-Russia separatists set for victory in eastern region referendum." Uutinen. Saatavissa: <<https://www.theguardian.com/world/2014/may/11/eastern-ukraine-referendum-donetsk-luhansk>>, luettu 17.8.2014.

The Guardian (2014h) 23.8.2017. "Ukraine condemns 'direct invasion' as Russian aid convoy crosses border." Uutinen. Saatavissa: <<https://www.theguardian.com/world/2014/aug/22/russian-convoy-crosses-border-ukraine-without-permission>>, luettu 17.8.2017.

The New York Times (2013) 24.11.2013. "Thousands Protest Ukraine's Rejection of Trade Pacts." Uutinen. Saatavissa: <<http://www.nytimes.com/2013/11/25/world/europe/thousands-of-ukrainians-protest-scrapping-of-trade-pact-with-eu.html>>, luettu 14.8.2017.

The New York Times (2014a) 20.2.2014. "Ukraine's Forces Escalate Attacks Against Protesters." Uutinen. Saatavissa: <<https://www.nytimes.com/2014/02/21/world/europe/ukraine.html>>, luettu 16.8.2017.

The New York Times (2014b) 17.4.2014. "U.S. and Russia Agree on Pact to Defuse Ukraine Crisis." Uutinen. Saatavissa: <<https://www.nytimes.com/2014/04/18/world/europe/ukraine-diplomacy.html>>, luettu 16.8.2017.

The New York Times (2014c) 12.5.2014. "Russia Keeps Its Distance After Ukraine Secession Referendums." Uutinen. Saatavissa: <<https://www.nytimes.com/2014/05/13/world/europe/ukraine.html>>, luettu 17.8.2017.

The Times (2014) 22.1.2014. "Three protesters die in clashes on Ukraine's Unity Day." Uutinen. Saatavissa: <<https://www.thetimes.co.uk/article/three-protesters-die-in-clashes-on-ukraines-unity-day-tgkvx35rcsg>>, luettu 16.8.2017.

Thibault, Jean-François & Jacques Levesqué (1997), "The Soviet Union/Russia: Which Past for Which Future?". Teoksessa Le Prestre, Philippe G (toim.), *Role quests in the post-cold war era: Foreign policies in transition*. Montreal; Buffalo: McGill-Queen's University Press, 15–39.

Toyberg-Frandzen, Jens Anders (2014), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7311. Puhe. New York, 12.11.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7311.pdf>, luettu 10.7.2017.

Trenin, Dmitri (2009), "Russia's Spheres of Interest, not Influence". *The Washington Quarterly*, 32 (4): 3-22.

Trenin, Dmitri (2002), *The End of Eurasia: Russia on the Border between Geopolitics and Globalization*. Washington, DC: Carnegie.

Tuomi, Jouni & Anneli Sarajärvi (2002), *“Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi”*. Helsinki: Tammi.

Yhdysvaltain valtiovarainministeriö (2016), Ukraine/Russia Related Sanctions Program. Saatavissa: <<https://www.treasury.gov/resource-center/sanctions/Programs/Documents/ukraine.pdf>>, luettu 3.9.2017.

YK (2017), YK:n peruskirja. Saatavissa: <<http://www.un.org/en/charter-united-nations/>>, luettu 28.8.2017.

YK (2014a), YK:n turvallisuusneuvoston istuntopöytäkirja S/PV.7138. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7138.pdf>, luettu 3.9.2017.

YK (2014b), Yleiskokouksen päätöslauselma. A/RES/68/262. Saatavissa: <http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/68/262>, luettu 3.9.2017.

YK (2005), Yleiskokouksen päätöslauselma. A/RES/60/1. Saatavissa: <<http://www.un.org/womenwatch/ods/A-RES-60-1-E.pdf>>, luettu 28.8.2017.

YK (2003), Lehdistötiedote, turvallisuusneuvoston kokous. Saatavissa: <http://www.un.org/press/en/2003/sc7707.doc.htm>, luettu 28.8.2017.

Zerihoun, Tayé-Brook (2014), YK:n turvallisuusneuvoston istunto S/PV.7205. Puhe. New York, 24.6.2014. Saatavissa: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7205.pdf>, luettu 10.7.2017.

LIITTEET

Liite 1. Roolikäsitshavaintojen jakautuminen puheittain.

	Tšurkin 2014a (1.3.)	Tšurkin 2014b (3.3.)	Tšurkin 2014c (13.3.)	Putin 2014d (15.3.)	Tšurkin 2014a (18.3.)	Tšurkin 2014e (19.3.)	Tšurkin 2014f (13.4.)	Tšurkin 2014g (16.4.)	Tšurkin 2014h (29.4.)	Tšurkin 2014i (2.5.)	Putin 2014j (28.5.)	Tšurkin 2014b (1.7.)	Tšurkin 2014k (24.6.)	Tšurkin 2014l (18.7.)	Tšurkin 2014m (21.7.)	Tšurkin 2014n (5.8.)	Tšurkin 2014o (8.8.)	Tšurkin 2014p (28.8.)	Putin 2014q (19.9.)	Tšurkin 2014c (24.10.)	Pankin 2014r (24.10.)	Putin 2014s (12.11.)	Putin 2014t (4.12.)				
Venäjäin valtion suojeleija				X						X	X											X		X	5		
Alueellisen geopolittisen järjestyksen edistäjä					X						X	X										X			X	5	
Yhteisen historian ja kulttuurin suojeleija		X			X	X			X																X	6	
Monimapaisten maailman edistäjä ja hegemonian vastustaja		X	X		X	X	X	X	X	X	X													X	X	X	12
Kansainvälisen rauhan edistäjä			X		X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	12
Kansainvälisen yhteistyön edistäjä		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Kansainvälisten organisaatioiden tukija						X			X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	12
Kansainvälisen oikeuden edistäjä				X	X	X	X																	X	X	9	
Suvereniteetin edistäjä		X	X	X	X	X					X														X	7	
Alueellisen koskemattomuuden edistäjä			X	X	X																				X	5	
Itsemääräämisoikeuden edistäjä			X	X	X	X																			X	7	
Venäjäin kansalaisten suojeleija ulkomailta		X			X	X	X	X	X	X	X														X	7	
Demokraattisten periaatteiden puolustaja		X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	16
Radikaalien voimien vastustaja		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X															9	
Ihmisoikeuksien puolustaja		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X															13	
Humanitaarisen avun tarjoaja										X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	8	
YHTEENSÄ	3	7	10	5	14	11	4	5	8	7	9	15	5	8	3	3	4	4	4	4	3	7	6	9	154		